

## Täysistunto

### Perjantai 17.12.2021 klo 10.00—14.55

Täysistunto alkoi klo 10.00. Täysistunto päättyi klo 14.55.

Puhetta johtivat puhemies Anu Vehviläinen (10.00—12.22) ja ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne (12.22—14.55).

#### 1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

#### 2. Ilmoituksia

##### 2.1. Hallituksen esitykset

Valtioneuvosto on 16.12.2021 antanut hallituksen esityksen HE 232/2021 vp.

##### 2.2. Hallituksen esityksen peruuttaminen

Valtioneuvosto on 16.12.2021 peruuttanut eduskunnalle annetun hallituksen esityksen HE 211/2020 vp. Työjärjestyksen mukaisesti asian käsittely lopetetaan.

##### 2.3. Valtioneuvoston selonteot

Valtioneuvosto on 16.12.2021 antanut eduskunnalle selonteon VNS 11/2021 vp tiedustelulainsäädännöstä.

##### 2.4. Valtioneuvoston selonteot

Valtioneuvosto on 16.12.2021 antanut eduskunnalle selonteon VNS 12/2021 vp: Asuntopoliittinen kehittämisohjelma vuosiksi 2021–2028.

##### 2.5. Vastaukset kirjallisiin kysymyksiin

Eduskunnalle ovat saapuneet vastaukset kirjallisiin kysymyksiin KK 624, 638, 640, 643, 649, 651–654, 656–660/2021 vp.

## Pöytäkirja PTK 154/2021 vp

### 2.6. Vaalien toimittaminen

Valtiontalouden tarkastusviraston pääjohtajan vaali toimitetaan maanantaina 20.12.2021 kello 14 pidettävässä täysistunnossa. Pääjohtaja valitaan kuuden vuoden toimikaudeksi, joka alkaa 1.1.2022 ja päättyy 31.12.2027. Vaali toimitetaan kuten puhemiehen vaali. Edustajille on jaettu asiaa koskeva tarkastusvaliokunnan pöytäkirjanote. Tehtävää hakeneiden hakemukset ovat nähtävillä keskuskansliassa lainsäädäntöjohtajan huoneessa.

### 3. Katri Kulmunin vapautuspyyntö valtiovarainvaliokunnan ja ulkoasiainvaliokunnan jäsenyydestä

Vapautuspyyntö VAP 164/2021 vp

*Ainoa käsittely*

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaali toimitetaan maanantaina 20.12.2021 kello 14 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 20.12.2021 kello 11.

### 4. Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2022

#### Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2022 talousarvioesityksen (HE 146/2021 vp) täydentämisestä

Hallituksen esitys HE 146/2021 vp

Hallituksen esitys HE 216/2021 vp

Talousarvioaloite TAA 1-429/2021 vp

Toimenpidealoite TPA 73/2021 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp

*Ainoa käsittely*

**Puhemies Anu Vehviläinen:** Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp. Asian käsittely keskeytettiin 16.12.2021 pidetyssä täysistunnossa.

Siirrytään pääluokkakohtaisiin äänestyksiin. Ehdotan, että esitykset ja kannatukset tehdään eduskuntaryhmä kerrallaan. Ehdotan myös, että mahdolliset pöytäkirjaan otettavat edustajien korjaukset tehdään vasta, kun koko pääluokka on äänestetty.

Tässä kohtaa toivon jälleen hiljaisuutta, jotta kuulemme tehdyt esitykset ja päästään riipeästi asiassa eteenpäin.

Asian käsittely keskeytettiin.

#### 4.1. Pääluokka 25 Oikeusministeriön hallinnonala

**Puhemies Anu Vehviläinen:** Yleiskeskustelu päättyi 16.12.2021 pidetyssä täysistunnossa. Ryhdytään pääluokan 25 yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

## Pöytäkirja PTK 154/2021 vp

Tehtiin seuraavat pääluokkaa koskevat, hyväksytyn menettelytavan mukaisesti keskuskansliaan kirjallisina jätetyt, edustajille monistettuina ja numeroituina jaetut ehdotukset:

1. Jani Mäkelä ps Rami Lehdon ps kannattamana 25.01.01: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin lapsiin kohdistuvien sekä seksuaali- että väkivaltarikosten rangaistusten kiristämiseksi." (Vastalause 1)
2. Jani Mäkelä ps Rami Lehdon ps kannattamana 25.01.01: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin sanan-, mielipiteen- ja uskonnonvapauden turvaamiseksi Suomessa." (Vastalause 1)
3. Jani Mäkelä ps Rami Lehdon ps kannattamana 25.01.01: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus tehostaa velkaneuvonnan toimintaa lyhentämällä jonoja ja antamalla takuun velkaneuvontaan pääsystä esimerkiksi viikon kuluessa ensimmäisestä yhteydenotosta. Tämä vahvistaa yritysten oikeusturvaa uudistamalla säädöksiä." (Vastalause 1)
4. Jani Mäkelä ps Rami Lehdon ps kannattamana 25.01.03: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin oikeusministeriön alaisten valtuutettujen toimistojen yhdistämiseksi oikeusturvataloksi, jotta oikeusturvaan liittyvät palvelut voitaisiin tuottaa kansalaisille yhden luukun periaatteella." (Vastalause 1)
5. Antero Laukkanen kd Sari Tanuksen kd kannattamana 25.01.50: Lisätään 150 000 euroa ViaDia ry:lle vankien ja vapautuneiden vankien yhteiskuntaan sopeutumista tukevaan työhön. (TAA 47)
6. Timo Heinonen kok Pauli Kiurun kok kannattamana 25.10.03: Lisätään 6 000 000 euroa muiden tuomioistuinten toimintamenoihin. (Vastalause 2)
7. Jani Mäkelä ps Rami Lehdon ps kannattamana 25.10.03: Lisätään 11 000 000 euroa tuomioistuinten toimintamenoihin. (Vastalause 1/TAA 359)
8. Jani Mäkelä ps Rami Lehdon ps kannattamana 25.10.03: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin turvapaikka-, oleskelulupa-, perheenyhdistämis-, vastaanotto- ja etuusjärjestelmään liittyvien houkutustekijöiden poistamiseksi, jotta tuomioistuimen resursseja saataisiin vapautettua muiden valitusasioiden käsittelyyn." (Vastalause 1)
9. Jani Mäkelä ps Rami Lehdon ps kannattamana 25.10.04: Lisätään 2 000 000 euroa oikeusapu- ja edunvalvontapiirien toimintamenoihin. (Vastalause 1/TAA 360)
10. Jani Mäkelä ps Rami Lehdon ps kannattamana 25.10.50: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin, joilla varmistetaan, että velalliset ja taloudellisessa ahdingossa olevat saavat välitöntä apua ja jonoja lyhennetään niin, että jonotusajat olisivat kohtuullisia koko maassa." (Vastalause 1)

## Pöytäkirja PTK 154/2021 vp

11. Jani Mäkelä ps Rami Lehdon ps kannattamana 25.10.50: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin ulosoton suojaosan nostamiseksi." (Vastalause 1)

12. Jani Mäkelä ps Rami Lehdon ps kannattamana 25.10.50: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin ulosoton taulukkomaksun alentamiseksi." (Vastalause 1)

13. Jani Mäkelä ps Rami Lehdon ps kannattamana 25.10.50: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy pikaisesti toimenpiteisiin maksuhäiriöiden määrän vähentämiseksi esimerkiksi luomalla positiivisen luottorekisterin." (Vastalause 1)

14. Jani Mäkelä ps Rami Lehdon ps kannattamana 25.10.50: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee lainsäädännön henkilökohtaisen konkurssin mahdollistamiseksi Suomessa." (Vastalause 1)

15. Jani Mäkelä ps Rami Lehdon ps kannattamana 25.10: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin oikeudenkäyntikulujen kohtuullistamiseksi niin, että suomalaisten oikeusturva varmistuu." (Vastalause 1)

16. Jani Mäkelä ps Rami Lehdon ps kannattamana 25.10: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus pyrkii palauttamaan oikeushallinnon palveluita keskeisiin seutu-kaupunkeihin." (Vastalause 1)

17. Jani Mäkelä ps Rami Lehdon ps kannattamana 25.30.01: Lisätään 2 000 000 euroa Syyttäjälaitoksen toimintamenoihin. (Vastalause 1/TAA 361)

18. Timo Heinonen kok Pauli Kiurun kok kannattamana 25.30.01: Lisätään 4 500 000 euroa Syyttäjälaitoksen toimintamenoihin. (Vastalause 2)

19. Jani Mäkelä ps Rami Lehdon ps kannattamana 25.40.01: Lisätään 5 000 000 euroa Rikosseuraamuslaitoksen toimintamenoihin. (Vastalause 1/TAA 362)

20. Timo Heinonen kok Pauli Kiurun kok kannattamana 25.40.01: Lisätään 5 000 000 euroa Rikosseuraamuslaitoksen toimintamenoihin. (Vastalause 2)

Mietintö ”jaa”, Jani Mäkelän ehdotus 1 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 93, ei 60; poissa 46 (äänestys 1). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Jani Mäkelän ehdotus 2 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 94, ei 60; poissa 45 (äänestys 2). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Jani Mäkelän ehdotus 3 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 94, ei 60; poissa 45 (äänestys 3). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

## Pöytäkirja PTK 154/2021 vp

Mietintö ”jaa”, Jani Mäkelän ehdotus 4 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 96, ei 60; poissa 43 (äänestys 4). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Antero Laukkasen ehdotus 5 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 122, ei 33; poissa 44 (äänestys 5). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

**Puhemies Anu Vehviläinen:** Timo Heinosen ehdotus 6 ja Jani Mäkelän ehdotus 7 koskevat samaa määrärahaa. Ensin äänestetään ehdotuksesta 7 ehdotusta 6 vastaan ja sitten voitaneesta mietintöä vastaan.

Äänestysjärjestys hyväksyttiin.

1) Timo Heinosen ehdotus 6 ”jaa”, Jani Mäkelän ehdotus 7 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 123, ei 33; poissa 43 (äänestys 6). Eduskunta hyväksyi tässä äänestyksessä Timo Heinosen ehdotuksen.

2) Mietintö ”jaa”, Timo Heinosen ehdotus 6 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 97, ei 60; poissa 42 (äänestys 7). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Jani Mäkelän ehdotus 8 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 99, ei 45, tyhjiä 13; poissa 42 (äänestys 8). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Jani Mäkelän ehdotus 9 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 120, ei 34, tyhjiä 1; poissa 44 (äänestys 9). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Jani Mäkelän ehdotus 10 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 97, ei 58; poissa 44 (äänestys 10). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Jani Mäkelän ehdotus 11 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 97, ei 60; poissa 42 (äänestys 11). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Jani Mäkelän ehdotus 12 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 97, ei 60; poissa 42 (äänestys 12). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Jani Mäkelän ehdotus 13 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 98, ei 59; poissa 42 (äänestys 13). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Jani Mäkelän ehdotus 14 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 96, ei 60; poissa 43 (äänestys 14). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Jani Mäkelän ehdotus 15 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 97, ei 60; poissa 42 (äänestys 15). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Jani Mäkelän ehdotus 16 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 101, ei 42, tyhjiä 13; poissa 43 (äänestys 16). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

## Pöytäkirja PTK 154/2021 vp

**Puhemies Anu Vehviläinen:** Jani Mäkelän ehdotus 17 ja Timo Heinosen ehdotus 18 koskevat samaa määrärahaa. Ensin äänestetään ehdotuksesta 18 ehdotusta 17 vastaan ja sitten voittaneesta mietintöä vastaan.

Äänestysjärjestys hyväksyttiin.

1) Jani Mäkelän ehdotus 17 ”jaa”, Timo Heinosen ehdotus 18 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 126, ei 31; poissa 42 (äänestys 17). Eduskunta hyväksyi tässä äänestyksessä Jani Mäkelän ehdotuksen.

2) Mietintö ”jaa”, Jani Mäkelän ehdotus 17 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 97, ei 61; poissa 41 (äänestys 18). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

**Puhemies Anu Vehviläinen:** Jani Mäkelän ehdotus 19 ja Timo Heinosen ehdotus 20 ovat saman sisältöisiä, joten niistä äänestetään yhdessä mietintöä vastaan.

Äänestysjärjestys hyväksyttiin.

Mietintö ”jaa”, Jani Mäkelän ehdotus 19 ja Timo Heinosen ehdotus 20 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 97, ei 61; poissa 41 (äänestys 19). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Eduskunta hyväksyi pääluokan 25 mietinnön mukaisena.

---

Pöytäkirjaan merkittiin seuraava ilmoitus: Kohdassa 13 Antero Laukkanen /kd tarkoitti äänestää ”jaa”.

---

**Puhemies Anu Vehviläinen:** Tässä vaiheessa totean myös, että kuulen aika paljon keskustelujen sisältöjäkin tänne podiumille, joten pyydän jonkun verran hiljaisuutta.

### 4.2. Pääluokka 32 Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala

**Puhemies Anu Vehviläinen:** Yleiskeskustelu päättyi 16.12.2021 pidetyssä täysistunnossa. Nyt ryhdytään pääluokan 32 yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Tehtiin seuraavat pääluokkaa koskevat, hyväksytyt menettelytavan mukaisesti keskustelun sisällöksi kirjalliset jätetyt, edustajille monistettuina ja numeroituina jaetut ehdotukset:

1. Lulu Ranne ps Jani Mäkelän ps kannattamana 32.01.05: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus korottaa koronapandemian väistymistä ennakoiden Business Finlandin toimintamenoja matkailun edistämiseksi Business Finlandin Visit Finland -ohjelman osalta." (Vastalause 1)

## Pöytäkirja PTK 154/2021 vp

2. Timo Heinonen kok Pauli Kiurun kok kannattamana 32.20.40: Lisätään 600 000 euroa Lahden kaupungin hiilineutraalin rakentamisen kehityskeskukseen laajentamiseksi valtakunnalliseksi toimijaksi. (TAA 165)
3. Timo Heinonen kok Pauli Kiurun kok kannattamana 32.20.40: Lisätään 55 000 000 euroa uudistaviin innovaatiotukiin. (Vastalause 2)
4. Lulu Ranne ps Jani Mäkelän ps kannattamana 32.20.40: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus turvaa turpeen energia- ja muun käytön ottaen huomioon vesistöjen suojelun." (Vastalause 1)
5. Lulu Ranne ps Jani Mäkelän ps kannattamana 32.20.40: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee ripeästi pienten ja keskisuurten yritysten viennin tehostamiseen malleja, kuten kansainvälisiä kokonaistoimituksia tavoittelevat konsortiot." (Vastalause 1)
6. Lulu Ranne ps Jani Mäkelän ps kannattamana 32.20.40: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus karsii viipymättä haitalliset, tehottomat ja kilpailua vääristävät elinkeinotuet kuitenkin niin, että maatalouden tuet turvataan." (Vastalause 1)
7. Lulu Ranne ps Jani Mäkelän ps kannattamana 32.20.40: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus edistää kotimaista malminetsintää ja kaivosteollisuutta erityisesti akkutoimialan kehittämiseksi." (Vastalause 1)
8. Timo Heinonen kok Pauli Kiurun kok kannattamana 32.20.41: Lisätään 6 000 000 euroa pienydinreaktorien tutkimukseen ja tuotekehitykseen. (TAA 401)
9. Lulu Ranne ps Jani Mäkelän ps kannattamana 32.20.41: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus edistää hallitusohjelmassa esitettyjä biokaasuhankkeita jatkamalla jo käynnistettyjen hankkeiden vaikutuksien ja palautteen seurantaa ja tarvittaessa päivittää säädöksiä ja selvittää valtiontukikysymyksiin liittyviä ongelmia ripeällä aikataululla." (Vastalause 1)
10. Lulu Ranne ps Jani Mäkelän ps kannattamana 32.40.41: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus panostaa kotimaisten sähkön sivutuotteiden jatkojalostukseen ja hyödyntämiseen sähkön ja lämmön tuotannossa." (Vastalause 1)
11. Timo Heinonen kok Pauli Kiurun kok kannattamana 32.20.41: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus lakkauttaa kivihiiltä korvaavien investointien tehotoman energiatuen." (Vastalause 2)
12. Timo Heinonen kok Pauli Kiurun kok kannattamana 32.20.41: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että synteettiset polttoaineet sisällytetään osaksi sekoitevelvoitetta." (Vastalause 2)

## Pöytäkirja PTK 154/2021 vp

13. Timo Heinonen kok Pauli Kiurun kok kannattamana 32.20.41: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että ydinenergia-alan lainsäädäntö uudistetaan siten, että lainsäädäntö mahdollistaa pienreaktorien teknisten erityisominaisuuksien huomioimisen, sarja-valmisteisten reaktoreiden luvituksen ja ydinennergian hyödyntämisen uusissa käyttökoh-teissa." (Vastalause 2)
14. Lulu Ranne ps Jani Mäkelän ps kannattamana 32.20.48: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus yhtyy toimenpiteisiin teollisen kokoluokan tuulivoimaloiden raken-tamisen saattamisesta ympäristöluvanvaraiseksi ympäristönsuojelulakia muuttamalla." (Vastalause 1)
15. Lulu Ranne ps Jani Mäkelän ps kannattamana 32.20.48: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin valmistellakseen lakiesityksen viranomaisel-le asetettavasta tuulivoimaloiden purkuvakuuksien rahastosta, vakuuksien riittävästä koos-ta sekä vakuuksien asettamisesta, hallitsemisesta ja käyttämisestä." (Vastalause 1)
16. Lulu Ranne ps Jani Mäkelän ps kannattamana 32.20.48: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus huomioi ja vähentää tuulivoimaloiden aiheuttamia ympäristö- ja terveyshaittoja." (Vastalause 1)
17. Lulu Ranne ps Jani Mäkelän ps kannattamana 32.30.40: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus turvaa edellytykset koko maan asumiskelpoisena pitämiseen." (Vastalause 1)
18. Lulu Ranne ps Jani Mäkelän ps kannattamana 32.30.43: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus keskeyttää sähköistämistuen valmistelun." (Vastalause 1)
19. Lulu Ranne ps Jani Mäkelän ps kannattamana 32.30.46: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus palauttaa käyttöön teollisuudelle maksettavan päästökauppakom-pensaation." (Vastalause 1)
21. Timo Heinonen kok Pauli Kiurun kok kannattamana 32.30.51: Lisätään 20 000 000 eu-roa työvoimapalveluiden vahvistamiseen. (Vastalause 2)
22. Lulu Ranne ps Jani Mäkelän ps kannattamana 32.30.51: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus kasvattaa ja kehittää oppisopimuskoulutuksen käyttöä." (Vastalau-se 1)
23. Timo Heinonen kok Pauli Kiurun kok kannattamana 32.30.51: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo esityksen tehottomaksi todetun palkkatuen määrä-rahojen sopeuttamisesta ja työllisyysreformien kohdentamisesta tutkitusti työllisyyttä vah-vistaviin keinoihin." (Vastalause 2)
24. Sari Essayah kd Sari Tanuksen kd kannattamana 32.30.51: Lausumaehdotus: "Edus-kunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin, joilla kehitetään Suomeen Viron mal-lin mukainen yrittäjätalipalvelu." (Vastalause 3)

## Pöytäkirja PTK 154/2021 vp

25. Lulu Ranne ps Jani Mäkelän ps kannattamana 32.50.03: Vähennetään 8 000 000 euroa kotoutumisen ja työvoiman maahanmuuton edistämiseen ehdotetusta määrärahasta. (Vastalause 1/TAA 379)

26. Timo Heinonen kok Pauli Kiurun kok kannattamana 32.50.03: Lisätään 10 000 000 euroa kansainvälisen rekrytoinnin vauhdittamiseksi. (Vastalause 2)

27. Lulu Ranne ps Jani Mäkelän ps kannattamana 32.50.03: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin, joilla vähennetään kotouttamisen kuluja merkittävästi sekä lisätään prosessien tehokkuutta." (Vastalause 1)

28. Lulu Ranne ps Jani Mäkelän ps kannattamana 32.50.03: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus selvittää käytössä olevien kotouttamistoimenpiteiden tehokkuuden sekä luopuu sellaisista kotouttamistoimenpiteistä, jotka eivät edistä maahanmuuttajien integroitumista osaksi suomalaista yhteiskuntaa ja kannustavat ylläpitämään maahanmuuttajille kantaväestöstä erillisiä palvelumuotoja." (Vastalause 1)

29. Lulu Ranne ps Jani Mäkelän ps kannattamana 32.50.03: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus kehittää kotouttamistoiminnan seurantaan mittarit ja kriteerit sekä asettaa kotouttamistoimenpiteille enimmäiskeston." (Vastalause 1)

30. Timo Heinonen kok Pauli Kiurun kok kannattamana 32.50.03: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy viipymättä toimenpiteisiin kansainvälisen rekrytoinnin kaksinkertaistamiseksi." (Vastalause 2)

31. Timo Heinonen kok Pauli Kiurun kok kannattamana 32.50.03: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy viipymättä lainsäädäntötoimiin, joilla yrityksille luodaan reilun työnantajan sertifikaatti, jolla työnantajan palvelukseen ulkomailta tuleville työntekijöille luvataan nopea kahden viikon lupamenettely." (Vastalause 2)

32. Timo Heinonen kok Pauli Kiurun kok kannattamana 32.50.03: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo nopeasti esityksen saatavuusharkinnasta luopumiseksi ja valvonnan painopisteen siirtämisestä tehokkaaseen jälkivalvontaan, jossa hyödynnetään automaatiota ja tulorekisterin tulotietoja." (Vastalause 2)

33. Timo Heinonen kok Pauli Kiurun kok kannattamana 32.50.03: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo esityksen, jolla toteutetaan pysyvä oleskelulupa suomalaisesta korkeakoulusta valmistuneelle ulkomaalaiselle opiskelijalle." (Vastalause 2)

34. Timo Heinonen kok Pauli Kiurun kok kannattamana 32.50.03: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo tarpeelliset esitykset mallista, jonka puitteissa EU/ETA-alueen ulkopuolelta tulleet opiskelijat voivat vähentää verotuksessa Suomeen töihin jäädessään maksamansa lukukausimaksut." (Vastalause 2)

## Pöytäkirja PTK 154/2021 vp

35. Timo Heinonen kok Pauli Kiurun kok kannattamana 32.50.03: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy viipymättä toimenpiteisiin, joilla kolmelle ministeriölle hajautunut sekava ja byrokraattinen työlupaprosessi kootaan yhteen tulosvastuulliseen yksikköön." (Vastalause 2)

36. Lulu Ranne ps Jani Mäkelän ps kannattamana 32.50.30: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin kotouttamisen kulujen maltillistamiseksi tiukalla maahanmuuttopolitiikalla ja vaatimalla kotouttamistoiminnalta tulosvastuullisuutta." (Vastalause 1)

37. Lulu Ranne ps Jani Mäkelän ps kannattamana 32: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus estää ulkomaisen työvoiman alipalkkauksen, mikä ehkäisee halpatyömarkkinan syntymistä sekä muuten vaikeasti torjuttavissa olevaa rajat ylittävää rikollisuutta." (Vastalause 1)

38. Lulu Ranne ps Jani Mäkelän ps kannattamana 32: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus pyrkii helpottamaan kevyt- ja sivuyrittäjyyden byrokraattista taakkaa yrittäjyyden lisäämiseksi." (Vastalause 1)

39. Lulu Ranne ps Jani Mäkelän ps kannattamana 32: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus vähentää säätely- ja lupaliiketoimintaa esimerkiksi henkilön ammattitaidon toteamisen menettelyä keventämällä ja lupien voimassaoloaikoja pidentämällä." (Vastalause 1)

40. Lulu Ranne ps Jani Mäkelän ps kannattamana 32: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus mahdollistaa yrittäjille henkilökohtaisen konkurssin ja uudelleen yrittämisen tilaisuuden." (Vastalause 1)

41. Lulu Ranne ps Jani Mäkelän ps kannattamana 32: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus edistää pienydinvoimaloiden rakentamista. Erityisesti kaukolämmön tuotannossa ja aluepolitiikassa tämä tulee olemaan ratkaisevan tärkeää ilmastotavoitteidenkin kannalta." (Vastalause 1)

42. Lulu Ranne ps Jani Mäkelän ps kannattamana 32: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus pyrkii edistämään taloudellisten ekosysteemien muodostumista ja pysymistä Suomessa, jotta arvoketjusta ja arvonalisäyksestä mahdollisimman suuri osa säilyisi Suomessa." (Vastalause 1)

43. Lulu Ranne ps Jani Mäkelän ps kannattamana 32: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus siirtää elinkeinopolitiikan painopisteitä säilyttävästä ja ylläpitävästä tukipainotteisesta toiminnasta kohti kasvua ja työllistämistä tavoittelevia yrityksiä ja toimialoja." (Vastalause 1)

44. Lulu Ranne ps Jani Mäkelän ps kannattamana 32: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus lisää politiikan ja työ- ja yrityselämän toimijoiden välistä tiedonvaihtoa." (Vastalause 1)

## Pöytäkirja PTK 154/2021 vp

45. Lulu Ranne ps Jani Mäkelän ps kannattamana 32: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus tukee yrityskummitoimintaa, jossa hiljaista tietoa omaavien yrittäjyydestä eläköityneiden tai konkurssin läpikäyneiden henkilöiden osaamista ja kokemusta siirretään eteenpäin." (Vastalause 1)
46. Lulu Ranne ps Jani Mäkelän ps kannattamana 32: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus luo nuorten yrittäjien kannustejärjestelmän, jolla varmistetaan, että yläkoululaisten keskuudessa vallitseva yrittäjyyden korkea suosio ei hiipuisi opintojen jatkuessa toisella asteella." (Vastalause 1)
47. Lulu Ranne ps Jani Mäkelän ps kannattamana 32: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus hyödyntää EU-tuet työllisyyttä lisääviin ja elinkeinoja vahvistaviin kohteisiin." (Vastalause 1)
48. Lulu Ranne ps Jani Mäkelän ps kannattamana 32: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus panostaa työelämän ja yritystoiminnan akateemiseen tutkimukseen ja kehittämiseen." (Vastalause 1)
49. Lulu Ranne ps Jani Mäkelän ps kannattamana 32: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus toteuttaa kuntapuolella kokeiluna pitkät, 24 kuukauden palkkatuet kaikkein heikoimmassa asemassa oleville työttömille työnhakijoille." (Vastalause 1)
50. Lulu Ranne ps Jani Mäkelän ps kannattamana 32: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin laadukkaan bitumin tuotannon turvaamiseksi kotimaassa." (Vastalause 1)
51. Lulu Ranne ps Jani Mäkelän ps kannattamana 32: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus kiinnittää työllisyystoimenpiteissään erityistä huomiota alityöllistyneisiin väestöryhmiin, kuten osatyökykyisiin ja ikääntyneisiin kansalaisiin." (Vastalause 1)
52. Lulu Ranne ps Jani Mäkelän ps kannattamana 32: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus selkeyttää työperäisten oleskelulupien sekä sosiaaliturvan piiriin kuulumisen ehtoja. Erityisesti on palattava aiemmin vallinneeseen tilanteeseen, jossa EU:n ulkopuolisille henkilöille oikeus sosiaaliturvaan tuli vain kohtalaisten työtulojen ja karenssin jälkeen." (Vastalause 1)
53. Lulu Ranne ps Jani Mäkelän ps kannattamana 32: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus säilyttää työperäisen maahanmuuton saatavuusharkinnan ja lisäksi panostaa kotimaisen työvoiman elinikäiseen oppimiseen." (Vastalause 1)
54. Lulu Ranne ps Jani Mäkelän ps kannattamana 32: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo maaliskuun 2022 loppuun mennessä eduskunnalle tiedonantona suunnitelmansa Suomen talouden saattamiseksi kasvun ja velkakestävyys tielle koronapandemian väistymisen jälkeen." (Vastalause 1)

## Pöytäkirja PTK 154/2021 vp

55. Lulu Ranne ps Jani Mäkelän ps kannattamana 32: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus käynnistää alueellisena pilottihankkeena yksinyrittäjien toimintaedellytyksien ja aseman parantamista koskevan hankkeen." (Vastalause 1)

56. Lulu Ranne ps Jani Mäkelän ps kannattamana 32: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee kustannustehokkaan pienyrittäjän työtilimallin, jolla kevennetään yrittäjän taloushallinnollista taakkaa ja kannustetaan yrittäjäksi ryhtymiseen." (Vastalause 1)

Mietintö ”jaa”, Lulu Ranteen ehdotus 1 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 118, ei 36; poissa 45 (äänestys 20). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Timo Heinosen ehdotus 2 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 138, ei 13, tyhjiä 2; poissa 46 (äänestys 21). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Timo Heinosen ehdotus 3 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 97, ei 58, tyhjiä 1; poissa 43 (äänestys 22). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Lulu Ranteen ehdotus 4 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 110, ei 45; poissa 44 (äänestys 23). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Lulu Ranteen ehdotus 5 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 121, ei 34; poissa 44 (äänestys 24). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Lulu Ranteen ehdotus 6 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 118, ei 36, tyhjiä 1; poissa 44 (äänestys 25). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Lulu Ranteen ehdotus 7 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 117, ei 37, tyhjiä 1; poissa 44 (äänestys 26). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Timo Heinosen ehdotus 8 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 95, ei 60; poissa 44 (äänestys 27). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Lulu Ranteen ehdotus 9 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 116, ei 40; poissa 43 (äänestys 28). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Lulu Ranteen ehdotus 10 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 116, ei 40; poissa 43 (äänestys 29). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Timo Heinosen ehdotus 11 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 121, ei 33, tyhjiä 1; poissa 44 (äänestys 30). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Timo Heinosen ehdotus 12 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 96, ei 59, tyhjiä 1; poissa 43 (äänestys 31). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

## Pöytäkirja PTK 154/2021 vp

Mietintö ”jaa”, Timo Heinosen ehdotus 13 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 95, ei 61; poissa 43 (äänestys 32). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Lulu Ranteen ehdotus 14 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 123, ei 32; poissa 44 (äänestys 33). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Lulu Ranteen ehdotus 15 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 121, ei 33; poissa 45 (äänestys 34). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Lulu Ranteen ehdotus 16 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 120, ei 36, tyhjiä 1; poissa 42 (äänestys 35). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Lulu Ranteen ehdotus 17 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 115, ei 42; poissa 42 (äänestys 36). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Lulu Ranteen ehdotus 18 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 122, ei 31; poissa 46 (äänestys 37). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Lulu Ranteen ehdotus 19 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 119, ei 33, tyhjiä 2; poissa 45 (äänestys 38). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Timo Heinosen ehdotus 21 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 96, ei 59, tyhjiä 2; poissa 42 (äänestys 39). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Lulu Ranteen ehdotus 22 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 94, ei 61; poissa 44 (äänestys 40). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Timo Heinosen ehdotus 23 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 98, ei 57; poissa 44 (äänestys 41). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Sari Essayah’n ehdotus 24 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 96, ei 41, tyhjiä 17; poissa 45 (äänestys 42). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

**Puhemies Anu Vehviläinen:** Lulu Ranteen ehdotus 25 ja Timo Heinosen ehdotus 26 koskevat samaa määrärahaa, joten ensin äänestetään Timo Heinosen ehdotuksesta 26 Lulu Ranteen ehdotusta 25 vastaan ja sen jälkeen voittaneesta mietintöä vastaan.

Äänestysjärjestys hyväksyttiin.

1) Lulu Ranteen ehdotus 25 ”jaa”, Timo Heinosen ehdotus 26 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 123, ei 31, tyhjiä 1; poissa 44 (äänestys 43). Eduskunta hyväksyi tässä äänestyksessä Lulu Ranteen ehdotuksen.

**Timo Heinonen kok:** Kyseenalaistaisin tämän vastakkain äänestämisen, sillä toisessa vähennetään ja toisessa lisätään ja nämähän ovat täysin vastakkaiset ehdotukset.

## Pöytäkirja PTK 154/2021 vp

**Puhemies Anu Vehviläinen:** Edustaja Heinonen, totean, että ne ovat todellakin täysin vastakkaiset ja sen takia niistä äänestetään vastakkain ja sitten sen jälkeen voittaneesta mietintöä vastaan.

2) Mietintö ”jaa”, Lulu Ranteen ehdotus 25 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 113, ei 33, tyhjiä 2; poissa 51 (äänestys 44). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Lulu Ranteen ehdotus 27 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 121, ei 34; poissa 44 (äänestys 45). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Lulu Ranteen ehdotus 28 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 97, ei 53, tyhjiä 6; poissa 43 (äänestys 46). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Lulu Ranteen ehdotus 29 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 95, ei 59; poissa 45 (äänestys 47). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Timo Heinosen ehdotus 30 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 122, ei 32; poissa 45 (äänestys 48). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Timo Heinosen ehdotus 31 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 125, ei 29; poissa 45 (äänestys 49). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

**Puhemies Anu Vehviläinen:** Timo Heinosen ehdotus 32 ja Lulu Ranteen ehdotus 53 koskevat samaa määrärahaa, joten ensin äänestetään Timo Heinosen ehdotuksesta 32 Lulu Ranteen ehdotusta 53 vastaan ja sen jälkeen voittaneesta mietintöä vastaan.

Äänestysjärjestys hyväksyttiin.

1) Lulu Ranteen ehdotus 53 ”jaa”, Timo Heinosen ehdotus 32 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 127, ei 25, tyhjiä 1; poissa 46 (äänestys 50). Eduskunta hyväksyi tässä äänestyksessä Lulu Ranteen ehdotuksen.

2) Mietintö ”jaa”, Lulu Ranteen ehdotus 53 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 116, ei 36, tyhjiä 1; poissa 46 (äänestys 51). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Timo Heinosen ehdotus 33 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 125, ei 31; poissa 43 (äänestys 52). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Timo Heinosen ehdotus 34 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 125, ei 31, tyhjiä 1; poissa 42 (äänestys 53). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Timo Heinosen ehdotus 35 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 126, ei 31; poissa 42 (äänestys 54). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Lulu Ranteen ehdotus 36 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 119, ei 36; poissa 44 (äänestys 55). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

## **Pöytäkirja PTK 154/2021 vp**

Mietintö ”jaa”, Lulu Ranteen ehdotus 37 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 97, ei 60; poissa 42 (äänestys 56). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Lulu Ranteen ehdotus 38 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 96, ei 60; poissa 43 (äänestys 57). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Lulu Ranteen ehdotus 39 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 117, ei 38; poissa 44 (äänestys 58). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Lulu Ranteen ehdotus 40 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 97, ei 60; poissa 42 (äänestys 59). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Lulu Ranteen ehdotus 41 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 97, ei 59; poissa 43 (äänestys 60). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Lulu Ranteen ehdotus 42 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 121, ei 32; poissa 46 (äänestys 61). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Lulu Ranteen ehdotus 43 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 97, ei 60; poissa 42 (äänestys 62). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Lulu Ranteen ehdotus 44 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 97, ei 60; poissa 42 (äänestys 63). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Lulu Ranteen ehdotus 45 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 96, ei 60; poissa 43 (äänestys 64). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Lulu Ranteen ehdotus 46 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 118, ei 35; poissa 46 (äänestys 65). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Lulu Ranteen ehdotus 47 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 97, ei 60; poissa 42 (äänestys 66). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Lulu Ranteen ehdotus 48 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 97, ei 60; poissa 42 (äänestys 67). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Lulu Ranteen ehdotus 49 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 123, ei 32; poissa 44 (äänestys 68). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Lulu Ranteen ehdotus 50 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 121, ei 33, tyhjiä 1; poissa 44 (äänestys 69). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Lulu Ranteen ehdotus 51 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 97, ei 59; poissa 43 (äänestys 70). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

## Pöytäkirja PTK 154/2021 vp

Mietintö ”jaa”, Lulu Ranteen ehdotus 52 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 99, ei 39, tyhjiä 15; poissa 46 (äänestys 71). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Lulu Ranteen ehdotus 54 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 95, ei 59; poissa 45 (äänestys 72). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Lulu Ranteen ehdotus 55 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 112, ei 35, tyhjiä 1; poissa 51 (äänestys 73). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Lulu Ranteen ehdotus 56 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 97, ei 39, tyhjiä 17; poissa 46 (äänestys 74). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

---

Pöytäkirjaan merkittiin seuraavat ilmoitukset: Kohdassa 30 Juho Eerola /ps, Toimi Kankaanniemi /ps ja Ritva Elomaa /ps tarkoittivat äänestää ”jaa”. Kohdassa 34 Sebastian Tynkkynen /ps tarkoitti äänestää ”ei”. Kohdassa 7 Sari Tanus /kd ja Antero Laukkanen /kd tarkoittivat äänestää ”ei”.

---

Eduskunta hyväksyi pääluokan 32 mietinnön mukaisena.

### 4.3. Pääluokka 24 Ulkoministeriön hallinnonala

**Puhemies Anu Vehviläinen:** Esitellään ulkoministeriön hallinnonala koskeva pääluokka 24.

Pääluokan yleiskeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 2 tuntia. — Keskustelu, edustaja Vähämäki, olkaa hyvä.

#### *Keskustelu*

10.47 **Ville Vähämäki ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Esittelen nyt hallintojaoston... [Hälinää]

**Puhemies Anu Vehviläinen:** Anteeksi, edustaja, vielä sen verran keskeytän, että pyydän todellakin, että täältä salista lähtevät pois ne, joilla on muita asioita toimitettavana, eikä niitä jäädä toimittamaan tänne saliin. — Edustaja Vähämäki jatkaa.

Kiitos, puhemies! Esittelen nyt hallintojaoston puheenjohtajana UM:n hallinnonalan osuuden budjettimietinnöstä.

Pääluokassa 24 on kaksi keskeistä kokonaisuutta: ulkoasiainhallinto ja sen toimintamenot kiinteistömenoihin sekä kansainvälinen kehitysyhteistyö, joka sisältää itse kehitysyhteistyön monissa muodoissaan, kehitysyhteistyön finanssisijoitukset ja Finnfundin pääomittamisen. Käyn nyt nämä lyhyesti läpi muutamina huomioina.

## Pöytäkirja PTK 154/2021 vp

Koko pääluokan osalta budjetoidaan 33 miljoonaa vähemmän suhteessa kuluvaan vuoteen. Tämä johtuu hallitusohjelman mukaisten lisäysten poistumisesta. Pääluokassa on 12 miljoonaa tulevaisuusinvestointeja ja 6 miljoonaa elpymisvälineen tuloja. Viisumitulot ja muut tulot ovat puolestaan 25 miljoonaa, mutta ne näkyvät tulopuolen osastossa 12.24.

Ulkoasiainhallinnon toimintamenoihin esitetään ensi vuodelle 264 miljoonaa, jossa on hieman yli 200 miljoonaa lisäystä kuluvaan vuoden budjettiin. Toiminta pohjautuu vahvaan edustustoon. Siihen käytetään 156 miljoonaa. Yksi lähetystö aukaistiin aiemmin, tänä vuonna kaksi uutta, Senegal, Doha, ja ensi vuoden budjetin vajaan 7 miljoonan lisäys mahdollistaa kahden uuden edustuston avaamisen. Näiden sijainnista päätetään myöhemmin, ja näiden jälkeen Suomella on 93 edustustoa.

Valiokunta pitää hyvänä, että valinnassa painotetaan myös sijainneilla tavoiteltavia kaupallisia hyötyjä Suomelle. Myös viennin kannalta potentiaalisten lähetystöjen laajentaminen ja uusien kevyen mallin edustustojen käyttöönottoa kannattaa pohtia. Valiokunta nostaa esille myös sen, että edustustojen ja kiinteistöjen suunnittelun ja kehittämisen yhteydessä täytyy selvittää aina myös mahdollisuudet pohjoismaiseen sekä muiden EU-maiden ja EU-ulkosuhdehallinnon kanssa tehtävään yhteistyöhön.

Viennin edistämisestä muutama sana. Valiokunta pitää myönteisenä, että viennin edistämiseen tehdään 5 miljoonan lisäys. Tämä mahdollistaa 20 henkilötyövuoden lisäpanostuksen Team Finlandiin. Business Finlandin palveluksessa puolestaan toimii ulkomailla 150—160 henkeä, joista viennin edistämisessä noin 120 henkeä ja loput Invest in Finland ja Visit Finland -toiminnassa. Valiokunta pitää välttämättömänä, että vientimahdollisuudet hyödynnetään maksimaalisesti, suunnataan niille alueille ja aloille, joilla elvytyksen myötä on eniten kasvua, otetaan mukaan myös pk-yhtiömme ja tähdätään laajoihin hankkeisiin mukaan.

Hallitusohjelman mukaisesti edustustoissa edistetään maahanmuuttoa. Tämän johdosta oleskelulupia käsittelevää henkilöstöä lisätään ja poistetaan lupakäsittelyn pullonkauloja muun muassa New Delhin ja Manilan edustustoissa. Valiokunta pitää myönteisenä, että oleskelulupakäytäntöä nopeutetaan ja selkeytetään ottamalla käyttöön pitkäaikainen kansallinen D-viisumi, jolle annetaan 14 päivän käsittelyaikalupa.

Kehitysyhteistyöstä:

Kehitysyhteistyön osalta Suomen julkinen kehitysyhteistyö on kokonaisuudessaan 1 274 miljoonaa. Tämä koostuu UM:n, TEM:n, SM:n ja VM:n pääluokkien momenteista. Bktl-osuus ensi vuonna on noin 0,5 ja LDC-osuus puolestaan noin 0,18 bktl:sta. YK-tavoitteet näille tunnetusti ovat 0,7 ja vähiten kehittyneille maille puolestaan 0,2. Tämän pääluokan osalta kehitysyhteistyömomentille esitetään 706 miljoonaa sekä 596 miljoonan sitoumusvaltuudet.

Valiokunta pitää Suomen kehityspolitiikan päätavoitteita ja valittuja painopistealueita hyvinä. Nostamme esille edelleen hyvin ajankohtaiset ilmiöt: naisten ja tyttöjen aseman vahvistamisen, kehitysmaiden talouden, uudet työpaikat, koulutuksen, toimivan yhteiskunnan ja hyvän hallinnon sekä ilmastonmuutoksen hillinnän ja sopeutumisen. Toimiva oikeusvaltio ja hyvä hallinto ovat myös talouden ja työpaikkojen ja sitä kautta hyvinvoinnin vahvistamisen edellytyksiä. Afganistanin osalta todetaan, että kehitysyhteistyö on toistaiseksi keskeytetty mutta apua annetaan muulla tavoin.

Viime vuonna valiokunta totesi, että käsiteltävä kehitysyhteistyömomentti on laaja, ja pidimme välttämättömänä sitä, että eduskunnalle päätöksenteon pohjaksi esitettävä tieto on kyllin yksityiskohtaista. Oikeaan suuntaan mentiin, mutta valiokunta toteaa, että edel-

## Pöytäkirja PTK 154/2021 vp

leen täytyy tehdä töitä kokonaiskuvan selkeämmäksi hahmottamiseksi. Jatkossa kehitysyhteistyömomentteja on syytä avata täsmällisemmin ja temaattisiin painopisteisiin tehtävää jakoa tulee kehittää mahdollisuuksien mukaan. Lisäksi tavoitteita on selkeytettävä, jotta laatu ja vaikuttavuus mahdollistuvat nykyistä avoimemmin. Käyttötaloustaulukko on mietinnössä valiokunnan toteamin muutoksin.

Puhemies! Vielä hetkinen kehitysyhteistyön finanssisijoituksista: Finnfundille 10 miljoonan lisäys. Toiminnan lähtökohta on, että pääoma palautuu edelleen uusiin kehityskohteisiin. Kehitysyhteistyön finanssisijoituksiin tehdään 130 miljoonan lisäys ja 10 miljoonan sopimusvaltuus, ja tämä on kansantalouden tilinpidon ulkopuolinen eikä lisää valtiontalouden alijäämää.

Puhemies, aivan lopuksi: valiokunta nostaa esille Suomen puheenjohtajuuden Pohjoismaiden neuvostossa vuonna 22, BEACin puheenjohtajuuskauden jatkumisen sekä jäsenyyden YK:n ihmisoikeusneuvostossa. Puheenjohtajuuskausien aikana vaikutusmahdollisuudet tulisi maksimoida.

**Puhemies Anu Vehviläinen:** Ministeri Haavisto.

**10.53 Ulkoministeri Pekka Haavisto:** Arvoisa puhemies! Ensinnäkin kiitän valtiovarainvaliokuntaa, erityisesti edustaja Vähämäkeä, ja ulkoasiainvaliokuntaa vuoden 22 talousarvioesityksen käsittelyssä saaduista huomioista sekä ulkoasiainhallinnolle osoitetusta lisärahoituksesta kansainvälisten järjestöjen tukemiseen ja kehitysyhteistyöhön. Pienetkin lisäykset määrärahoihin ovat erittäin tärkeitä työllemme.

Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan peruslinja on vakaa ja ennustettava. Se perustuu hyviin kahdenvälisiin suhteisiin, yhteistoimintaan ja vaikuttamiseen Euroopan unionissa sekä sääntöpohjaiseen kansainväliseen järjestelmään ja kansainväliseen oikeuteen nojautaan monenkeskiseen yhteistyöhön. Suurvaltojen keskinäinen kilpailu johtoasemasta heijastuu myös Euroopan ja Suomen lähialueiden turvallisuuteen. Venäjän pyrkimys hakea merkittävämpää kansainvälistä asemaa vaikuttaa koko Itämeren alueen ja EU:n itäisen naapuruston turvallisuustilanteeseen.

Ulko- ja turvallisuuspolitiikallaan Suomi tuottaa turvallisuutta, vastaa globaaleihin haasteisiin ja toimii turvallisen ja oikeudenmukaisen maailman puolesta. Suomi osallistuu kansainväliseen yhteistyöhön rauhan ja ihmisoikeuksien turvaamiseksi sekä yhteiskuntien kehittämiseksi. Näitä arvoja Suomi toteuttaa myös YK:n ihmisoikeusneuvoston jäsenenä vuosina 22–24 sekä valmistautuessaan Etyjin puheenjohtajuuteen vuonna 25. Arktisen alueen geopoliittinen, ympäristöllinen ja taloudellinen merkitys kasvaa edelleen. Suomi toimii puheenjohtajana Barentsin euroarktisessa neuvostossa kaudella 21–23.

Pohjoismaat säilyvät Suomen lähimpinä yhteistyökumppaneina. Laaja-alainen pohjoismainen yhteistyö on epävakaa kansainvälisessä toimintaympäristössä entistä tärkeämpää. Suomi toimii ensi vuonna Pohjoismaiden neuvoston puheenjohtajana.

Myös kansainväliset yhteistyörakenteet, kuten YK-järjestelmä, kärsivät erilaisista vastakkainasetteluista. Sääntöpohjaisen kansainvälisen järjestelmän ja kansainvälisen oikeuden periaatteiden puolustaminen ja kehittäminen uusia tarpeita vastaaviksi on entistä tärkeämpää mutta samalla myös vaikeampaa.

Arvoisa Puhemies! Ulkoministeriön toimintamenoihin esitetään 262 miljoonaa euroa.

Kuten valtiovarainvaliokunta ja ulkoasiainvaliokunta toteavat, ei kattavan ja toimivan edustustoverkon tärkeyttä Suomen ja suomalaisten turvallisuudelle ja hyvinvoinnille voi

## Pöytäkirja PTK 154/2021 vp

liikaa korostaa. Edustustojen merkitys on keskeinen Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan toimeenpanossa, heikkojen signaalien välittämisessä kotimaahan, vienninedistämisesä sekä suomalaisten apuna maailmalla.

Vuonna 22 tavoitteena on kahden uuden edustuston avaaminen; avattavien edustustojen sijaintipaikat päätetään myöhemmin. Yhdyn myös valiokuntien näkemykseen siitä, että edustustoverkon kehittämisen ja ylläpitämisen tulee olla pitkäjänteistä toimintaa. Edustustoverkon toimintakyky ja resurssit tulee varmistaa myös seuraavalla vaalikaudella.

Osana hallituksen toimia osaavan työvoiman saatavuuden varmistamiseksi edustustojen hoitamia maahantuloprosesseja nopeutetaan kasvattamalla oleskelulupia käsittelevää henkilöstöä. Lisäresurssit kohdennetaan niihin edustustoihin, joissa lupahakemusten määrä on kasvanut ja joiden osalta lupakäsittelyn pullonkauloja on tarpeen purkaa nopeasti.

EU:n elpymisvälineen tuloilla valmistellaan vuonna 22 käyttöönotettavaa kansallista pitkäaikaista viisumia, niin sanottua D-viisumia, sekä luodaan digitaalinen Virtual Finland -palvelualusta, joka mahdollistaa integroidut palvelupolut Suomeen tuleville yrityksille, työntekijöille ja opiskelijoille.

Arvoisa puhemies! Suomi jatkaa osallistumista kansainväliseen kriisinhallintaan hallitusohjelman sekä ulko- ja turvallisuuspoliittisen selonteon painopisteiden mukaisesti. Työssä otetaan huomioon myös kriisinhallinnan parlamentaarisen komitean antamat suositukset.

Rauhanvälitykseen esitetään 4,4 miljoonaa euroa. Tavoitteena on laajentaa suomalaista osallistumista YK:n ja muihin rauhanvälitys- ja dialogiprosesseihin. Toimintaa suunnataan erillishankkeiden rahoittamisesta aktiivisempaan vaikuttamiseen rauhantilan edistämiseksi. Tavoitteena on myös vahvistaa suomalaisten rauhanvälitystoimijoiden verkostomaista toimintatapaa. Samalla jatketaan aktiivista osallistumista kansainväliseen sotilaalliseen ja siviilikriisinhallintaan.

Puhemies! Aivan lopuksi: Suomen kansainvälisten kriisinhallintatehtävien painopisteet ovat Libanonissa, Irakissa ja Ukrainassa, mutta Suomi osallistuu operaatioihin myös muun muassa Afrikassa ja Välimeren alueella. Suomalaisten kriisinhallintajoukkojen ylläpitomenoihin esitetään 53,1 miljoonaa euroa ja siviilikriisinhallintaan 18,5 miljoonaa euroa. — Kiitos, puhemies.

**Puhemies Anu Vehviläinen:** Ministeri Skinnari.

**10.58 Kehitysyhteistyö- ja ulkomaankauppaministeri Ville Skinnari:** Arvoisa puhemies! Haluan kiittää kaikkia eduskuntaryhmiä yhteistyöstä kehityspolitiikan ylivaalikautisen selonteon työstämisessä. Työ saatiin päätökseen keväällä, ja selonteko on parhaillaan eduskunnan käsittelyssä. Kiitän myös ulkoasiainvaliokuntaa ja valtiovarainvaliokuntaa työstään ja lausunnoistaan.

Tämä hallitus on panostanut kehitysyhteistyöhön tuntuvasti. Varsinaiseen kehitysyhteistyöhön määrärahaa on lisätty yhteensä 351 miljoonaa euroa vuosille 20—23. Suomen julkisen kehitysyhteistyön arvioidaan olevan kokonaisuudessaan 1,274 miljardia euroa, mikä vastaa noin 0,49 prosentin osuutta bruttokansantulosta. Pidämme tärkeänä kehitysrahoituksen nostamista YK:n tavoitteen mukaiseen 0,7 prosenttiin bruttokansantulosta. Olemme jatkaneet parlamentaarista keskustelua siitä, miten kehitysyhteistyörahoituksen nousujohteinen suunta saataisiin pidettyä myös vuonna 23, kun ulkoministeriön hallinnonalaan kohdistuu 35 miljoonan euron säästö.

## Pöytäkirja PTK 154/2021 vp

Koronaviruspandemian taltuttaminen edellyttää laajaa kansainvälistä rokotuskampanjaa. Myös ulkoasiainvaliokunta kiinnitti tähän huomiota, ja me ulkoministeriössä teemme kaikkemme tämän edistämiseksi. Juuri eilen päätimme 15,2 miljoonan euron tuesta rokoteallianssi Gaville sekä 12,6 miljoonan euron arvoisesta rokotelahjoituksesta. Rokotteiden lahjoittaminen ei hidasta suomalaisten rokottamista.

Hallitus on myös sitoutunut Suomen kansainvälisen ilmastorahoituksen kasvattamiseen. Rahoitus kasvaa tämän hallituskauden loppuun mennessä lähes 90 prosenttia verrattuna edelliseen hallituskauteen. Kehittyville maille kanavoitavaa ilmastorahoitusta on ensi vuodelle budjetoitu 184 miljoonaa euroa — ennätysluku tähän mennessä.

Kuten ulkoasiainvaliokuntakin lausunnossaan toteaa, EU on merkittävä kehityspoliittinen toimija ja rahoittaja ja meille keskeinen toimintaväylä. Olemme uudistetun Team Europe -toimintamallin keskiössä, ja myös Global Gateway -aloite tuo meille huomattavasti uusia mahdollisuuksia.

Arvoisa puhemies! Ulkoasiainvaliokunta nosti lausunnossaan esiin myös Afganistanin tilanteen. Afganistaniin kohdennettu noin 30 miljoonan euron vuosittainen määräraha on jatkuvasti tarkan pohdinnan alla. Asetimme tällä viikolla uuden väliaikaisen toimintalinjauksen, joka mahdollistaa afganistanilaisten siviilien hädän lievittämisen joustavalla tavalla. Suomen tuen toimijoina ovat YK ja kansalaisjärjestöt — sitä ei ohjata Talebanin kautta tai sen tueksi. Eli perinteiseen hallitustenväliseen kehitysyhteistyöhön emme ole palaamassa.

Maailman humanitaariset tarpeet ovat suuremmat kuin koskaan. Hätäävun tarpeessa on noin 240 miljoonaa ihmistä 56 maassa. Humanitääriin tukemme on tänä vuonna 113 miljoonaa euroa, joka on merkittävä osoitus Suomen kansainvälisestä vastuunkannosta.

Arvoisa puhemies! Maailmantalous on kasvanut vauhdilla notkahduksen jälkeen. Siihen liittyy kuitenkin epävarmuustekijöitä, muitakin kuin pandemia. Yhdysvaltojen ja Kiinan välinen teknologiakamppailu jatkuu, ja protektionismi nostaa laajemminkin päätään. Suomi on kokoaan suurempi rakentaja digipolitiikassa globaalisti. Suomen kaltaiselle viennistä ja tuonnista riippuvaiselle maalle protektionismin lisääntyminen on haitallista. Suomelle on olennaista, ettei EU käänny sisäänpäin vaan säilyy avoimena kaupalle ja investoinneille. Tätä linjaa olemme olleet vahvasti ajamassa niin EU:ssa kuin WTO:ssa.

Suomen osaamiselle on nyt kysyntää maailmalla. Olemme perustaneet uuden nopean toiminnan fast track -vientiryhmän, jonka avulla viemme maaliin suomalaisia ratkaisuja 10—15 vientikohdemarkkinalle. Ulkoministeriössä työskentelee myös Virtual Finland -palvelualustaa, jossa yhdistyvät digitaaliset viranomaispalvelut osaajien, yritysten ja investointien houkuttelemiseksi.

Kaiken kaikkiaan ulkoministeriö yhteistyössä Business Finlandin kanssa on vahvistanut omia verkostojaan viime vuosina. Tästä on esimerkkinä 20 uutta vientityöhön keskittyvää viennin ammattilaista. Olemme myös avaamassa lähetystöt niin Dohaan Qatarissa kuin Dakariin Senegalissa.

**Puhemies Anu Vehviläinen:** Siirrymme debattiin. Nyt pyydän niitä edustajia, jotka haluavat käyttää debatissa vastauspuheenvuoron, nousemaan ylös ja pyytämään V-painiketta käyttäen puheenvuoroa. — Ensimmäinen puheenvuoro, edustaja Niikko.

**11.04 Mika Niikko ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Budjettikäsittelyn yhteydessä on hyvä todeta se tosiasia, että maailma on muuttunut ja muuttumassa ko-

## Pöytäkirja PTK 154/2021 vp

vaa vauhtia. Suomen asema on sama ja pysyy samana, mutta meidän pitää pystyä reagoimaan muuttuvan maailman tilanteisiin nopeasti. Pidän hyvänä sitä, että Suomessa pidetään huolta edustustojen määrästä ja niitä avataan lisää. Edustustojen avaamisessa tulisi kuitenkin suunnata katse juuri niihin maihin, joihin meidän täytyy panostaa enemmän.

Tässä tilanteessa, kun uhkakuvat tulevat monesti myös muualta kuin lähinaapureista, kuten esimerkiksi siirtolaiskriisi, ilmastonmuutos, kansainvälinen terrorismi ja muu humanitaarinen hätä, niin meidän pitäisi olla joustavia ja ketteriä toimimaan nopeasti. Ja kysyisinkin arvoisalta ministeriltä: millaista uutta pohdintaa ministeriössä on sen osalta, että me pystymme vastaamaan nopeasti [Puhemies koputtaa] näihin uusiin uhkiin, joita on syntynyt meidän ympärillemme?

**Puhemies Anu Vehviläinen:** Edustaja Tuomioja.

**11.05 Erkki Tuomioja sd** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies... [Puhuja aloittaa puheenvuoron mikrofonin ollessa suljettuna]

**Puhemies Anu Vehviläinen:** Vielä pyydän laittamaan mikrofonin päälle.

Yritän! [Naurua] No niin, nyt se toimii, kiitos. — Arvoisa puhemies! Samalla kun kiitän hallitusta ja ministereitä hyvästä yhteistyöstä eduskunnan kanssa ja ulkoasiainvaliokunnan kanssa, niin nostan esiin vain kaksi asiaa.

Afganistanin kokemukset ovat asia, joka on paljon puhuttanut myös meitä valiokunnassa, ja olemme yhtyneet siihen, että olemme antaneet toimeksiannon Ulkopoliittiselle instituutille laajan analyysin tekemisestä. Tietenkin tulemme käyttämään sitä, mitä puolustusministeriössä ja muuallakin tehdään, mutta tässä on nyt kysymys erittäin suurista muutoksista ja mullistuksista, jotka vaikuttavat meidän kriisinhallintapolitiikkaan ja koko läntisen yhteisönkin toimintaan maailmassa.

Toinen asia koskee rokotteita, ja toivoisin, että Suomikin olisi valmiimpi tukemaan pyrkimystä rokotteiden patenttisuojan purkamiseen, koska niin kauan kuin yksikään maa ei ole turvassa tältä pandemialta, niin emme mekään ole turvassa, ja tämä olisi tapa, jolla tätä voitaisiin edistää. — Kiitos.

**Puhemies Anu Vehviläinen:** Edustaja Virolainen.

**11.06 Anne-Mari Virolainen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun me vastaamme globaaleihin haasteisiin, siinä yksi olennainen tekijä on vaikuttava kehityspolitiikka. Meillä on ollut tämä parlamentaarinen työryhmä, ja, ministeri Skinnari, viittasitte siihen, että keskustelut ovat jatkuneet, jotta pääsisimme tähän 0,7 prosenttia bruttokansantuotteesta -tavoitteeseen. En viittaa suoraan, että sillä olisi vaikutusta, kun pyrimme YK:n turvallisuusneuvostoon, mutta sillä varmasti voi olla joku signaali vaikutus. Senpä takia kysyn jälleen kerran teiltä: milloin tämä parlamentaarinen työryhmä tai ne parlamentaariset keskustelut tulevat sellaiseen vaiheeseen, että meillä olisi realistista saada aikaan se polku, on se sitten kaksi vaalikautta tai kolme vaalikautta? Tämä vaalikausi on jo kohta päätöksessä, ja vielääkään ei näy minkään näköisiä merkkejä siitä, että tuo tiekartta todellakin olisi valmistumassa. [Sebastian Tynkkynen: Eikä tule!]

## Pöytäkirja PTK 154/2021 vp

**Puhemies Anu Vehviläinen:** Edustaja Vanhanen.

11.07 **Matti Vanhanen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Viimeisen viikon uutisointi kertoo siitä, että ensi vuonna perinteisen diplomatian tarve tulee kasvamaan selvästi. Venäjän ehdotus tai vaatimus siitä, että sen ja Nato-maiden kesken laadittaisiin kansainvälinen sopimus, joka rajoittaisi puolustusliiton laajentumista itään päin, faktisesti tarkoittaa sitä, että osa itsenäisistä valtioista menettäisi faktisesti suvereenin mahdollisuuden tehdä omia turvallisuuspoliittisia ratkaisujaan. Tämä on, voi sanoa, tällä vuosisadalla ainutlaatuinen vaatimus, pyrkimys paluuseen etupiiripolitiikkaan, sen ajattelun tuomiseen. Tämän tilanteen hoitaminen vaatii nyt kärsivällisyyttä ja aiheuttaa, voi sanoa, perinteisen diplomatian tarvetta nyt laajalla rintamalla.

**Puhemies Anu Vehviläinen:** Edustaja Hopsu.

11.08 **Inka Hopsu vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Demokratian taantumista tapahtuu maailman suurissa valtioissa, kuten Brasiliassa ja Intiassa. Hauraissa uusissa demokratioissa on koettu myös vakavia käännteitä, esimerkiksi Myanmarissa helmikuussa 21 tapahtunut sotilasvallankaappaus ja Tunisiassa presidentin viimeaikaiset toimet, joilla parlamentin toiminta jäädettiin.

Kansainvälinen demokratiajärjestö International IDEAn tänä vuonna julkaisema The Global State of Democracy -tutkimus kertoo, että autoritäärisen suuntaan liikkuvien valtioiden lukumäärä on ylittänyt demokraattiseen suuntaan kehittyvien valtioiden määrän ensimmäistä kertaa 30 vuoteen. Koronapandemia-aikana myös monet demokraattisesti valitut hallitukset ja vakiintuneet demokratiat ovat ottaneet käyttöönsä autoritäärisiä menetelmiä. Huomattavaa on, että myös EU:n jäsenmaissa Unkarissa, Puolassa, Sloveniassa on nähty samoja merkkejä. Enemmin kuin kysyn, toivon Suomelta vahvaa demokratian puolustajan roolia.

**Puhemies Anu Vehviläinen:** Edustaja Myllykoski.

11.10 **Jari Myllykoski vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Keskityn tässä nyt vientiin ja kehitysapuun yhdessä eli Finnfundin toimiin.

Onhan meillä tietysti paremmin selvillä nyt kuin vaikkapa 15 tai 20 vuotta sitten — kun vietiin johonkin traktoreita ja koetettiin sitten sitä kautta tukea kehitystä — että näissä vientiponnistuksissa huomioidaan myös globaalisti vihreä siirtymä ja erityisesti perusinfraan rakentaminen sinne, mihinkä me rahaa laitamme. Ja kyllä, kaikesta uuden kehittämisen rakentamisesta myös sinne kehitysmaihin tulee referenssejä suomalaiselle teollisuudella, mikä pitää uskaltaa nähdä myös osana meidän omaa kannattavaa liiketoimintaa. [Mikko Savola: Viisasta puhetta!]

**Puhemies Anu Vehviläinen:** Edustaja Biaudet.

11.11 **Eva Biaudet r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! EU:n ihmisoikeusedustaja Eamon Gilmore kävi ihmisoikeusasiain neuvottelukunnan kokouksessa, virtuaalisesti toki, mutta kuitenkin, puhumassa ihmisoikeuksista, ja tietenkin me olem-

## Pöytäkirja PTK 154/2021 vp

me tosi ylpeitä siitä, että Suomen ulkopolitiikka on niin ihmisoikeusperustaista, ja olemme pyrkineet pohtimaan sitä, mitä se käytännössä tarkoittaa.

Eamon Gilmore sanoi minun mielestäni viisaasti: hän sanoi, että monesti on niin, että voimme myös ehkä oppia muilta — että emme ehkä aina ole niitä kaikkein parhaimpia. Hän puhui silloin pakolaisten ja siirtolaisten kohtelusta maailmassa. Meillä Suomessa helpposti ajatellaan, että tämä on joku tällainen hallinnollinen sisäministeriön asia, mutta tokihan se ei ole vain sitä, koska maailmassa on niin iso haaste suojella ihmisiä siinä tilanteessa, kun he johtuvat jostain syystä lähtemään maista.

Ja kysyisinkin: Esimerkiksi Kolumbiaan on vastaanotettu miljoonia ihmisiä, [Puhemies koputtaa] jotka ovat saaneet työoikeuksia ja niin edelleen. Millä tavalla me pystymme nyt parempaan tässä [Puhemies koputtaa] Afganistanin tilanteessa, esimerkiksi Suomen kohdalta puolustamaan ihmisoikeuspuolustajia?

**Puhemies Anu Vehviläinen:** Aika. — Edustaja Laukkanen.

**11.12 Antero Laukkanen kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ulkoministeriössä tapahtuu nyt hyviä asioita. Siellä on tekemisen meininki. Viennin edistämisen tärkeyden merkitys on nostettu työpöydälle. Se alkaa tuottaa myös tulosta, ja siihen lisätään varoja.

Myös kehitysyhteistyön rahoitusta on vahvistettu erityisesti kansalaisjärjestöjen osalta. Se, että järjestöjen toimintaa pyritään tukemaan, on ollut tämän hallituksen selkeä strateginen valinta.

Myös kansainvälinen vastuu tunnistetaan ja sitä hoidetaan. Edustustojen hyvä hoitaminen on sekin myös Suomi-kuvan vahvistamista. Näitä kehitetään ja myös rahoitusta on lisättävä, niin kuin valiokuntakin täällä toteaa.

Oikeastaan haluaisin vain sanoa, että hyvää joulua sinne ulkoministeriöön, terveisiä. Siellä on aivan huikea porukka, joka tekee hartiavoimin töitä, ja myös molemmat ministerit ovat antaneet sille loistavan panoksen. — Hyvää joulua.

**Puhemies Anu Vehviläinen:** Edustaja Tavio.

**11.13 Ville Tavio ps** (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Jäin tässä miettimään, onko meille tullut vähän turhan kova vimma edustustojen lisäämiseen, koska ulkoministeri perusteli niiden lisäämistä sillä, että matkailijoita autetaan. Eivätkö matkailijat saa enää apua muiden EU-maiden tai Pohjoismaiden lähetystöistä?

Kyllä kuitenkin siitä, että lähetystöjen tai suurlähettiläiden määrää lisätään koko ajan, tulee sellainen kuva kuin elettäisiin jotain niin suurta nousukautta, että tulisi vain jonnekin rahaa tunkea. En haluaisi kuulostaa tässä mitenkään ilkeältä, mutta en tiedä, pitääkö niitä olla ihan joka maailmankolkassa, kun resursseja tulisi ehkä keskittää sinne, missä ne merkitsevät. Qatar voikin olla meille viennin edistämisen kannalta keskeinen alue, mutta toisaalta nämä naapurimaiden lähettiläät ovat aika hyvin pystyneet yleensä hoitamaan koko alueen asiaa. Senegalista sen sijaan en ole ehkä niinkään varma.

Kysyisin, kun päätetään, että uusia edustustoja [Puhemies koputtaa] tehdään ilman, että on edes tietoa siitä, minne ne tulisivat: [Puhemies koputtaa] eikö teillä, ulkoministeri, ole siis minkäänlaista käsitystä siitä, minne te näitä perustatte, kun päätätte perustaa?

## Pöytäkirja PTK 154/2021 vp

**Puhemies Anu Vehviläinen:** Edustaja Zyskowicz.

11.14 **Ben Zyskowicz kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallituksessa valmistellaan sitä, että noin 3 000:lle laittomasti maassa olevalle turvapaikanhakijalle annettaisiin kertaratkaisuna oleskelulupa Suomeen. Ministeri Mikkosen mukaan ei valmistella, vaan asiaa selvitetään. Moni voisi olla sitä mieltä, että asian selvittäminen on osa asian valmistelua.

Ministeri Haavisto, olette sanonut ja kertonut eduskunnalle, että Suomi kaikessa kanssakäymisessään Irakin kanssa on pyrkinyt siihen, että Irak kansainvälisen oikeuden mukaisesti ottaisi vastaan palautettavat omat kansalaisensa. Tässä me emme ole onnistuneet. Euroopan unionilla on paljon vahvemmat muskelit kuin Suomella — esimerkiksi taloudellisessa suhteessa. Kysyn teiltä: miten unionin pöydissä on tätä asiaa käsitelty?

**Puhemies Anu Vehviläinen:** Edustaja Koskinen.

11.15 **Johannes Koskinen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Viennin edistämisestä tässä on jo pari puhujaa antanut kannustavia sanoja. Nyt näyttää siltä, että on oikea ote saada ulkoasiainhallinto ja viennin edistäminen sekä elinkeinoelämä yhteiseen veneeseen, ja kannustan jatkamaan tuota tietä eteenpäin. Menneinä vuosina on tehty melkoisia harha-askelia juuri siinä, että irrotettiin tällaiset toimivat tavat edistää vientiä erilaisissa organisaatiomuutoksissa, ja nyt on syytä tosiaan mennä jämäkästi eteenpäin.

Toiseksi tästä rokotteiden saatavuuden varmistamisesta ympäri maailman. Siitä jo edustaja Tuomioja mainitsi. Pahoin pelkään, että Suomi on nyt väärässä kelkassa Maailman kauppajärjestössä WTO:ssa käytävässä keskustelussa siitä, että patenttisuojaa avattaisiin, jotta pystyttäisiin nopeammin saamaan massiivinen tuotanto käyntiin eri mantereilla. [Puhemies koputtaa] Tässä olisi korkea aika tarkistaa, [Puhemies koputtaa] ettei historia tule toimitsemaan sitten tätä linjaa.

**Puhemies Anu Vehviläinen:** Edustaja Savola.

11.17 **Mikko Savola kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On hyvä, että tähän työperäiseen maahanmuuttoon nyt kiinnitetään huomiota. Tässä on vakavia pullonkauloja, ja yrityksillä on valtavaa tarvetta saada osaavaa työvoimaa. Esimerkiksi omassa kotimaakunnassani Etelä-Pohjanmaalla, missä työllisyysaste on Suomen suurimpia, yritykset oikeasti painivat sen tosiasian kanssa, että saataisiin osaavaa työvoimaa yrityksiin: hitsareita, metallialan työntekijöitä, hyvin monipuolisesti yrityksillä on näistä pula.

Kysyisinkin nyt tästä D-viisumin käyttöönotosta ja näitten pullonkaulojen purkamisesta: mitkä odotukset aikataulullisesti ulkoministerillä on tämän suhteen? Olkoon tämä kysymys ministeri Haavistolle. Ja ministeri Skinnarilta sitten kysyisin: kuinka me saataisiin maakunnat entistä paremmin yhteistyöhön ulkoministeriön kanssa, että voitaisiin yhteistyössä näitä pullonkauloja purkaa ja ohjata yrityksiä oikeitten rahahanojen ääreen ja myöskin sitä osaamista sinne, [Puhemies koputtaa] että sekä työvoimaa saataisiin että päästäisiin kansainvälistymään?

**Puhemies Anu Vehviläinen:** Edustaja Hyrkkö.

## Pöytäkirja PTK 154/2021 vp

**11.18 Saara Hyrkkö vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun kansainvälisessä politiikassa myllertää, niin Suomen vakaalle ja ihmisoikeusperustaiselle ulkopolitiikalle on todella suuri tarve. Onkin tervetullutta, että Suomen läsnäolo maailmalla vahvistuu muun muassa uusien edustustojen, erilaisten puheenjohtajuuksien ja rauhantyönkin kautta.

Meidän kädenjälkemme näkyy myös monien järjestöjen korvaamattoman työn kautta, ja haluan kiittää erityisesti tuesta UN Womenille ja UNFPAlle tyttöjen ja naisten oikeuksien puolesta sekä tyttöjen ja naisten terveyden puolesta. Sille työlle on suurempi tarve kuin ehkä koskaan aikaisemmin.

Yksittäisenä nostona kiitokset siitä, että Afganistanissa toimivien äitiys- ja lisääntymisklinikoiden toiminta saatiin turvattua. Jätimme tästä kirjallisen kysymyksen hiljattain, ja on hienoa, että päätös asiasta syntyi. Sillä on valtava merkitys monien tyttöjen ja naisten hengen ja terveyden kannalta. Ylipäänsä terveyspolitiikka on kiinteä osa ulkopolitiikkaa nykyään, ja yhdyin tässä [Puhemies koputtaa] myös edustaja Tuomiojan ajatuksiin tästä rokotteiden patenttisuojusta.

**Puhemies Anu Vehviläinen:** Edustaja Kiljunen, Kimmo.

**11.19 Kimmo Kiljunen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Minä jatkaisin edustaja Vanhasen kysymyksistä. Hän pohdiskeli tätä haasteellista tilannetta Euroopan turvajärjestelmässä. Meillä Suomessa, pienellä maalla ei ole varaa muuhun kuin siihen, eli kansalliseen konsensukseen, mikä liittyy ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan, ja se pohjautuu tietysti yhteistyövaraiseen turvallisuusajatteluun ja vakauserityylikkaan.

Etyj-järjestö on nojautunut myöskin tähän laajaan turvallisuuskäsitteeseen ja näihin luottamusta lisääviin toimiin, mutta me tiedämme hyvin, että järjestö on monella tavalla haasteellisessa tilanteessa, jopa tietyiltä osin rapautunut. Onneksi olkoon Suomelle joka tapauksessa! Olemme aloitteellisia olleet siinä, että Etyjin puheenjohtajuus 2025 tulee, kun Etyk-prosessista on 50 vuotta kulunut. Tasavallan presidentti on nostonut esille kysymyksen ”Helsingin hengestä”. Kysyisin ulkoministeriltä, miten te arvioitte tätä ajatusta: missä mielessä tällä hetkellä me tarvitsisimme tätä Helsingin henkeä tähän eurooppalaiseen keskusteluun?

**Puhemies Anu Vehviläinen:** Edustaja Heinonen.

**11.20 Timo Heinonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tuo HX-hanke, 64:n F35-hävittäjän hankinta, vahvistaa teollista yhteistyötä, 6 000 henkilötyövuotta: Patria, Insta ja monet, monet muut suomalaiset, Suomessa toimivat yritykset. Meillä on tätä korkeaa osaamista paljon, korkeaa huipputeknologiaa, mutta nyt meillä on, arvoisat ministerit, ollut ongelmia näiden vientilupien kanssa. Alan mukaan linja on nykyhallituksen aikana tiukentunut, tiukentunut myös niihin maihin, joissa ihmisoikeustilanne ei ole huonontunut. Ala on kertonut, että yhden vuoden aikana Suomesta on menetetty ulkomaankauppaa jopa 700 miljoonaa euroa. Nyt kysyisin, näettekö te, arvoisat ministerit, ongelmana tämän muuta EU:ta tiukemman linjan ja näettekö sen vaaran, että tämä huippuosaaminen ja nämä yritykset ulosliputtavat tämän osaamisen Suomesta [Puhemies koputtaa] johonkin muuhun EU-maahan, joka toimii toisella tavalla.

## Pöytäkirja PTK 154/2021 vp

**Puhemies Anu Vehviläinen:** Edustaja Vähämäki.

11.21 **Ville Vähämäki ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, kunnioitettu puhemies! Jatkan hiukan edustaja Myllykosken ja myöskin edustaja Tavion pohdintoja sekä viennin edistämistä että kehitysyhteistyön teosta. Viennin kannalta kannattaisi kai keskittyä niihin potentiaalisimpiin kohteisiin ja lähetystöihin, ja mahdollisesti tehdä niihin laajennuksia, mutta sitten on myöskin kevyen mallin mukaisia edustustoja ja yhteistyötä muiden maiden kanssa, mikä lienee hyvä tapa viedä asiaa, vientiä eteenpäin.

Kehitysyhteistyön osalta kannattaisi selkeyttää tavoitteita, kuten mietinnössä todetaan, jotta saadaan myöskin sitä laatua ja vaikuttavuutta. Kehitysyhteistyömomentin aukaiseminen voisi olla hyvä tapa, jotta löydetään niitä temaattisia painotuksia. Sitten aivan lopuksi tästä ”Helsingin hengestä”. Se kai on sitä optimismin henkeä kaiken pandemian ja valtavien muutosten keskellä. Siihen kai myöskin täällä salissa halutaan painotuksia viedä.

**Puhemies Anu Vehviläinen:** Edustaja Salonen.

11.23 **Kristiina Salonen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensi vuoteen katsominen tuntuu hankalalta, koska ulkopoliittisesti maailma on melkoisessa myllerryksessä. Ensi viikko voi olla globaalisti hyvin erilainen kuin tämä viikko on. Maailmaa uhkaa niin pandemia, luonnonkatastrofit kuin myös sotilaalliset uhat. Se haastaa myös Suomea. Tuntuu, että menemme maailmassa vauhdilla takapakkia. Ensimmäistä kertaa 30 vuoteen köyhyys lisääntyy, tyttöjen asema heikkenee, koulunkäynti vähenee, 240 miljoonaa ihmistä on humanitäärisen kriisin keskellä. Se tulee lisäämään pakolaisuutta. Arviolta Afganistanista tulee lähtemään liikkeelle 2—3 miljoonaa pakolaista.

Arvoisat ministerit, en haluaisi olla pessimisti, ehkä olen inhorealisti, mutta olemmeko riittävästi varautuneet tähän maailman myllerrykseen?

**Puhemies Anu Vehviläinen:** Edustaja Kauma.

11.24 **Pia Kauma kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi on Etyjin puheenjohtajamaa vuonna 2025, ja tämä on erittäin hyvä uutinen Suomelle. Tasavallan presidentti Niinistö on kaavaillut myöskin Etyk-huippukokousta vuodelle 2025. Kysyisin teiltä, ulkoministeri: onko tätä asiaa edistetty ulkoministeriössä, vai onko tämä ainoastaan meidän tasavallan presidentin esittämä hanke?

Teille, ulkomaankauppaministeri, esittäisin kysymyksen siitä, että millä tavalla vientiä ja kauppaa edistetään Keski-Aasian maihin. Itselläni on se käsitys, että siellä on useita maita, esimerkiksi Tadžikistan, Uzbekistan ja Kazakstan, joissa olisi Suomelle hyviä vientimahdollisuuksia. Ne ovat alueita, jotka ovat ilmastonmuutoksen kohteena. Siellä tarvitaan lämmitykseen, vesiosaamiseen, infraan, terveydenhuoltoon liittyvää osaamista, jota Suomessa olisi tarjota. Millä tavalla hoidamme tämän kolkkan maailmasta?

**Puhemies Anu Vehviläinen:** Ja tässä vaiheessa annan ministereille puheenvuorot: ministeri Skinnari 3 minuuttia ja ministeri Haavisto 4 minuuttia. — Ministeri Skinnari, voitte aloittaa.

**11.25 Kehitysyhteistyö- ja ulkomaankauppaministeri Ville Skinnari:** Arvoisa puhemies! Kiitos kysymyksistä, arvoisat edustajat. Ulkoasiainvaliokunnan puheenjohtaja Niikko aloitti tietysti, että miten vastaamme uusiin uhkiin ja haasteisiin, ja tähän varmasti yhdessä ulkoministerin kanssa tänään keskitymme. Tämä koskettaa laajasti ulkopolitiikkaa mutta samalla kauppaa ja kehityspolitiikkaa sekä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa.

Edustaja Tuomioja kertoi tästä laajasta Afganistan-analyysistä ja sen tarpeesta. Kiitos siitä yhteistyöstä, koska se on erittäin tärkeää, että me luomme tilannekuvaa ja yhdessä haemme ratkaisuja.

Käyttäisin tässä, arvoisa puhemies, nyt hieman aikaa tähän rokotekokonaisuuteen ja tähän TRIPS-erivapausaloitteeseen, koska tämä on niin monessa puheenvuorossa noussut esille. Euroopan unionin ja Suomen kannan mukaan nämä teolliset tekijänoikeudet ovat osa ratkaisua, ei ongelmaa. Ei ole esitetty näyttöä siitä, että TRIPS-sopimus olisi rokote-tuotannon laajentamisen tiellä, koska tämä rokote-tuotanto vaatii erittäin paljon osaamista, logistiikkaa, tuotanto-olosuhteita ja raaka-aineita, eli se on hyvin vaativa kokonaisuus. Me nähdään nyt jo, että Afrikassa rokotteita jää käyttämättä, Intia on vähentänyt tuotantoa, tilauksia ei ole riittävästi, ja Etelä-Afrikallekin tämä on ollut mielestäni enemmän teollisuuspolitiikkaa kuin koronan ratkaisemista. Eli kaiken kaikkiaan meillä on nyt 12 miljardia annosta rokotteita tämän vuoden lopussa, ensi vuonna 20—30 miljardia, ja siinä mielessä tämä IPR-oikeuksien murtaminen nyt voisi tuoda haitallisia sivuvaikutuksia uusien varianttien vastaiseen työhön ja uusiin pandemioihin varautumiseen.

Tähän halusin, puhemies, vähän käyttää aikaa, koska EU ja Suomi ovat olleet valmiita neuvottelemaan Yhdysvaltojen, Norjan, Uuden-Seelannin ja Australian kanssa, mutta mitään konkreettista esitystä heiltä ei ole tullut. Itse kävin vielä Washingtonissa tätä varten neuvottelemassa. Näin tämä rokote-, tekijänoikeuskokonaisuus — ongelmasta olen yhtä mieltä, en aina ratkaisusta.

Edustaja Hopsu: demokratian puolustaminen, Oikeusvaltiokeskus. — Se on aivan ainutlaatuinen kansainvälinen ratkaisu, mitä yhdessä Helsingin yliopistossa käynnistämme, ja odotamme siltä erittäin paljon.

Edustaja Myllykoski: kehitysyhteistyön ja viennin suhde, yhteistyön kehittäminen, perusinfra ja vihreän siirtymän rakentaminen. — Euroopan unionin uusi Global Gateway on juuri tällainen valtava uusi alusta ja samalla vastaus Kiinan aloitteellisuuteen, aggressiivisuuteen. Euroopan unioni ei, eikä Suomikaan, halua, että syntyy tyhjiöitä, joita ei oikeilla arvoilla täytettäisi. [Puhemies koputtaa]

Edustaja Biaudet: miten voimme puolustaa ihmisoikeuksia, Afganistan. — Olemme juuri tehneet linjauksia tähän liittyen.

Arvoisa puhemies! Ilmeisesti aikataulusyistä lopetan tähän.

**Puhemies Anu Vehviläinen:** Näin. — Ja sitten ministeri Haavisto, olkaa hyvä.

**11.28 Ulkoministeri Pekka Haavisto:** Arvoisa puhemies! Täällä on erinomaisia kysymyksiä. — Ensin edustaja Niikolle edustustoista ja joustavuudesta: Ensinnäkin kiitos kaikesta tuesta uusien edustustojen perustamiseen. Se muodostaa kuitenkin sen perusinfrastruktuurin ulkoministeriössä, että on näitä kiinteitä edustustoja, ja ollaan voitu tänä vuonna tosiaan Qatarin ja Senegaliin nämä lähetystöt avata — erittäin tärkeä ja hyvin ajoitettu myöskin tämä Qatar ajatellen Afganistanin tilannetta ja muuta maailman tilannetta. Tämän joustavuuden osalta: Tämä oikeastaan hoituu mielestäni ennen kaikkea hyvien henkilösuh-

## Pöytäkirja PTK 154/2021 vp

teiden kautta näissä tilanteissa, joissa nopeasti pitää reagoida. Eli Suomi pystyy ottamaan kontakteja nopeasti tietysti EU-johtajiin ja muihin maailman johtajiin. Ollaan nähty presidentin aktiivinen toiminta tässä, ja esimerkiksi Afganistanin kriisin osalta meillä oli erittäin tiivis pohjoismainen yhteistyö koko kriisin ajan. Näyttää siltä, että kun tilanteet tiivistyvät, niin tällaista yhteistyötä tarvitaan enemmän.

Edustaja Tuomioja viittasi näiden Afganistanin kokemusten selvittämiseen, ja näitä selvityksiä on nyt tulossa sekä EU:n päässä että Naton päässä, sitten ulkoministeriö yhteistyössä puolustusministeriön kanssa on tekemässä omaansa, ja on hyvä, että tulee myös tällaisia riippumattomia selvityksiä koko siltä jaksolta, joka ollaan Afganistanissa oltu.

Edustaja Vanhanen totesi tämän perinteisen diplomatian tarpeen, ja monet täällä viittasivat myös tulevaan Etyj-kokoukseen. Se on oikeastaan yksi osa sitä perinteistä diplomaattia, jota näinä päivinä voidaan harjoittaa, pitää tätä Etyj-yhtenäisyyttä ja Etyj-alueen tiedonvaihtoa yllä.

Täällä kysyttiin myöskin tästä Helsingin hengestä ja presidentti Niinistön aloitteesta sen suhteen. Sehän on tavattoman hyvä aloite, että saataisiin tällainen aito keskusteluhenki Euroopassa aikaan, nimenomaan valtionpäämiestasolla. Vuosi 25 on vielä ehkä sen verran etäällä, kun tässä tulee eri maissa vaaleja, johtajien vaihdoksia ja tämäntyyppisiä, ja tietysti toteutuminen riippuu sitten myöskin näistä, miten hyvässä hengessä vuonna 25 voidaan tavata — mutta ulkoministeriössä on aloitettu tämä pohjustustyö tottakai vuotta 25 varten. Haluamme puhalttaa henkeä vähän tähän Etyjiin, ainakin näiden jäätynneiden konfliktien osalta, joita Etyj-alueella tälläkin hetkellä on.

Edustaja Biaudet kiinnitti huomiota tärkeisiin ihmisoikeuskysymyksiin. Kun mainitsitte Venezuelan ja Kolumbiaan tulleet pakolaiset, on hyvä muistaa, että Eurooppaan tulleiden pakolaisten suuri määrä tulee tuolta Latinalaisen Amerikan puolelta ja meillä on paljon paperittomia ihmisiä Espanjassa ja näin pois päin. Kun olemme EU-alueella, on hyvä muistaa, että se Latinalaisen Amerikan kuorma ja nämä epädemokraattiset hallinnot myöskin kuormittavat EU:ta vahvasti.

Edustaja Zyskiewicz kysyi, miten EU-päässä ollaan pystytty hoitamaan tätä Irak-asiaa: Samalla tavalla ollaan EU-pöydissä nostettu Irak-asia esille. Ehkä semmoinen pieni hopeareunus pilvessä on, että tässä Valko-Venäjä-kysymyksessä Irak on aktivoitunut ja ottanut omia kansalaisiaan takaisin, ja nämä palautuslennot on saatu järjestettyä. Että kyllä tämä dialogi niiltä osin on toiminut. Irak usein vetoaa siihen, että heillä odottaa, tietojeni mukaan, noin 50 000 ihmistä Syyrian puolella, jotka pitäisi sinne palauttaa, ja tietysti kun puhutaan näistä ihmismääristä, ne ovat aika suuria määriä.

Edustaja Savola kysyi D-viisumin käyttöön otosta: Itse ainakin odotan, että se auttaisi nimenomaan asiantuntijoiden ja startup-osaajien ja muiden saamisessa Suomeen nopeasti ja että tulisi se D-viisumin toinen vaihe, joka sitten voisi auttaa opiskelijoita ja muitakin. [Mikko Savola: Se on tärkeä!] Tämä valmistelu, tiedän, on menossa tuolla sisäministeriön puolella, ja sitä on hyvä kannustaa.

Aivan lopuksi: Edustaja Heinonen kysyi näistä asevientikysymyksistä. Minulla ei ole sitä käsitystä, että Suomi olisi Euroopan tiukin näissä, mutta näistä puhutaan nyt paljon myöskin eurooppalaisten maiden kesken, koska esimerkiksi Saksan hallitusohjelmassa haluttaisiin eurooppalaisia standardeja näihin, ja niitä voisi kyllä lämpimästi kannattaa. — Kiitos.

**Puhemies Anu Vehviläinen:** Edustaja Satonen.

## Pöytäkirja PTK 154/2021 vp

**11.33 Arto Satonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Hopsu puhui täällä hyvin demokratian haasteista tässä ajassa, ja kieltämättä nämä koronarajoitukset ja se, miten eri ihmiset ovat kuplautuneet tämän koronan ympärille eri näkökulmille, ovat aiheuttaneet kyllä sellaisia sisäisiä jännitteitä länsimaissa, joita ei ole aikoihin nähty. Yhdysvalloissa tietysti on tämä kulttuurisota vielä omanaan käynnissä, ja epäilen kyllä, että myös näissä autoritäärisesti johdetuissa valtioissa kuplii erittäin voimakkaasti siellä valtioiden sisällä. Oletan, että myös Venäjällä tämä on yksi asia. Ja oikeastaan kysymykseni kuuluukin, onko tässä nyt käymässä niin, että nämä sisäiset jännitteet ovat nousseet niin merkittäviksi, että niistä uhkaa sitten tulla myös ulkoisia jännitteitä ja me tarvitaan sitten entistä vahvemmin tätä diplomatiaa, mihin edustaja Vanhanen viittasi.

**Puhemies Anu Vehviläinen:** Edustaja Ovaska.

**11.34 Jouni Ovaska kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Särähti korvaan tuo edustaja Tavion puheenvuoro noista edustustoverkoista, mutta käsittääkseni teilläkin on meidän kanssamme yhteinen linja, että edustustoverkkoa pitää laajentaa ja vahvistaa ja huolehtia siitä kuitenkin laajemminkin, ainakin mitä olen muuten teidän kannanottojanne seurannut. Toivottavasti oppositio voi tukea hallitusta tällä linjalla jatkossakin.

Kysymykseni koskee, ministeri, kriisinhallintaa nyt, kun entistä enemmän on tehty suunnitelmia ja myös parlamentaarinen komitea on ottanut kantaa siihen, jos osallistumisesta Afrikassa lisättäisiin. Miten te koette ja näette, millä tavalla tämä tulee vaikuttamaan kustannuksiin, ennen kaikkea tietysti... — no, molemmissa, sekä sotilaallisesti että siviilikriisinhallinnan puolella — ja mikä on Suomen ulkopoliittinen rooli silloin Afrikassa, jos osallistumme jatkossa entistä enemmän siellä?

**Puhemies Anu Vehviläinen:** Edustaja Hassi.

**11.35 Satu Hassi vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan hieman jatkaa tätä keskustelua koronarokotteista. Ymmärrän oikein hyvin, että rokotevalmistajayhtiöiden intressissä ei ole minkäänlainen lipsuminen patenttisuojusta. Aids-, hiv-lääkkeiden osaltahan tämä on tehty jo vuosia sitten nimenomaan kansanterveysyistä. Korona ei mielestäni ole vähäisempi kansanterveysongelma. Tietysti saattaa olla muitakin vaihtoehtoja. Kun nyt kuitenkin otetaan huomioon se, että nämä yhtiöt ovat saaneet erittäin suuren määrän julkista rahaa myös EU:lta näiden rokotteiden kehittämiseen, niin siitä julkisesta rahasta mielestäni pitäisi seurata jotakin. Varmasti on niin, että valmistusteknologia on erittäin vaativaa, 70 miinusasteessa säilyttäminen on vaativaa ja niin poispäin. Mutta tämän julkisen tuen ehtona voisivat olla [Puhemies koputtaa] esimerkiksi tietyt velvoitteet jakelusta myös köyhissä maissa.

**Puhemies Anu Vehviläinen:** Edustaja Kiuru, Pauli.

**11.36 Pauli Kiuru kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Palaan vielä tähän Irak-asiaan ja palautussopimukseen. Kannustan jatkamaan neuvotteluja. Suhteutan vähän tähän Suomen tilanteeseen ja historiaan. Me otettiin Karjalasta 420 000 evakkoa. Itse olen Karjalasta juuriltani. Se oli silloisesta väkiluvusta 11 prosenttia, oman maan kansalaisia. Irak saa kansainvälistä apua. Suomelle Marshall-apu ei kelvannut poliittista syistä. On

## Pöytäkirja PTK 154/2021 vp

aika erikoista, että kansainvälinen apu myös Suomesta kelpaa Irakille, mutta oman maan kansalaiset eivät kelpaa.

Nyt kun olette asiaa pitäneet esillä ja hyviä signaaleja on tullut myös sieltä Valko-Venäjän suunnalta, niin minkälaista vastaanottoa diplomaatit, ministerikolleganne tai vastaavat tahot Irakin suunnalta antavat teille? Onko kysymys kulttuurieroista ja neuvottelukulttuurieroista irakilaisien ja suomalaisten välillä? Kannustan jatkamaan kuitenkin ponnisteluja. — Kiitos.

**Puhemies Anu Vehviläinen:** Edustaja al-Taee.

**11.37 Hussein al-Taee sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Entisen ulkoministerin Alexander Stubbin tapaan minulla on kolme pointtia:

Ensimmäinen. Koulutus ja cleantech ovat viennin edistämisen näkökulmasta ihan ykkösiä, koska meidän edustustoverkoston kyselyssä on tullut esiin juuri tämä, että koulutusvienti on se, mitä maailmalla meiltä halutaan, ja minusta siihen fokuosoituminen on parasta demokratiatyötä, mitä Suomi voi tehdä maailmalla, ja se on tietenkin ihan oikeita euroja tänne Suomeen suuntaan.

Toinen asia on tämä rokotuskattavuuskysymys Afrikassa. Se on noin 6—10 prosenttia tällä hetkellä. Niin kauan kuin se Afrikassa on matala, on hyvin todennäköistä, että me saamme muunnoksia sekä Afrikasta että muualta maailmasta. Tässä kohtaa Suomella voisi nytten olla roolia tuoda esiin nimenomaan sitä, että myöskin meidän talouden ja Euroopan talouden näkökulmasta on meidän etumme, että muualla rokotuskattavuus nousee, ja tätä asiaa täytyy nyt korostaa myöskin näin eduskunnan suulla.

Kolmas pointti nopeasti. [Puhemies koputtaa] Monet järjestöt eivät voi tehdä ruoka-apua tällä hetkellä, koska pankit sulkevat heidän tilejään. Oletteko te tietoisia tästä, [Puhemies: Aika!] ja mitä teette sen eteen? — Kiitos, puhemies.

**Puhemies Anu Vehviläinen:** Edustaja Sirén.

**11.38 Saara-Sofia Sirén kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ulkopoliittinen vaikuttaminen edellyttää strategisuutta ja pitkäjänteisyyttä, ja kansainvälistä monenkeskistä työtä tekevät järjestöt ovat aivan keskeinen osa tätä meidän ulkopoliittista kokonaisuuttamme. Tein itse vain yhden talousarvioaloitteen, ja se koski juuri näiden kansainvälistä työtä tekevien järjestöjen määrärahoja. Iso kiitos valtiovarainvaliokunnalle, joka tämän asian hoiti ja määrärahaan saatiin korotus.

Niin kuin tiedämme, niin Suomen kehitysyhteistyön keskeinen painopiste on naisten ja tyttöjen oikeuksien ja tasa-arvon edistäminen. Olisin halunnut kysyä ministeri Skinnarilta: mikä on nyt UN Womenin rahoituspäätöksen, jossa on ollut harmillista epäselvyyttä, tilanne?

Lisäksi toistaisin vielä tämän edustaja Virolaisen kysymyksen tiekartasta koskien kehitysyhteistyön rahoituksen suuntaa kohti sitä 0,7 tavoitetta nyt, [Puhemies koputtaa] kun tavoite lipuu yhä kauemmas.

**Puhemies Anu Vehviläinen:** Edustaja Tynkkynen.

## Pöytäkirja PTK 154/2021 vp

**11.40 Sebastian Tynkkynen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Laiton siirtolaisuus on Suomessa vakava ongelma. Tällä hetkellä meiltä lähtee aivan vääränlaisia viestejä maailmalle. Sisäministeriössä selvitetään, miten laittomasta maassa oleskelusta voisi tulla laillista, ja Suomen sisäministeri on tätä päämäärää myöskin mediassa ollut puolustamassa. Samaan aikaan korkean osaamisen työntekijä tai korkeakouluopiskelija joutuu kunniallisesti odottamaan ulkomailla, että saa luvan tulla maahan, [Eva Biaudet'n välihuuto] ja muulla tavoin laittomasti tänne sitten saa jäädä noin vain.

Suomi on jo pitkään neuvotellut palautussopimuksista, ja tuntuu siltä, että meillä ei ole mitään kättä pidempää tähän: neuvottelut tulisivat jatkumaan ikuisesti. Me perussuomalaiset ollaan esitetty sitä, että kehitysyhteistyömäärärahat kytketään siihen, että maat suostuvat ottamaan takaisin kansalaisia, eli jos he eivät suostu, niin nämä määrärahanat menevät kiinni. — Kiitos.

**Puhemies Anu Vehviläinen:** Edustaja Könttä.

**11.41 Joonas Könttä kesk** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Maailman tilanne on muuttunut paljon epävakammaksi ja vaikeammin ennustettavaksi. Yhdysvallat, Kiina, Venäjä ja Intia kasvavat, ja heidän merkityksensä ja roolinsa maailmanpolitiikassa on entisestään paitsi muuttunut myös muuttunut vaikeammin ennustettavaksi. Pienen kansakunnan ja Suomen pitkä linja on ollut panostaa monenkeskisyyteen ja sääntöperäisyyteen, ja tämän linjan puolustamista ja vaalimista kannattaa kyllä jatkaa myös jatkossa. Se on Suomen etu, ja se on koko maailman etu.

Lähetystöverkoston laajentamiselle annan vankan tuen. Se on muutakin kuin matkailijoiden auttamista. Se on rauhan edistämistä, ihmisoikeuksien edistämistä, kauppaa, maakuva ja näin edelleen, ja tämä on erittäin tärkeä työ.

Tässä muuttuneessa maailmassa anna myös vahvan tukeni Helsingin hengelle ja mahdolliselle huippukoukokselle. Tämä on se viesti, joka puolustaa isänmaan etua ja myös monenkeskisen ja sääntöperäisen maailman etua.

**Puhemies Anu Vehviläinen:** Edustaja Järvinen.

**11.42 Heli Järvinen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Angela Merkelin väistyttyä maailmanpolitiikan näyttämöltä Euroopan unionin maat hakevat vähän uudenlaista roolitusta. Etenkin Espanja tavoittelee tärkeämpää roolia tässä maiden välisessä yhteistyössä.

Minulla oli ilo tavata pari viikkoa sitten Suomen Espanjan-suurlähettiläs, joka sparrasi meitä myös lisäämään kaupankäyntiämme Espanjan kanssa. Meidän kauppavaihtomme oli huipussaan vuonna 2007, mutta talouskriisi romahdutti sen. Tuonti Espanjasta on palautunut nyt lähes ennalleen, mutta vienti Suomesta on edelleenkin vain noin puolet entisestä. Kysyisinkin ministeri Skinnarilta: Mikä on arvio Angela Merkelin lähtemisestä pois Euroopan politiikasta? Ja toisaalta mitkä ovat Suomen mahdollisuudet, miten me saamme vientimme Espanjaan jälleen kuntoon?

**Puhemies Anu Vehviläinen:** Edustaja Kaleva.

## Pöytäkirja PTK 154/2021 vp

**11.43 Atte Kaleva kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Kyllä tämä edustustoverkoston kasvattaminen on ehdottoman tervetullutta. Myös osallistuminen kansainväliseen kriisinhallintaan on tärkeää. Sillä kannetaan myös vastuuta näistä globaaleista kriiseistä ja alueellisista kriiseistä. YK:n sotilastarkkailijaoperaatiot ovat aika kustannustehokkaita tapoja myös näyttää Suomen lippua siellä YK:n karttapöydillä Genevessä ja New Yorkissa. Lisäksi Pohjoismaiden välillä näissä YK:n koulutuskeskuksissa on sovittu sillä tavalla, että Suomessa toimeenpannaan nämä tarkkailijakurssit Puolustusvoimien kansainvälisessä keskuksessa.

Kuitenkin Suomi lähettää sotilastarkkailijoita ainoastaan UNTSO-operaatioon. Olisiko mahdollista, että laajennettaisiin tätä osallistumista näihin pieniin tarkkailijaoperaatioihin, jotka ovat siis hyvin kustannustehokkaita, ja lähetettäisiin eri puolille maailmaa, muun muassa UNMOGIP-operaatioon, uudelleen suomalaisia tarkkailijoita? — Kiitos.

**Puhemies Anu Vehviläinen:** Edustaja Kettunen.

**11.44 Tuomas Kettunen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomelle viennin ja investointien edistäminen on tärkeää. Viime vuonna maamme bkt:stä viennin osuus oli yli 36 prosenttia. Nyt täällä viennin edistämässä ramppa kalkattaa — kiitoksia siitä ministeri Skinnarille.

Puhemies! Tämän pandemian myötä äärimmäinen köyhyys ja nälkä ovat maailmassa lisääntyneet, ja kasvu- ja kehitystulokset ovat nyt vaarassa. Riittävän ravitsevan ja terveellisen ruoan saatavuus maailmanlaajuisesti on heikentynyt. Millä tavalla Suomen kehitysyhteistyössä ruokaturvaa ja ruokaturvan diplomatiaa voitaisiin vahvistaa ja ruokaturvan roolia nostaa myös Euroopan unionin kehityspolitiikassa?

**Puhemies Anu Vehviläinen:** Edustaja Kinnunen, Jari.

**11.45 Jari Kinnunen kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Ulkoministeri Haavisto, kiitän teitä hyvästä panostuksesta käytännön kriisinhallintatyöhön. Kriisinhallintaveteraaneille on kuitenkin myönnetty muovinen kortti, jolla he voivat osoittaa olevansa kriisinhallintaveteraaneja, ei juuri muuta. Tämä ei välttämättä kuulu teidän hallinnon-alanne, mutta pyyntönä esitän, voisitteko vaikuttaa asianomaisiin ministeriöihin siten, että kriisinhallintaveteraanien, jotka ovat fyysisesti vammautuneet tai kärsivät posttraumaattisista oireista, jälkihuolto, hoito ja kuntoutus saataisiin asianmukaiselle tasolle, eikä se olisi Valtiokonttorin vakuutuslääkäreiden mielivallan ja ainoastaan vapaaehtoisjärjestöjen varassa. — Kiitos.

**Puhemies Anu Vehviläinen:** Annan vielä edustajille Tuomioja ja Niikko vastauspuheenvuorot ja sen jälkeen vielä ministerit. — Ja edustaja Tuomioja, olkaa hyvä.

**11.46 Erkki Tuomioja sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitän ministeri Skinnaria siitä, että hän avasi tätä patenttisuojakeskustelua ja -asiaa. Pidän sitä erittäin tärkeänä. On totta, että rokotetuotanto on erittäin vaativaa, vaatii osaamista ja infrastruktuuria, mutta sitä vaativuutta ei pitäisi nostaa vielä sillä, että se vaatii suuria patenttimaksuja. Ja sitten on se asian toinen puoli. Olemme todellakin panostaneet julkista rahaa rokottei-

## Pöytäkirja PTK 154/2021 vp

den kehittämiseen, ja se on tuottanut kyllä tuloksia ja hyviä rokotteita, mutta myöskin suunnattomia voittoja. Tämäkin on kestävätilanne.

Sitten toisen asian haluaisin todeta vielä. Kun täällä monessa keskustelussa puhutaan näistä laittomista maahantulijoista, niin todettakoon, että kaikki nämä 3 000, jotka ovat Suomessa, ovat tulleet sinänsä laillisesti, heille ei ole myönnetty turvapaikkaoikeutta, se on todettu, mutta he eivät ole syylistyneet mihinkään rikokseen, ja tämä on huomattava tässä asiassa. Ei ole heidän vikansa, jos heidän oma maansa ei ole valmis ottamaan heitä vastaan. [Sebastian Tynkkynen: Ottavat vastaan, jos vapaaehtoisesti palaavat!]

**Puhemies Anu Vehviläinen:** Edustaja Niikko.

11.47 **Mika Niikko ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Tässä vaiheessa on aika kiittää myös ministereitä hyvästä yhteistyöstä valiokunnan kanssa. Olemme saaneet ajallamme sen tiedon, mitä me olemme tarvinneet, ja yhteistyö teidän kanssanne on ollut joustavaa ja hyvää.

Vielä tähän lopuksi haluan todeta sen, että eduskunta on tänä vuonna käsitellyt sekä ulko- ja turvallisuuspoliittisen selonteon että puolustusselonteon, ja näiden vahva viesti yhteisesti oli jatkuvuus. Ulkopoliittikan tärkeät kivijalat ovat ennallaan: Suomi on sotilaallisesti liittoutumaton maa. Suomella on vahva oma puolustus. EU on tärkein turvallisuusyhteisö. Ruotsin kanssa yhteistyö on laajaa ja syvää, ja lisäksi meillä on olemassa Nato-optio.

Itse asiassa Nato-jäsenyys ei puhututtanut edustajia juuri lainkaan, joten voi olla, että eduskunta pitää Suomen tämänhetkistä suhdetta Natoon riittävänä riippumatta näistä tilanteista, mitä tässä tapahtuu.

Mutta aivan lopuksi haluan kysyä siitä, että Venäjän ja Naton välinen erimielisyys näyttää olevan pahassa umpisolmussa. Ministeriltä kysyisin: miten saisimme diplomatian keinoin [Puhemies koputtaa] jännitteitä liennytettyä eikä jatkettaisi kovan retoriikan tietä, jota EU:ssa parhaillaan harjoitetaan?

**Puhemies Anu Vehviläinen:** Näin, ja sitten molemmat ministerit 4 minuuttia. Aloittaako ministeri Skinnari? — Olkaa hyvä. Jos haluatte ottaa maskin pois kasvoilta, niin se onnistuu täällä puhujapöytästä.

11.48 **Kehitysyhteistyö- ja ulkomaankauppaministeri Ville Skinnari:** Arvoisa puhemies! Edustaja Tavio: Miksi avataan uusia lähetystöjä? — Ilman muuta se on tärkeää, ja tässä on tullut hyvin esille se niin kaupan, kehityksen kuin ulkopoliittikan kannalta, ja kiitos tuesta, koska tämä on erittäin tärkeää. Palaamme yksityiskohtiin sitten myöhemmin.

Edustaja Savola: Miten maakunnat mukaan viennin edistämiseen? — Juuri tähän liittyen olemme nyt käynnistäneet Suomi liikkeelle -kokonaisuutta, jota teemme kaupunkien, maakuntien, yrittäjäjärjestön, kauppakamarien, kaikkien kanssa. Me haluamme kaikki mukaan, maakunnat mukaan. Tämä työ on käynnissä, ja toivottavasti korona mahdollistaa mahdollisimman monen maakunnan mukana olemisen.

Edustaja Vähämäki: Kehitysyhteistyön tuloksellisuus, vaikuttavuus. — Tulosraportti valmistuu ensi vuonna, eli sitä työtä tehdään.

Edustaja Salonen: Olemmeko valmistautuneet maailman myllerrykseen? — Tässä ehkä nyt ilmastopoliittikan osalta on todettava se tosiasia, että tavoitteet ovat karkaamassa todellisuudelta, ja tarvitsemme ei pelkästään uusia resursseja mutta myös uusia tapoja viedä

## Pöytäkirja PTK 154/2021 vp

ilmastoratkaisuja, digiratkaisuja, tasa-arvotyötä, kaikkea tärkeää työtä eteenpäin. Tässä varmasti Suomi, Euroopan unioni mutta myös Maailmanpankki, kaikki rahoittajat, olemme paljon OECD:n tasollakin nyt keskustelleet, miten täytetään, voisiko sanoa, se väli, miten se tehdään meidän arvopohjallamme fiksusti, rakentavasti. Sitä kautta toki pitää saada myös yrityksiä mukaan, koska esimerkiksi ilmastosopeutumisen 30 miljardia dollaria Glasgow'n jälkeen ei tule riittämään. Me tarvitsemme uusia tapoja, innovatiivisia tapoja, viedä ratkaisuja eteenpäin, ja siinä Suomi on maailmanluokkaa.

Edustaja Siren: Miten UN Women, YK-järjestörahoitus? — Tästä on eilen tehty päätös, 19 miljoonaa euroa. Yhteistyömme on erittäin tiivistä ja toimivaa.

Edustaja Kauma: Miten vientiä edistetään Keski-Aasiaan? — Kazakstan, Uzbekistan, Tadžikistan: Suomi erottuu siellä erittäin hyvin, meillä on erittäin hyvät poliittiset suhteet. Olen juuri järjestämässä Kazakstanin kanssa talouskomissiota, ja johdin itse myös Keski-Aasia-ryhmää tässä talossa. Näen siinä erittäin paljon potentiaalia kaikilla toimialoilla ja myös koulutuksessa.

Edustaja Laukkanen toivotti hyvää joulua. — Hyvää joulua myös teille, edustaja Laukkanen, vaikka ette ole näköjään tässä tilassa.

Edustaja Hassi, edustaja Tuomioja — rokotevalmistukseen vielä kerran takaisin: Lääkevalmistuksesta HIV-esimerkki on erinomainen, mutta kysymys on aivan eri prosessista ja vaativuudesta. Silloin TRIPS-sopimuksen joustoja käytettiin, se toimi. Mutta nytkin voidaan käyttää TRIPSin joustoja ja voidaan sitä kautta toimia, meillä on siihen olemassa oleva järjestelmä, mutta rokotteet ovat paljon vaativampia kuin lääkkeet. Voisi sanoa vertauskuvallisesti, että lääkkeitä voi tehdä autotallissa, mutta Suomessakaan ei ole valmiutta rokotteisiin ilman valmistautumista. Mitä se on sitten kehityksessa? Palaamme tähän varmasti vielä moneen kertaan.

Arvoisa puhemies! Lopuksi vielä al-Tae: Rahaliikenne, likviditeettiongelmat. — Panakit sulkevat tilejä valitettavasti: Syyria, Afganistan, Pohjois-Korea. Olemme tehneet siinä Euroopan unionin maiden kanssa yhteistyötä ja päässeet ratkaisuun.

Edustaja Järvinen: Kauppa Espanjan kanssa. — Valmistelen juuri matkaa sinne yhdessä yritysten kanssa. Toivottavasti niin Madridin kuin muidenkin espanjalaisten kaupunkien kanssa pääsemme eteenpäin.

Edustaja Kettunen: Vienti tärkeää, miten ruokaturva? — Toimin WFP:n kouluruokalahettiläänä, yli 60 maata mukana. Tämä on erittäin iso esimerkki ja hyvä esimerkki siitä, miten Suomi on saanut mukaan Ranskan, Yhdysvallat, Venäjän, laajemmin koko maailman koulutuksen järjestelmälliseen kehittämiseen. Suomalainen kouluruoka toimii esimerkkinä siitä, ja tavoitteena on, että jokainen maailman lapsi, tyttö ja poika, saisi 2030 mennessä kouluruoan. Se on kova tavoite, mutta sen eteen tehdään töitä. — Kiitoksia.

**Puhemies Anu Vehviläinen:** Ministeri Haavisto.

**11.53 Ulkoministeri Pekka Haavisto:** Arvoisa puhemies! Kiitos vielä hyvistä puheenvuoroista. Joihinkin vielä tässä palaan:

Edustaja Satonen, edustaja Hopsu ja edustaja Könttä oikeastaan vähän eri kulmista käsittelevät tätä suurvaltapolitiikan tuloa ja myöskin negatiivista demokratiakehitystä ja autoritäärisyyden kehitystä, ja, kyllä, voi olla niin, että suurvaltojen sisäinen tilannekin sitten näkyy näiden ulkosuhteissa ja ulkopoliittisissa tavoitteissa. Elämme näiden osalta paljon monimutkaisemmassa maastossa kuin aikaisemmin.

## Pöytäkirja PTK 154/2021 vp

Edustaja Ovaska kysyi, miten Afrikka näkyy kriisinhallinnassa ja ulkopoliitikassa: Varmasti on näin, että Euroopan unionin yhteinen vastuu siitä, mitä pohjoisessa Afrikassa tapahtuu, on kasvamassa, ja samaan aikaan kun mietitään kriisinhallintaan osallistumista sinne, on hyvä paneutua enemmän siihen poliittiseen dynamiikkaan ja miettiä, mitä kaikkea siinä voidaan tarjota, myöskin rauhanvälityspuolella, tälle alueelle.

Edustaja Kiuru kysyi, minkälaista on ollut neuvotella Irakin kanssa palautuskysymyksistä. Voi sanoa näin, että heillä on päähuolena oman maantieteellisen alueensa kontrollointi. He hyvin usein näissä puheenvuoroissa nostavat esiin, että he eivät ole saavuttaneet vielä tilannetta, jossa pystyisivät suvereenin maansa alueella kontrolloimaan omaa aluettaan, ja tämä tietysti siellä on sellainen ehkä painavin huoli vielä tällä hetkellä liittyen turvallisuuskysymyksiin.

Edustaja Tynkkynen totesi minusta aivan oikein, miten tavattoman tuskallista on vaikeaa korkeakouluopiskelijoiden tie ollut nyt Suomeen erityisesti tämän pandemiakriisin aikana: aivan kohtuuttomia odotuksia, kohtuutonta byrokratiataa. Kaikki ei ole johtunut meistä tässä tilanteesta, mutta kuten sanoin, toivon, että D-viisumi paitsi asiantuntijoiden osalta myös tulevaisuudessa opiskelijoiden osalta sitten auttaisi myös tässä byrokratiassa.

Edustaja Könttä teki hyvän listan ulkopoliittisista tavoitteista. Siihen voi vain oikeastaan yhtyä, mitä sanoitte.

Edustaja Järvisen kysymyksen toinen puoli oli Eurooppa Angela Merkelin jälkeen, ja voi tietysti todeta, että hyvin kiinnostuneina seurataan nyt Saksan uuden hallituksen ohjelmaa ja miten se lähtee liikkeelle. Meillä on ollut ensimmäiset kontaktit myöskin ulkoministeritasolla uuteen ulkoministeriin. Siellä on paljon uutta Saksan hallitusohjelmassa, ja se varmasti tuo uutta dynamiikkaa myös eurooppalaiseen keskusteluun. Totta kai tuleva Ranskan puheenjohtajakausi, vaalit Ranskassa ja muut merkitsevät nekin sitten varmaan uutta dynamiikkaa siltä puolelta.

Edustaja Kaleva nosti esiin tärkeän asian sotilastarkkailuoperaatioista: Tämä on vähän tällainen koulukuntakysymys joskus, halutaanko suuria operaatioita, joissa saadaan kokemusta siitä, että meillä on useita sotilashenkilöitä samassa operaatiossa, vai onko tällaisia voi sanoa vähän niin kuin intelligenttejä soluja sitten eri operaatioissa, niin että saadaan tietoa monelta alueelta. Itse ajattelen hyvin samalla tavalla kuin tekin ajattelette siinä, että siitäkin on hyötyä, että on vain muutamia tarkkailijoita keskeisissä operaatioissa, niin että saadaan se tietotaito ja osaaminen sieltä esille.

Edustaja Kinnunen — ensinnäkin kiitos tunnustuksesta siitä työstä, mitä nyt tehdään — totesi tämän kriisinhallintaveteraanien asian: Tämähän on eduskuntaa useamman kerran puhuttanut, ja olen kanssanne aivan samaa mieltä, että näiden palveluiden pitää olla kohdillaan ja kunnossa niille ihmisille, jotka ovat Suomen puolesta tätä työtä tehneet kriisinhallintatehtävissä. Nythän on ollut myöskin näitä rokotussuojakysymyksiä esillä, eli että he saisivat rokotteet ajoissa, niin etteivät joudu sen takia vaaralliseen tilanteeseen.

Aivan lopuksi: Edustaja Niikko, kiititte hyvästä yhteistyöstä, ja nyt on kyllä minunkin vuoroni kiittää erinomaisesta yhteistyöstä sekä ulkoasiainvaliokunnan että koko eduskunnan kanssa. Kun katsoo vähän tätä syksyä, alkaen sieltä ylimääräisestä Afganistan-istunnosta ja -kokouksista, niin aika haipakkaa on ollut, mutta hyvin on yhteistyö sujunut. Kiitos siitä, ja edustaja Laukkasen sanoin myöskin hyvää joulua kaikille!

**Puhemies Anu Vehviläinen:** Näin, ja nyt siirrymme sitten puhujalistaan. — Edustaja Myllykoski.

## Pöytäkirja PTK 154/2021 vp

11.57 **Jari Myllykoski vas:** Arvoisa rouva puhemies! Palaan vielä hieman käyttämäni debattipuheenvuoroon, koska halusin nimenomaan tuoda esille sen, että meillä on kahdenkeskeistä kehitysyhteistyötä. Se on hyvä, jos meillä EU on moottorina, ja se hieno sana — mikä nyt olikaan, mitä ei lukihäiriöinen aina edes kuulemisen jälkeenkään pysty toistamaan — on oikein hyvä, että ollaan aktiivisesti EU:ssa, koska se on kuitenkin maailmanmahti kehitysyhteistyössä. Nimenomaan niin, että meillä ei lähtökohtaisesti tapahtuisi niin kuin tässä muutamia vuosia sitten erään hyvin kehittyneen jätteenpolttolaitoksen osalta: Ensimmäisessä projektissa saatiin tukea laitoksen viemiseen, mutta kun tuli toinen kierros, Suomen valtio ei enää ollutkaan tukemassa, ja se loppui siihen. Niitä laitoksia ei enää... Ei tullut sitä referenssivaikutusta, millä oltaisiin pystytty myymään niitä myös ei-kehitysmaihin.

Haluan korostaa sitä, että se kaikki, mitä laitetaan, mikä tuntuu pelkälle bisnekselle, tehdään perusinfraan kehitysmaihin. Ei niinkään koneita ja laitteita, vaan se, että elämisen edellytykset kehityksessa paranevat ja sitä kautta eheytymistä ja tasa-arvoisuutta pystytään samalla viemään eteenpäin. Niitten osalta referenssilaitoksen syntyminen — tapahtui se missä hyvänsä — on äärimmäisen tärkeää meidän viennin kannalta. Vientiponnisteluisista on kiitettykin ministeri Skinnaria. Olisi kiva joskus vilkaistakin ministerin passia: monesko on jo menossa tällä vaalikaudella?

Mutta — jos jotakin — meillä on tällä hetkellä kotimaassa viljelijöillä vakavat ongelmat. [Mikko Savola: Se on totta!] Kysynkin ministeriltä — tai esitän kysymyksenomaisesti puheenvuorossani: kuinka olemme pystyneet avaamaan elintarvikevientä? Tiedän, että panoksia on lisätty, ihan oikein, ja että siinä on nyt pitkäkestoinen ja tulevaisuuteen tähtäävä kulma eikä enää ole vuosittaisia rahoituksia — jos olen oikein ymmärtänyt — mikä on aivan välttämätöntä. Eli siellä pitää vientiorganisaatioitten yhteistyön olla hyvää. Mutta nyt, mitä meidän pitäisi täällä tehdä, jotta kotimainen huoltovarmuus voi säilyä? Näkisin, että vienti on osana sitä.

Tämä on tietysti hankalaa suomalaisen kuluttajan kannalta. Jos meillä rupeaa menemään vienti oikein hyvin, niin me tiedetään, mitä se tarkoittaa kotimaiselle ruuan hinnalle. Silloin ilman muuta markkinat rupeavat pakosti toimimaan niin kuin ministeri Leppä on halunnut: koko ketju toimii kohtuullisesti.

Arvoisa rouva puhemies! Tämä Itämeren vakaus on varmasti asia, joka meitä kaikkia huolettaa. En minä tiedä, onko mikään tulenarka tilanne. Mutta jos minä nyt vähän provosoin keskustelua, niin kyllähän Venäjän vaatimus, että tehdään tällainen Molotov—Ribbentrop-sopimus tässä ajassa, [Kimmo Kiljusen välihuuto] joka tapauksessa minun mielestäni näyttää tosi vaaralliselle kehitykselle. Sitä kautta on myös hyvä kuulla ministerin analyysi siitä, kuinka ja minkälaisessa roolissa — kun ei oikeastaan ole tullut uutisia semmoiseen hyvään suuntaan varmasti viimeiseen viiteen vuoteen — meidän ja Suomen pitäisi olla tässä kaikessa ja olemmeko muuta. Lehdistä luemme enemmänkin presidentti Niinistön puhelinsoiroista ja tapaamisesta, mutta kuinka hyvin meillä on roolitettu niin, että myös ulkoministeriö tekee omalla tahollaan diplomatiaa edistävää politiikkaa, missä meillä nyt pitäisi olla kyvykkyyksiä? Se on kaikesti meidän vahvuutemme: pystyä vakauttamaan osaltamme Itämerenkin vakautta. — Kiitos.

**Puhemies Anu Vehviläinen:** Edustaja Virolainen.

## Pöytäkirja PTK 154/2021 vp

**12.02 Anne-Mari Virolainen kok:** Arvoisa rouva puhemies! Tuohon edustaja Myllykosken puheen alkupäähän on helppo yhtyä, mitä tulee yksityisen sektorin osuuteen kehitysyhteistyössä. Esimerkiksi Turkanajärven tuulipuisto on juuri hyvä esimerkki siitä, miten kehitysyhteistyöhankkeella on pystytty parantamaan paikallisten ihmisten ja yritysten oloja.

Täällä on jo aiemmin puhuttu tästä edustustoverkoston laajentamisesta. Ulkoasiainvaliokunnat, niin kauan kuin olen tässä salissa ollut, ovat aina muistaneet painottaa sitä, ja se on voimassa tälläkin kertaa. Minusta on syytä myös kiittää meidän suurlähettiläitä, jotka ympäri maailman ovat hyvin vahvasti sitoutuneet vienninedistämiseen. He ovat niitä myynnin ykköstykkeitä maailmalla — luonnollisesti yhteistyössä suomalaisten yritysten kanssa.

Nyt kun me mietimme tämänhetkistä maailmankaupan tilannetta, niin voimme varmasti yhteen ääneen todeta, että se on valtavassa paineessa. Meillä on tariffiriitoja, WTO-tilanne on lähes pattitilanne, kauppasopimukset ovat hyvin hankalasti edistettäviä, ja yleensäkin nämä geopoliittiset jännitteet eri maissa erilaisissa tilanteissa tulevat hyvinkin iholle puhumattakaan siitä, kuinka paljon korona on haitannut vientitoimintaamme.

Tämä on erinomainen asia, että vienninedistämiseen on pistetty lisäpanostuksia. Olin hyvin iloinen, kun kuulin, että ministeri Skinnari on sopinut, että Ruotsin kanssa tehdään yhteisiä vientiponnisteluja, ja kun viime tiistaina oli eduskunnan Suomi—Saksa-ryhmän kuuleminen, Saksalais-Suomalaisen Kauppakamarin esitys siitä, miten Saksan maailman tehokkain vientiorganisaatio toimii, niin siitäkin varmaan on otettava opiksi.

Sitten ulkoministeri Haavistolle muistutus viime joulukuun keskusteluistamme naisten osuudesta kriisinhallinnassa. Pyydän, että pidätte sen mielessänne.

En esitä mitään kysymyksiä. Toivotan molemmille ministereille oikein rauhaa joululoma-aikaa.

**Puhemies Anu Vehviläinen:** Edustaja Hassi.

**a12.05 Satu Hassi vihr:** Arvoisa puhemies! Palaan vielä keskusteluun koronarokotteista. Pyytäisin sekä Suomen ulkoministeriötä että Euroopan unionin tätä asiaa hoitavia asiantuntijoita kuuntelemaan myöskin niitä asiantuntijoita, jotka sanovat ja arvioivat, että rokotetuotanto joissakin kehitysmaissa on mahdollista. Sattumalta juuri tänään näin New York Timesin artikkelin tästä aiheesta. Lehti oli haastatellut useita alan asiantuntijoita, ja näiden viesti oli se, että vaikka tietenkään kaikissa kehitysmaissa ei ole tiedollisia, teollisia ynnä muita valmiuksia vaatimaan rokotevalmistukseen, niin sellaisia kehitysmaita kuitenkin on. Tällaisia valmiuksia näiden asiantuntijoiden mukaan on esimerkiksi Etelä-Afrikassa, Thaimaassa, Intiassa, Brasiliassa ja Argentiinassa.

Aivan kuten edustaja Tuomioja tässä totesi, niin tilanne on se, että lääkeyhtiöt ovat tiedanneet todella huikeita voittoja rokotteilla, jotka ovat meille erittäin tarpeellisia, joita varmaan suurin osa tässäkin salissa istuvista on ottanut ja joiden kehittäminen on hyvin suurelta osin julkisella rahalla tehty. Todella edelleen peräänkuulutan sitä, että myös Suomi ja EU tässä asiassa ajattelevat meidän omaa turvallisuuttamme myöskin sen kautta, että kuten täällä on jo todettu, ennen kuin maailman kaikki maat ovat turvassa, niin yksikään maa ei ole turvassa.

Mutta sitten noin yleisesti ottaen haluan vain todeta sen, että pidän erittäin hyvänä asiana, että Suomen kehitysyhteistyön peruseriaatteissa on varsin pitkä jatkumo. Mehän tie-

## Pöytäkirja PTK 154/2021 vp

dämme sen, että pitkän aikavälin turvallisuuden, globaaliturvallisuuden kannalta keskeisiä asioita, jotka pitää ratkaista, ovat ilmastokriisi, luontokato mutta myöskin globaali eriarvoisuus ja köyhyys. Ja mielestäni on hyvin tärkeää, että Suomen kehitysyhteistyö on jo hyvin kauan painottanut niitä asioita, jotka ovat köyhyyden ratkaisemisen kannalta tärkeitä. Yhtenä niistä on naisten aseman parantaminen, seksuaali- ja lisääntymisterveystyö ja naisten koulutus ja itsenäisten ansiomahdollisuuksien auttaminen, jotka ovat tärkeitä tapoja ja tehokkaimpia tapoja myös hillitä syntyvyyttä, vaikuttaa sitä kautta globaaliin väestökehitykseen ja myös edistää maiden [Puhemies koputtaa] taloudellista ja yhteiskunnallista kehitystä. Ja pidän erittäin valitettavana sitä retoriikkaa, joka sanoo, [Puhemies koputtaa] että pääongelma maailmassa on väestönkasvu, mutta sitten vastustaa kaikkia niitä toimia, joita sen hillitsemiseksi voidaan tehdä.

**Puhemies Anu Vehviläinen:** Edustaja Kiljunen, Kimmo.

**12.08 Kimmo Kiljunen sd:** Arvoisa rouva puhemies! Ottaisin tässä neljä eri teemaa esille.

Ensinnäkin tämä iso kysymys turvallisuuspoliittisesta jännitteestä, joka on nyt Euroopassa ilmiselvä ja kosketeltava. Täällä viimeksi muun muassa edustaja Myllykoski sanoi, että optimismia ei ole ilmassa, näyttää vain menevän pahempaan suuntaan. Itse asiassa haluaisin sanoa näin päin, että potentiaalista optimismia on ilmassa: suurvallat keskustelevat. Se on tärkeä asia. On myöskin puhuttu jo vaihtoehtoisista tavoista. Minskin sopimuksesta pidetään kiinni, kun on kysymys Ukrainasta, haetaan Normandia-formaattia keskustelufoorumeiksi, ja tässä suhteessa ollaan hakemassa sitä, että voidaan keskustella ja yrittää diplomatian keinoin ratkaista tämä kriisi, joka nyt on olemassa.

Helsingin henki — niin, mikä se Helsingin henki on? Se on dialogia, se on vuoropuhelua. Se ei ole vastakkainasettelun varassa toimimista. Se korostaa sitä, että jokaisella osapuolella on legitiimit turvallisuusintressit ja ne täytyy tunnistaa. Ja sillä legitiimisyydellä tietysti tarkoitetaan sitä, että tavallaan turvallisuus on jakamaton: yhden turvattomuus on kaikkien yhteistä turvattomuutta. Sitä on se Helsingin henki silloin aikoinaan ollut. Mutta se kunnioittaa myöskin suvereenisuutta, absoluuttista suvereniteettia osallistujilta. Myöskin erilaisten turvallisuusratkaisujen osalta on se vapaa valinnanmahdollisuus, joka on itsestään selvä. Eli nämähän ovat ne elementit, mistä joudutaan sitä yhteisymmärrystä hakemaan, ja olen ihan varma, että näihin löytyy sitten oikeat ratkaisut.

Toiseksi, arvoisa puhemies: Kehitysyhteistyöstä on täällä paljon keskusteltu, aivan oikein, se on iso teema. Se osoittaa kansainvälistä vastuuta, myöskin solidaarisuutta, ja vie vuoropuhelua toisella tavalla, eli kehityssopimusten kautta tämä laaja turvallisuus on siinä taustalla. Ja se on myöskin myönteisesti todettava tästä hallituksesta, joka on ollut, että on tapahtunut suunnanmuutos kehitysyhteistyössä. Ihan määrässä näkyy kehitystä, sillä kun edellinen hallitus päätti toimensa, niin meillä oli kehitysyhteistyön taso 0,35 prosenttia, nyt se on 0,49 prosenttia. Tietenkin täällä tämänpäiväisessä keskustelussa siitä on esitetty ihan oikeutettu vaatimus, kun hallitusohjelmaan on kirjattu se 0,7, YK:n asettama tavoite jo vuodelta 1970. Nyt Suomi tavoittaisi sen 2030, niin että tämän tiekartan olisi hyvä olla näkyvillä ja sitä kohti meidän täytyisi keskusteluissa tietysti edetä. Ministeriltä mielelläni kysyisin, mikä se tiekartan kohtalo tällä hetkellä näyttäisi olevan.

Sitten kaksi muuta huomiota. Ulkoministeri toi esille joitain, detalleja tosin, mutta isoja detalleja rauhanvälitystoiminnasta ulkoministeriön sisällä. Onneksi olkoon ministerille,

## Pöytäkirja PTK 154/2021 vp

näin täytyy tietysti todeta aivan välittömästi, siitä, että Suomeen on perustettu nyt ulkoministeriön sisälle tämä rauhanvälityskeskus — taitaa olla seitsemän virkamiestä parhaillaan siinä keskuksessa mukana. Se on ydin sillä alueella, jolla Suomi voi antaa niin sanottuja hyviä palveluja kansainvälisissä kriisitilanteissa ja muissa tilanteissa, kun käydään keskustelua, haetaan — useimmiten sisäisiin konflikteihin — neuvottelutilaa tai mahdollisuuksia löytää kompromisseja, sitä kautta rauhoittaa tilannetta. Tämä on arvokas asia. Me emme ole näillä panostuksilla tietenkään vielä Sveitsin tai Norjan tasolla, jotka ovat johtavia suurvaltoja rauhanvälityksessä. Mutta ehdottomasti se on askel eteenpäin ja mitä suurimmassa määrin tukee sitä ulkopoliittista lähestymistapaa, joka Suomessa on omaksuttu. Me olemme sillanrakentajia, rauhanrakentajia, kompromissien etsijöitä, pyrimme vakauttamaan, kaikkialla vakauttamaan, luomaan tilaa muille keinoille kuin sotilaallisille ratkaisuille ja sotilaalliselle painostukselle. Tämä on Suomen linja, ja se on myöskin meille itsellemme elintärkeä lähestymistapa.

Ja sitten se neljäs seikka, jonka halusin tässä ottaa esille, on tämä edustustoverkostokeskustelu. Vähän hämmennyin siitä, kun kuulin täällä sellaisia puheenvuoroja, että edustustoverkoston laajennuksesta joku esitti kysymyksen niin, että ministeri joutui miettimään, miten perustella edustustoverkoston laajentamista. Kysymyksen pitäisi kuulua toisinpäin, ja niin minä kysynkin ministeriltä: Tämä on itsestäänselvyys, että meidän täytyy entistä paremmin näkyä, olla läsnä maailmalla. Miltä se tulevaisuus näyttää? Hieno ratkaisu, että ensi vuonna tulee kaksi uutta lähetystä. Miten se jatko näyttäytyy? Se olisi mitä olennaisinta, sillä se konkreettinen läsnäolo eri maissa antaa meille tilan vaikuttaa monella tavalla, myöskin edistää omiakin tavoitteita, ovat ne sitten kaupallisia, poliittisia tai muita tavoitteita. Tämä on iso juttu. Ja siellä voitaisiin miettiä näitä kevyempiä ratkaisuja, mitä esimerkiksi Ruotsi harrastaa, että käyttäisi enemmän paikalta palkattuja ihmisiä, jolloin se olisi hieman kevyempää, ja tätä kautta sitä läsnäoloa voitaisiin vahvistaa. Ei muuta kuin sitä tietä eteenpäin.

**Puhemies Anu Vehviläinen:** Edustaja Savola.

**12.13 Mikko Savola kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Suomen ulko- ja turvallisuuspoliittinen linja on vakaa ja ennustettava, Suomi käy vahvaa dialogia eri ilmansuuntiin ja haluaa toimia sillanrakentajana. Tämä on hyvä linja, tämä on pitkäaikainen linja, ja se on hyvä, että meillä on siitä myöskin parlamentaarisesti vahva konsensus, mutta tämä toimintaympäristö on epävakaa ja, voi sanoa, vaikeasti ennakoitava tällä hetkellä. Tässä keskustelussa on käyty läpi näitä viime viikkojen ja kuukausien puheenvuoroja, mitä maailman johtajat ovat käyneet, ja kyllähän tämä huolestuttavaa on, että Venäjä pyrkii rakentamaan etupiiriä itselleen ja pyrkii estämään myöskin itsenäisten valtioiden ulko- ja turvallisuuspoliittisten linjanvetojen tekemisen. Tämä näkyy erityisesti nyt Ukrainassa, missä on vaikea tilanne.

Rouva puhemies! Tämä Nato-keskustelu ja Venäjän Nato-kriittisyys, mihinkä tämä etupiirijuttu myöskin juontaa, eivät ole uusi asia, tätä on ollut pitkään. Tietysti meidän omasta näkökulmastamme katsottuna me teemme itse omat ratkaisumme omista lähtökohdistamme. Mielestäni Nato on turvallisuutta lisäävä tekijä Euroopassa ja kumppanuus Naton kanssa on tärkeä asia. Suomi on kumppani, vahva kumppani yhdessä Ruotsin kanssa, ja me harjoittelemme yhdessä, me vaihdamme tietoja yhdessä, ja tämä tuo meille osaltaan myöskin muun muassa huoltovarmuuteen liittyviä tekijöitä, ja tätä kumppanuutta on tärkeä jatkaa.

## Pöytäkirja PTK 154/2021 vp

Rouva puhemies! Selonteot olemme tässä viimeisen vuoden aikana saaneet käsiteltä myöskin eduskunnassa niin parlamentaaristen seurantaryhmien osalta kuin sitten myöskin itse eduskuntakäsittelyssä, ja niissä korostuu pitkäjänteinen ulko- ja turvallisuuspoliittinen linja ja se vahva tosiasia, että Suomi pitää huolta omasta puolustuksestaan, omasta turvallisuudestaan, ylläpitää sitä niin hankintojen osalta, yleisen asevelvollisuuden osalta, reserviläisiin pohjautuvan puolustuksen osalta ja joukkojen osalta kuten myöskin sitten kansainvälisyyden osalta ja kansainvälisten kumppaneiden osalta. Tämä on keskeistä, että siitä myöskin olemme yksimielisesti parlamentaarisesti sopineet ja pidämme tästä linjasta kiinni.

Rouva puhemies! Tähän vienninedistämiseen ja työperäiseen maahanmuuttoon haluan vielä todeta myöskin sen, kuten tuossa debattikeskustelussa ministerit Haavisto ja Skinnaari vastasivatkin hyvin sekä tämän D-viisumin käyttöönottoon ja tämän työperäisen maahanmuuton edistämiseen, että ne ovat aivan keskeisiä asioita ja niitä pitää pystyä nyt nopeuttamaan, koska työvoimatarvetta on vahvasti.

Haluan käyttää tietysti esimerkkinä omaa maakuntaa, Etelä-Pohjanmaata, missä esimerkiksi metallipuolelle tarvitaan työntekijöitä, maatalouspuolelle tarvitaan työntekijöitä, erityisesti kausityöntekijöitä, ja nämä esteet sen suhteen, että tätä työvoimaa saataisiin, eivät voi olla byrokratiasta kiinni. Valitettava tosiasia meilläkin vain on se, että Etelä-Pohjanmaalla on työttömyysprosentti 6,1 prosenttia, ja meillä on esimerkiksi kunta Kuortane, missä työttömyysprosentti on 3,8 prosenttia. Meillä on työllisyysaste niin korkea, että yksinkertaisesti sitä työvoimaa sieltä omasta maakunnasta ei juurikaan enää ole saatavissa, ja sen takia näitä ovia pitää nyt avata sekä koulutuksen suuntaan mutta myöskin tämän työperäisen maahanmuuton suuntaan. Olemme käynnistäneet Etelä-Pohjanmaan liitossa maahanmuutto-ohjelman, jonka ohjausryhmää itse vedän. Sen takia haluan voimakkaasti painottaa sitä yhteistyötä, mitä voimme tehdä ulkoministeriön kanssa, että löydämme yhdessä näihin ratkaisuja, saamme yrityksiä ohjattua hankkimaan työvoimaa, saamme yrityksiä kansainvälistymään ja sitä kautta vastaamaan niihin ongelmiin, mitä maakunnassa on.

Rouva puhemies! Omasta puolestani myöskin hyvää joulua koko eduskunnalle ja kiitos [Puhemies koputtaa] tästä keskustelusta.

**Puhemies Anu Vehviläinen:** Edustaja Salonen.

**12.19 Kristiina Salonen sd:** Arvoisa puhemies! Koronapandemia iski meihin kaikkiin, mutta suhteellisesti eniten se kurittaa kaikista köyhimpien maiden kaikista köyhimpiä kansalaisia. Kehityskaissa kyse on terveyskriisin ohella sosioekonomisesta kriisistä, jolla on vaikutusta myös maiden sisäiseen vakauteen ja turvallisuuteen. Koronapandemialla on ollut laajat vaikutukset kehittyvien maiden talouteen, sosiaaliseen kehitykseen, tasa-arvoon, ruokaturvaan, liikkuvuuteen ja koulutukseen. Ensimmäistä kertaa 30 vuoteen köyhyys maailmassa lisääntyy.

Koska maailmanlaajuinen humanitäärinen tilanne on ennennäkemättömän vaikea, on tärkeää, että Suomi jatkaa merkittäviä panostuksia humanitäärisen apuun myös ensi vuonna. Toisin kuin osa tässä salissa antaa ymmärtää, ei maailman kaikista köyhimpien ihmisten auttamisen tarvitse olla pois suomalaisilta apua tarvitsevilta. Me voimme valita auttaa sekä maailman köyhimpiä lapsia että omiamme, ja näin nykyinen hallitus valitsee.

## Pöytäkirja PTK 154/2021 vp

Arvoisa puhemies! Ensi vuoden talousarvioesityksessä painottuvat kehitysyhteistyön lisäksi Suomen edustusverkoston vahvistaminen, työvoiman saatavuuden tukeminen sekä osallistuminen kansainväliseen kriisinhallintaan, konfliktinestoon ja rauhanvälitykseen.

Ulkoministeriö jatkaa myös Team Finland -vienninedistämisverkoston kehittämistä suomalaisten yritysten liiketoimintamahdollisuuksien ja työllisyyden tukemiseksi sekä valmistelee uusia ratkaisuja viennin ja kaupan edistämiseen. Maailmalla etsitään tällä hetkellä ratkaisumalleja koronakriisin ohella myös muihin haasteisiin, kuten ilmastonmuutokseen. On Suomen intressissä vaikuttaa siihen, millaisia malleja valitaan. Suomi voi juuri nyt hyödyntää vahvaa osaamistaan muun muassa ilmastokestävien ratkaisujen, terveysteknologian ja digitalisaation viennissä.

Arvoisa puhemies! Vaikka itse debatissa esitin hyvin uhkakuvienkin kautta katsovaa ajatusta tulevaisuudelle, niin uskon — aivan kuten ministeri Skinnarikin totesi — että meillä on kuitenkin mahdollisuus olla osa ratkaisuja eikä osa ongelmaa, mutta se vaatii meiltä myöskin uudenlaista suhtautumista, uudenlaista tapaa ajatella toimistamme.

Osallistuminen ratkaisuhakuihin kansainväliseen yhteistyöhön on Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan kulmakivi sekä Suomen oma etu. Suomi on itse pienenä, avoimena taloutena ja yhteiskuntana hyvin riippuvainen kansainvälisestä vakaudesta ja rauhasta, ja sen vuoksi on tärkeää kaikin toimin sitä itse myöskin edistää.

Koronakriisi on osoittanut, että Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan sekä kehityspolitiikan painopisteet tukevat yhteiskuntien kriisinkestävyttä laajasti. Naisten aseman parantaminen, työpaikkojen luominen, laadukas koulutus, demokratia, ihmisoikeudet sekä ilmastonmuutoksen vastainen työ ovat nyt vieläkin merkityksellisempiä kuin ennen pandemiaa.

**Puhemies Anu Vehviläinen:** Edustaja Vikman poissa. — Edustaja Niikko.

**12.22 Mika Niikko ps:** Arvoisa puhemies! Eduskunnassa tunnetaan ja tunnustetaan Suomen merkitys ulko- ja turvallisuuspoliittisissa kysymyksissä ratkaisevaksi monessa suhteessa, kun ruvetaan erilaisia jännitteitä purkamaan. Siinä mielessä voidaan kyllä todeta, että olemme kokoamme suurempia näissä kysymyksissä. Meillä on erinomaista rauhanosaamista ja kriisinhallintaa maailmalla tehty jo vuosikymmenet, ja toivottavasti tämä sama kehitys myös jatkuu.

Arvoisa puhemies! Tämä Suomen asema lähialueiden kriisityön tilanteessahan ei ole muuttunut mihinkään eikä ole muuttumassa. Toimintaympäristö kyllä muuttuu, mutta silloin kun toimintaympäristö muuttuu, niin meidän pitäisi kysyä tietysti itseltämme myös, pystymmekö me siinä samassa muuttumaan. Tällä tarkoitan sitä, että nyt kun me pohditaan esimerkiksi näitä kriisejä, joita tässä on syntymässä lähialueille, niin miten me niihin voisimme suhtautua. Mielestäni olisi hyvä, että me voisimme edelleen edistää sitä hyvää diplomaattista vuorovaikutusta kaikkien kovien sanojen sijaan, ja siinä mielessä haluanakin ulkoministerille viestiä sitä, että toivoisin, että meiltä löytyisi, meidän päämiehiltä, tässä maassa sellaista malttia ja hoksnokkaa, että me olisimme niitä liennyttäjiä emmekä kipi-  
nöiden sytyttäjiä.

Arvoisa puhemies! Sitten haluan mennä tähän budjettiin.

Täällä budjetissa on hyvin huomioitu tämä viennin edistämisen lisääminen Team Finlandille, ja siinä mielessä tämä suunta on aivan oikea. Kuitenkin täytyy olla huolellinen siinä, miten näitä keinoja lähdetään toteuttamaan, sillä itse rahan lisääminen yksistään ei riitä

## Pöytäkirja PTK 154/2021 vp

tuloksien kasvattamiseksi. Meidän on hyvä ottaa mallia ehkä länsinaapurimaastamme tai muista Keski-Euroopan maista, jotka tekevät viennin edistämistä. Heillä on monesti toisenkinlaisia työkaluja salkussaan. On hyvin tärkeää esimerkiksi valita oikeita avainpelaajia ja tekijöitä, kun lähdetään markkina-alueita hakemaan: millaista henkilökuntaa me sinne vetovastuuseen palkkaamme, kuinka paljon heillä itsellään on kokemusta pitkäkestoisesta kaupasta ja tämmöisestä vientityöstä. Eivät riitä pelkästään tämmöiset hyvät kouluarvosanat, vaan siihen tarvitaan myös omakohtaiskokemusta niiltä, jotka tällaisia hankkeita lähtevät vetämään, ja näissä saamani tiedon mukaan ei olla aina menty ihan maaliin saakka.

Arvoisa puhemies! Tulen jatkamaan hetkeksi aikaa puhettani vielä sinne eteen. [Puhuja siirtyy puhujakorokkeelle]

Arvoisa puhemies! En pitkitä omaa puhettani kovin pitkäksi, mutta vielä näistä kehitysapumäärärahoista haluan muutaman sanan sanoa. Eduskunnassahan on keskustelua käyty ja valmisteltu tätä ylivaalikautista kehitysyhteistyön selontekoa, ja kuten varmasti arvata saattaa, niin perussuomalaiset eivät siinä varmasti yksimielisyyttä löydä. Tämä johtuu siitä, että perussuomalaiset eivät näe 0,7 prosentin tavoitetta bruttokansantuotteesta ensisijaisena keinona vähentää köyhyyttä tai eriarvoisuutta tai ratkaista niitä ongelmia, joita maailmalla syntyy. Tämä me nähtiin esimerkiksi jo Afganistanin osalta. 20 vuotta Suomi omalta osaltaan sinne, lainausmerkeissä, sijoitti useita satoja miljoonia euroja. Lopputulos ei ollut ihan se, mitä me odotimme. Siinä mielessä tällainen korottaminen 0,7 prosenttiin bruttokansantuotteesta ei yksistään tuo niitä ratkaisuja. Tämä tarkoittaisi sitä, että vuoteen 2030 mennessä noin 1 000 miljoonaa euroa tarvittaisiin lisää nykyisten kehitysyhteistyörahojen päälle, ja siinä mielessä perussuomalaiset eivät valitettavasti tällaista kehitystä [Eva Biaudet'n välihuuto] halua tässä tilanteessa tukea.

Arvoisa puhemies! On kuitenkin äärimmäisen tärkeää osallistua kriisinhallintaan [Puhemies: Kiitoksia!] ja siviilikriisinhallintaan, jota tässä budjetissa on korostettu ja johon on merkittäviä määrärahoja laitettu. Humanitääri-apu [Puhemies: Kiitos!] ja humanitääri-nen hätä [Puhemies: Aika!] on sellainen, jossa on hyvä olla Suomen mukana. — Kiitos.

**Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne:** Nyt totean, että täällä on kuusi puheenvuoroa ja sitten ministereiden puheenvuorot päälle ja meillä on aikaa vähän päälle 15 minuuttia tällä erää tähän. Sen jälkeen tulee toisen asian kahden tunnin käsittely elikkä toisen pääluokan käsittely, ja sitten jatketaan tätä, jos puheenvuoroja jää. — Edustaja al-Tae.

**12.28 Hussein al-Tae sd:** Arvoisa puhemies! Vastaan lyhyesti edustaja Niikolle liittyen kehitysapuun. Hän on osittain oikeassa. Raha ei ratkaise kaikkea, mutta raha on yksi keino keinovalikoimassa. Tätä kokonaisuutta ei pidä ajatella binäärisesti. Se ei ole nollasummapeliä siinä merkityksessä, että rahalla saavutetaan tiettyjä asioita ja kun se on tarpeeksi tehokkaassa käytössä, niin silloin siirtolaisuutta tapahtuu vähemmän maailmalla ja ihmiset pysyvät pakolaisleireillä ja sitten siirtyvät koteihinsa — niin kuin hyvin ymmärrätte. Olin itse siinä työryhmässä mukana, ja muistan että perussuomalaisilla ei ollut ongelmia tämän tehokkuus aspektin kanssa ja siinä, että rahaa nimenomaan pitäisi laittaa sinne, missä siitä on eniten hyötyä.

Ja sitten toinen kysymys. Perussuomalaisilla ei siinä työssä ollut ainoastaan tämä 0,7 ongelmana vaan se, että katsottiin kehitysavun liittyvän suoraan Suomen turvallisuuspolitiikkaan, ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan. Tämän perussuomalaiset halusivat kirjauksena

## Pöytäkirja PTK 154/2021 vp

poistaa. Tämän kanssa heillä oli ongelmia. Me muut katsoimme, että nimenomaan tällä on turvallisuuspoliittisia vaikutuksia, kun siirtolaiset lähtevät kodeistaan kohti Eurooppaa. Ja huomaamme nyt tässä Valko-Venäjän kriisissä, miten väärässä perussuomalaiset olivat tämän suhteen.

Sitten muuhun. Kyllä suomalaisia nyt tällä hetkellä puhututtaa todella paljon, mitä Ukrainassa tapahtuu ja mitä Ukrainan rajalla tapahtuu. Kaipaisin nyt, kun olemme noin 4 miljoonaa euroa myös budjetista laittamassa rauhanvälitykseen, enemmän keskustelua siitä, ministeri Haavisto, miten Suomi voisi toimia tuomarin sijaan lääkärinä näissä kysymyksissä. Presidentti Niinistöllä on ollut erinomaisia ja johdonmukaisia ulostuloja siitä, miten tilannetta voitaisiin rauhoittaa ja miten Suomen rooli voisi Helsingin hengen mukana olla tässä myös selkeästi näkyvä osa ja pidettäisiin huolta meidän liittoutumattomuudestamme näissä kysymyksissä.

Kyllä minä kokisin, että suomalaisten mieliä helpottaisi paljon se, että me voitaisiin näistä ulkopoliittikan asioista puhua enemmän, käyttää enemmän puheenvuoroja nimenomaan siitä näkökulmasta, että me emme ole konfliktien osapuoli, vaan olemme niitten ratkaisija, ja millaisia ratkaisumalleja me voitaisiin tarjota, millaisia kumppanuuksia me voitaisiin tarjota ja miten Helsinki voisi toimia paikkana luoda tämmöisiä hyviä palveluksia niille maille, jotka haluavat sopia riitansa. Ja tiedän, että teillä on putkessa, ulkoministeri Haavisto, rauhanvälittäjä kun olette, paljon tämmöisiä projekteja meneillään. Näistä haluaisin kuulla enemmän, ja moni muukin suomalainen haluaisi kuulla.

**Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne:** Kiitoksia. — Ja edustaja Tynkkynen, olkaa hyvä.

**12.31 Sebastian Tynkkynen ps:** Arvoisa herra puhemies! Afganistanista muodostui kallis oppitunti kaikkien kannalta. Sakkikaupalla poltetut verorahat eivät tällä hetkellä valaise afganistanilaisen tytön tulevaisuudennäkymiä. Vaikka joulusta ei maassa olisi tietoa, monelle tytölle tarjolla on pehmeää pakettia, josta villasukkien sijaan paljastuukin nyt burka.

Muut puolueet haluavat auttamisen sijaan haalia lisää näitä kalliita oppitunteja. Kehitysapua väännetään siihen suuntaan, että sitoutuisimme upottamaan siihen yhä enemmän rahaa. Tuloksilla ei väliä, kunhan näytämme kansainvälisissä juhlapöydissä hyvältä. Sampanjalasien kilinä on kuitenkin vieras kieli niille, jotka apua eniten tarvitsevat.

Perussuomalaisetkaan eivät piittaa kilistelystä. Sen sijaan olemme valmiita viemään apua kriisialueella hätää kärsiville. Me emme kuitenkaan ole valmiita siihen, että sen lisäksi lennätämme kaikki Suomeen ja koneesta pudottelemme velkarahaa ympäri maailman maita. — Kiitos.

**Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne:** Kiitoksia. — Edustaja Biaudet, olkaa hyvä.

**12.32 Eva Biaudet r:** Arvoisa puhemies! Yritän olla provosoitumatta tästä edellisestä puheenvuorosta. Ei ole välttämättä hirveän järkevää käydä debattia, jos on niin eri maailman-katsomus ja eri moraalikäsitys.

Kun keskustelemme ulkopoliittisista kysymyksistä, meidän yleensä puhutaan siitä, miten rakennetaan turvallisuutta ja rauhaa ja demokratiaa. Meillä pitkään on ollut perusteena se, että tällainen kokonaisvaltaisuus on äärettömän tärkeää, ja Agenda 2030 onkin hyvä kartta siihen. Siksi tänään on myös puhuttu kehitysyhteistyörahoista, koska vaikka varmas-

## Pöytäkirja PTK 154/2021 vp

ti meillä on erittäin hienosti arvioitu ja määritelty meidän sisältömme, on välttämätöntä hyväksyä se, että jos sitä rahaa on kovin vähän, niin tuloksia on tietenkin vähemmän ja vaikutusmahdollisuuksia on vähemmän. Meidän pitäisi päästä nyt osoittamaan, että olemme menossa kohti enemmän pohjoismaista tasoa, jolla voisimme myös lisätä meidän vaikuttavuuttamme myöskin monenkeskisessä yhteistyössä. On aivan välttämätöntä tämän hallituksen uskottavuuden puolesta, että vielä tällä vaalikaudella pystymme nostamaan sitä 0,5:stä kohti sitä 0,7:ää ja pystymme piirtämään suunnitelman sille.

Ihmisoikeusperustaisuus on toinen tärkeä meidän käytännön sääntömme meidän ulkopoliitikassa. Olisikin tärkeätä, että pohtisimme, miten se voisi vielä vahvemmin olla myöskin esimerkiksi viennin edistämisessä, Business Finlandin toiminnassa. Monella suomalaisella yrityksellä ei ehkä ole niin syvää tällaista osaamista, joten heille, jotta ei tarvitsisi kalliita oppimisrahoja maksaa, on tärkeätä, että heitä voidaan tukea tässä heidän osaamisessaan, kun he ovat tuolla maailmalla hakemassa bisnestä.

Tämä ihmisoikeusperustaisuus on tietenkin todella tärkeää myös, kun katsotaan meidän monenkeskistä yhteistyötä. On ihan selvää, että YK ja niin edelleen on ehkä aika helppo, koska se agenda tulee sieltä. Mutta kun puhutaan myös Helsingin hengestä ja Etyjistä, niin haluan muistuttaa, että Etyj ei suinkaan ole vain tällainen suurpoliittinen ja tällainen ”kovan turvallisuuden”, sotilaallisen turvallisuuden järjestö, vaan nimenomaan sen Helsingin jälkeen, 70-luvun jälkeen, on rakennettu tosi vahvaa ihmisoikeusperustaisuutta ja yhteistyötä, jolla oikeasti lähdetään rakentamaan sitä luottamusta, ja esimerkiksi ihmiskaupan vastaista työtä on todella kehitetty siellä hyvin. Toivoisin, että meillä olisi siihenkin tavoitteita ja vahvoja tavoitteita siihen omaan puheenjohtajuuteen, ei pelkästään täällä suurvaltapoliittisella alueella.

Sama koskee Barentsin alueen puheenjohtajuutta. Sielläkin on tavoitteena, että olisi tällaista ”people to people” ja esimerkiksi kansalaisyhteiskuntaa. [Puhemies koputtaa] On tärkeää muistaa, että esimerkiksi ortodoksinen kirkko [Puhemies: Kiitoksia!] ei välttämättä ehkä aina aja ihan tällaista meidän arvojemme mukaista asiaa.

**Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne:** Edustaja Sirén, olkaa hyvä.

**12.35 Saara-Sofia Sirén kok:** Arvoisa puhemies! Ulkopoliitikassa jos jossakin on tärkeää, että edetään pitkäjänteisesti ja strategisesti, ja tämä on tietenkin tärkeää myös näitä rahoituspäätöksiä ajatellen. Kansainvälisten järjestöjen ja suomalaisen vahvan kansalaisyhteiskunnan osalta kestohaaste on siinä, että rahoitus on varsin pirstaloitunutta ja rahoituskaudet ovat lyhyitä, mutta oli hieno uutinen tämä valtiovarainvaliokunnan lisäys sinne kansainvälisten järjestöjen momentille. Se osaltaan luo niitä toimintaedellytyksiä nyt tulevalle vuodelle.

Pitkäjänteisyys ja ennakoitavuus ovat tietysti tärkeitä ihan tässä koko kehitysyhteistyörahoituksen kokonaisuudessa, josta nyt on useita puheenvuoroja pidetty. Suomi on sitoutunut tähän 0,7 prosentin tavoitteeseen bktl:stä, ja nyt meillä valitettavasti ei ole tietoa, millä askelmerkeillä, minkälaisella aikajänteellä pitkäjänteisesti, mahdollisimman ennakoitavasti tätä tavoitetta kohti Suomi olisi menossa ja onko. Oikeastaan se, mitä meillä tällä hetkellä on tiedossa, on se, että tämänhetkinen prosenttiosuus on 0,49 eli alle puoli prosenttia, ja lisäksi tiedossa on, että hallitus on päättänyt 35 miljoonan euron leikkauksesta sitten vuodelle 23 eli seuraavassa talousarviossa, mitä käsittelemme. Tätä suunnitelmaa ja tie-

## Pöytäkirja PTK 154/2021 vp

karttaa on kysytty nyt useissa puheenvuoroissa, ja olisikin hienoa, jos ministeri Skinnarilla olisi mahdollisuus tähän vielä vastata tämän keskustelun aikana.

Täällä eduskunnan täysistuntosalissa käydään hyvin monenlaisia keskusteluja, mutta täytyy sanoa, että on todella arvokasta, että ulkoministeriön pääluokan budjettikeskustelu on näinkin rakentavaa ja hyvähenkistä. Iso kiitos ministereille siitä, että ovat pyrkineet kysymyksiin vastaamaan niin tässä keskustelussa kuin myös aikaisemmissa ulkopolitiikkaa koskeneissa keskusteluissa.

Maailma on todellakin aikamoisessa myllerryksessä tällä hetkellä. Suurvaltapolitiikka on muutoksessa, ja meillä on valtavasti globaaleita haasteita. Suomi on pieni maa, mutta meilläkin voi olla iso merkitys, kun toimimme monenkeskisesti vahvasti kansainvälisillä kentillä. Meidän ulkopolitiikkamme on pitkäjänteistä ja strategista.

Oikein hyvää joulunaikaa ministereille ja kaikille muillekin.

**Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne:** Kiitoksia. — Edustaja Hopsu, olkaa hyvä.

**12.38 Inka Hopsu vihr:** Arvoisa puhemies! Olin ajatellut puhua hieman pidemmin kriisinhallinnasta ja rauhanvälityksestä, mutta aikataulun puitteissa tiiviimmin kehitysyhteistyöstä ja hieman Afganistanin tilanteesta.

Kiitos kehityspolitiikan pitkäjänteisestä ylivaalikautisesta selonteosta. Sen mukaan Suomi painottaa kehityspolitiikassaan sen omiin arvoihin ja vahvuuksiin perustuvia teemoja. Näitä ovat naisten ja tyttöjen oikeudet, laadukas koulutus, kestävä talous ja ihmisarvoinen työ, demokraattiset yhteiskunnat sekä ilmastonmuutos, luonnon monimuotoisuus ja luonnonvarojen kestävä käyttö. Lisäksi Suomi antaa humanitääristä apua kriiseistä kärsivien ihmisten auttamiseksi. Kaikelle tälle on valitettavasti kasvava tarve maailmalla.

Erityisesti koronapandemian vaikutuksesta äärimmäinen köyhyys ja nälkä ovat maailmassa kääntyneet kasvuun, ja monet kehitystulokset ovat vaarassa. Akuutin kriisinhoidon lisäksi toipumisvaihe edellyttää merkittävää kansainvälistä tukea. Sen vuoksi tarvitsemme yhä hallitusohjelmassa linjatun, YK:n sitoumukset saavuttavan rahoituksen tiekartan tälle ja tuleville vaalikausille. Myös muuttoliikekeskustelusta on tullut poliittisesti yhä merkittävämpi tekijä ympäri maailmaa. Ilmastonmuutoksen edetessä olemme tämän keskustelun edessä varmasti myös tulevat vuosikymmenet. Toivottavasti vuoropuhelun hengessä enemmän kuin julistuksen — tämä nyt tuohon aiemmin käytettyyn puheenvuoron viitaten.

Arvoisa puhemies! Vielä Afganistanista muutama sana. Humanitäärisen tilanne on ollut jo vuosia vaikea. Nyt noin puolet väestöstä on humanitäärisen avun tarpeessa. Syitä ovat laaja-alainen ja pitkäkestoinen köyhyys ja sen mukanaan tuomat ongelmat. Tämän päälle vaikea turvallisuustilanne, ilmastonmuutos ja nyt korona, myös talvi uhkaa. Maailman ruokaohjelma WFP arvioi, että talvella 22,8 miljoonaa ihmistä Afganistanissa tarvitsee ruoka-apua. 8,7 miljoonan ihmisen tilanne on hätätilan puolella. Usean Suomessa asuvan perheenjäsenet tai suomalaisen toimijan yhteistyötahot ovat niin humanitäärisen avun tarpeessa kuin ihmisoikeusloukkausten riskissä. Monen Suomeen oleskeluluvan saaneen pikkuisaret, kaikki yli 12-vuotiaat tytöt, eivät voi jatkaa koulunkäyntiä tai liikkua kotoa. Kuinka Suomi voisi jatkaa evakuointeja tai auttaa viisumin saantia, perheenyhdistämistä tai ainakin jatkaa kehitysyhteistyötä edes tämän niin kutsutun humanitäärisen plus -avun muodossa? Näistä sanoista huolimatta — hyvää joulua ulkoministeriöön.

## Pöytäkirja PTK 154/2021 vp

**Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne:** Kiitoksia. — Nyt on semmoinen tilanne, että siirrytään ministereiden puheenvuoroihin, ja nämä jäljelle jääneet puheenvuoropyynnöt pidetään sitten seuraavan pääluokan jälkeen. — Ministeri Skinnari, olkaa hyvä, 3 minuuttia.

**12.41 Kehitysyhteistyö- ja ulkomaankauppaministeri Ville Skinnari:** Arvoisa puhemies! Edustaja Myllykoski kysyi aivan aiheellisesti Venäjästä ja kaupastakin ja sen tärkeydestä. Venäjä on edelleen Suomelle tärkeä kauppakumppani, ja kauppapolitiikassa meillä on haasteita, mutta haemme tälläkin sektorilla ratkaisuja ja käymme tiivistä dialogia. Tästä on esimerkkinä tietysti EU:n ja Venäjän välillä myös pohjoisen ulottuvuuden kokonaisuus, joka on kestänyt myrskyjä ennenkin ja on nytkin työkalu, mitä voimme tässä tilanteessa käyttää näiden neljän pilarin osalta, ja Suomelle erittäin tärkeä työkalu myös ilmastopolitiikan ja ympäristöratkaisujen osalta. Tähän liittyen meillä on tietysti ollut positiivistakin: junayhteys Kiinaan saakka Venäjän ja Kazakstanin kautta on avannut uusia markkinoita elintarvikealalle, korkean jalostusarvon tuotteille — meidän aivan uusi silkkitie, mikä toimii ja mikä on luotettava — ja siitä pitää kiittää niin Kiinaa, Kazakstania kuin Venäjääkin tässäkin maailmantilanteessa.

Erityisesti kokoomuksen edustajat ja perussuomalaisetkin ovat maininneet tämän 0,7:n tiekartan. Tämä hallitus on saanut korjata niitä kuoppia, mitä edellinen hallitus aiheutti. Ja uskokaa tai älkää, siinä on ollut korjattavaa, mutta nyt suunta on oikea. Olemme oikealla tiellä ja olemme käyneet keskusteluja niin parlamentaarisesti kuin hallituspuolueiden kanssa tälläkin viikolla siitä, miten eri työkaluilla pääsemme kohti 0,7:ää. Tätä työtä jatkamme ja tätä työtä ylpeänä teemme. Ja uskon, että kaiken kaikkiaan Suomen tarjoama YK:ssa kansainvälisesti päinvastoin vahvistaa meidän hakemustamme turvaneuvostoon, eli päinvastoin Suomi on entistä vahvempi kansainvälisesti.

Rokotevalmistus: Teollisuudella on eri hinnat köyhille ja rikkaille maille, eli kyllä siellä valmistajatkin ovat tehneet aivan oikeita linjauksia. Mutta kuten sanottu, tähän voimme palata eri keskustelussa.

Voiko lähetystöjä hoitaa naapurimaista? Ei aina voi. Persianlahden alue on tästä hyvä esimerkki: miksi Qatar, Doha, on tärkeä, Länsi-Afrikkakin, ranskankielinen Afrikka erittäin tärkeä.

Edustaja Savolalle työvoiman saatavuudesta Etelä-Pohjanmaalla, kaiken kaikkiaan: Yhteistyö ulkoministeriön ja edustustojen kanssa on erittäin tärkeää, ja sitä tarvetta meidän edustustot palvelevat. Ja virtuaalinen Suomi-, Virtual Finland -ratkaisu — tulee olemaan ehdottoman tärkeää, että palvelupolut luodaan virtuaalisesti ja saadaan ihmiset, asiat, rahoitus ja yritykset liikkeelle. Kaiken kaikkiaan korkean jalostusarvon tuotteiden pitää olla keskiössä.

Edustaja Niikko, Afganistanissa saavutettiin tuloksia.

Edustaja Tynkkynen, humanitääri-apu ei yksin riitä, se on laastari. Tarvitaan kestäviä, järjestelmätason ratkaisuja. Siksi tehdään kehitysyhteistyötä, ja me haluamme kestäviä ratkaisuja, pysyviä ratkaisuja. Tuloksilla on todellakin väliä. Kehitysyhteistyö on investointi, ja me teemme sitä paikan päällä. [Puhemies koputtaa]

Ja sitten vielä tämä Afganistan kaiken kaikkiaan: tiivis dialogi Pohjoismaitten, EU:n, koko kansainvälisen yhteisön kesken — me kaikki olemme tässä samassa myrskyssä ja haemme yhdessä ratkaisuja, Suomi mukaan lukien, ja siinäkin mielessä viesti [Puhemies koputtaa] on kansainvälisesti erittäin selvä. — Kiitoksia.

## Pöytäkirja PTK 154/2021 vp

**Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne:** Kiitoksia. — Ministeri Haavisto, 3 minuuttia, olkaa hyvä.

**12.45 Ulkoministeri Pekka Haavisto:** Arvoisa puhemies! Kiitoksia tästä mahdollisuudesta.

Ensinnäkin edustaja Myllykoski ja edustajat Savola, Niikko, al-Tae oikeastaan vähän kaikki samasta kulmasta lähestyivät tätä Ukrainan kriisiä ja miettivät, mitä Suomi voisi tehdä vielä enemmän. Ja tätä tietysti katsotaan joka päivä, onko sellaisia välitysmahdollisuuksia. Totta kai kannustamme osapuolia, ennen kaikkea Venäjää, täyttämään Minskin sopimuksen velvoitteet. Tietysti tässä tilanteessa pyrimme estämään uuden kahtiajaon syntyä ja haluamme tuoda esiin sen periaatteen, että kunnioitamme Ukrainan itsenäisyyttä ja sen alueellista koskemattomuutta niin kuin minkä tahansa muun eurooppalaisen maan alueellista koskemattomuutta näissä tilanteissa. On hyvä myöskin tuoda ne periaatteet aina tässä alussa esiin silloin, kun tätä kommunikaatiota käydään.

Ulkoministerinä olen viime aikoina osallistunut useisiin keskusteluihin Euroopan turvallisuuskehityksestä sekä tuolla Naton kokouksessa Riiassa, jossa puhuttiin Länsi-Balkanin vaikeasta tilanteesta, että nyt viimeksi Etyjin kokouksessa Tukholmassa, missä vahvistui myöskin tämä Suomen vuoden 25 Etyj-puheenjohtajuus. Ja olemme sanoneet, että se ei ole sellaista, että jäämme odottamaan tai jäämme kiillottamaan samppanjalaseja, vaan käärimme hihat ja alamme tehdä sitä, mitä voi jo nyt tehdä, jotta se vuosi 25 olisi sitten onnistunut. Ja tietysti, vaikka on ollut koronavuosi, itsellänikin on ollut kolme fyysistä tapaamista ulkoministeri Lavrovin kanssa tämän vuoden aikana. Pidämme hyvin aktiivisesti yllä suhteita myöskin omiin naapureihimme ja keskeisiin toimijoihin.

Ehkä tässä yhteydessä on hyvä mainita myöskin nämä Valko-Venäjä-yhteydet. Olemme yksi niistä harvoista, jotka ovat jatkaneet Valko-Venäjän ulkoministeri Makein kanssa dialogia. Valko-Venäjän oppositio myöskin on pyytänyt, että voitaisiin etsiä sillanrakennusta. Valitettavasti ratkaisuja vielä ainakaan ei ole löytynyt.

Sitten edustaja Hassin kysymykseen rokotetuotannosta kehitysmaissa: haluan vain mainita, että kaksi maata, joiden ulkoministerit olemme hiljakkoin tavanneet, Senegal ja Ruanda, ovat sellaisia, jotka suunnittelevat oman rokotetuotannon aloittamista tietojeni mukaan saksalaisen Biontech-yrityksen kanssa, eli Afrikassakin on alkamassa oma rokotetuotanto aikataulujen mukaan ensi vuoden puolellavälissä.

Edustaja Kiljunen ja muut puuttuivat tähän edustustoverkkoon, ja kiitos kiitoksista. Sitä on pyritty laajentamaan. Miltä tulevaisuus näyttää? Totta kai pyrimme saamaan nämä uudet edustustot nyt etabloitua. Täällä kysyttiin, eikö tiedetä, minne näitä ollaan perustamassa. Kyllä se tiedetään, mutta ensin tarvitaan se eduskunnan määräraha ja lupa, että voidaan perustaa, ja Aasian suunta on sitten meillä vuonna 22 edessä.

Ja aivan lopuksi olisin edustaja Biaudet'n puheenvuoroon kiinnittänyt huomiota. Puhuitte Helsingin hengestä ja Etyjistä, ja olisin nostonut vielä näiden Helsinki-ryhmien merkitystä ihmisoikeuksien esille tuojana Etyjin kokouksen jälkeen vuonna 75. Sillä on ollut tärkeä merkitys. Ja kiitos, että nostitte Barentsin ja arktisen alueen kysymykset. Nyt, kun Suomi on Barentsin neuvoston puheenjohtaja, olemme muun muassa perustamassa nuorisoneuvostoa, joka on hyvin tärkeä laajasti sillä alueella myöskin ihmisoikeuksia tukevana organisaationa. — Kiitoksia.

## Pöytäkirja PTK 154/2021 vp

**Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne:** Näin keskustelu ja asian käsittely keskeytetään, ja sitä jatketaan myöhemmin tässä täysistunnossa.

Asian käsittely keskeytettiin kello 12.49.

---

Asian käsittelyä jatkettiin kello 14.49.

**Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne:** Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytettyä yleiskeskustelua pääluokasta 24. — Keskustelu jatkuu. Edustaja Kiljunen, Kimmo poissa.

Yleiskeskustelu päättyi.

Pääluokan käsittely keskeytettiin.

### 4.4. Pääluokka 29 Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonala

**Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne:** Esitellään opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonala koskeva pääluokka 29.

Pääluokan yleiskeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 2 tuntia, eli jakso tulee päättymään viimeistään 15.50. — Edustaja Kiviranta esittelee, olkaa hyvä.

#### *Keskustelu*

12.49 **Esko Kiviranta kesk** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Esittelen nyt sivistys- ja tiedejaoston puheenjohtajana valtiovarainvaliokunnan ehdottamat vajaan 10 miljoonan euron lisäykset OKM:n hallinnonalan noin 7 400 miljoonan euron budjettiosuuteen. Lisäksi OKM-osuuteen sisältyy kolme lausumaehdotusta. Muilta osin valiokunta on osoittanut vain tavanomaisena pidettävää kriittisyyttä.

Arvoisa puhemies! Kansallisen lukutaitostrategia 2030:n valmistuttua on tärkeää saada käyntiin pysyvä valtakunnallinen lukutaito-ohjelma, jonka toimeenpanoon lisätään puoli-toista miljoonaa euroa. Tämän lisäksi kohdistetaan yhteensä 390 000 euroa Lastenkirjainsituutin Lukemo-portaaliin sekä 300 000 euroa Lukulahja lapselle -ohjelmaan. Valiokunta lisää myös 100 000 euroa varhaiskasvatuksen ammattilaisille järjestettävään tasa-arvokoulutukseen, samoin 100 000 euroa kehotunnekasvatukseen.

Lasten ja nuorten yksinäisyyden vähentämiseen lisätään 250 000 euroa. Tämä määräraha osoitetaan Turun yliopiston opettajankoulutuslaitokselle niin sanottuun School to Belong -ohjelmaan. Valiokunta ohjaa myös 50 000 euroa lisää Vapaa-ajattelijain Liitto ry:lle ja 150 000 euroa Helsingin juutalaisen seurakunnan turvallisuuteen. Lintulan Pyhän Kolminaisuuden luostarin kehittämiseen ohjautuu siihenkin 50 000 euroa. Järjestöjen valtionavustuksiin lisätään 1,4 miljoonaa euroa.

Lisää rahaa saavat naisjärjestöt ja kotitalousneuvontajärjestöt, kuten Maa- ja kotitalousnaisten Keskus, Marttaliitto ja Finlands svenska Marthaförbund. Järjestöpotista rahaa saa-

## Pöytäkirja PTK 154/2021 vp

vat myös Käsi- ja taideteollisuusliitto Taito ry, Karjalan Liitto ry, Kriittinen korkeakoulu, Suomi-koulut ja Kansanvalistusseuran ylläpitämät Etäkoulu Kulkuri ja Nomadskolan.

Kotimaisten kielten keskus saa lisää 100 000 euroa, Kansallinen audiovisuaalinen instituutti 120 000 euroa ja Luonnontieteellinen keskusmuseo 600 000 euroa. Alvar Aallon arkkitehtuurin maailmanperintöluetteloesityksen valmisteluun ehdotetaan 120 000 euroa.

Tyytyväisyytensä valiokunta ilmaisee siihen, että rahapelitoiminnan tuottojen lasku kompensoidaan ja että edunsaajien asema säilyy kuluvaan vuoden tasolla myös ensi vuonna. Mitä taiteilijoiden sosiaaliturvaan tulee, valiokunta katsoo, että on perusteltua arvioida, voitaisiinko taiteilija-apurahoista siirtyä taiteilijapalkkaan. Syksyllä 2022 käynnistyvään kuntien yhteiseen e-kirjasto-hankkeeseen valiokunta ohjasi vuosi sitten miljoona euroa ja nyt ehdotetaan toista miljoonaa.

Taidetestaajat on Suomen suurin kulttuurikasvatusohjelma, joka tarjoaa kaikille Suomen 8-luokkalaisille ja heidän opettajilleen 1—2 vierailua lukuvuodessa korkealaatuisen taiteen pariin. Taidetestaajat-toiminnan jatkamiseen valiokunta lisää 1 350 000 euroa.

Valiokunta pitää myös tärkeänä, että näyttelypalkkiomallin jatkorahoitus turvataan. Kotimaisten nykytaiteilijoiden taideteosten hankintaan lisätään 100 000 euroa. Rahaa ohjataan myös seuraaviin kohteisiin, jotka edustavat sitä eduskunnan joululahjarahojen ominta olemusta: Yläneen Luontokapinetin 20-vuotisjuhlanäyttelyyn, sotakorvausalueen Vegan kunnostamiseen Pietarsaareissa, Samuelin Poloneesin 50-vuotisjuhlaan Turussa, Työväen Musiikkitapahtuman 50-vuotisjuhlavuoteen, Kemijoen kulttuurituki ry:lle Karvalakki-oopperan tuotantoon, seurantaloiden korjausavustuksiin, Autiorannan puiseen riippusiltaan Haapajärvellä, Nuutajärven Lasikylän rakennusten kunnostukseen, Suomen Jazzliiton kiertuemallin kehittämiseen, WIFT ry:lle sukupuolten tasa-arvon kehittämiseen audiovisuaalisella alalla, Sarka maatalousmuseon koneellistamisnäyttelyyn Loimaalla, Riuttalan Talonpoikaismuseon kunnostamiseen Kuopiossa, Sodan ja rauhan -keskus Muistille näyttelyhallintajärjestelmän kehittämiseen, Etelä-Pohjanmaan Lottaperinne ry:lle arkistojen järjestämiseen ja Sauvon Elävän Kulttuurin Seura ry:n toiminnan kehittämiseen. Saanko pari minuuttia lisää, pari kappaletta lisää? [Naurua]

Valiokunta lisää 200 000 euroa sellaisten nuorten liikunnallisen elämäntavan omaksumiseen, jotka muuten eivät liiku tai liikkuvat vain vähän. Nuorisotyön ja nuorten syrjäytymisen vastaisen työn edistämiseen valiokunta lisäsi 160 000 euroa. TATin yrityskylätöiminnan kehittämiseen lisättiin 200 000 euroa ja nuorten yrittäjyyden edistämiseen 100 000 euroa.

Valiokunnan lausumaehdotukset koskevat maahanmuuttajien kotoutumis- ja kielitaitokoulutuksen resurssien turvaamista, yksityisen kopioinnin hyvityksen riittävää määrärahaa sekä lainauskorvausten nostamista pohjoismaiselle tasolle, ja e-kirjojen ja e-äänikirjojen saattamista lainauskorvauksen piiriin.

**Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne:** Kiitoksia. — Ja sitten ministeri Andersson, joka tuuraa myös ministeri Kurvista, jotenka 10 minuuttia on esittelypuheenvuoro, olkaa hyvä.

**12.55 Opetusministeri Li Andersson:** Arvoisa puhemies! Hallituksemme tavoitteena on koko yhteiskunnan osaamistason nostaminen ja koulutuksen tasa-arvon vahvistaminen. Tutkimusnäyttö osoittaa, että oppiminen uhkaa eriytyä Suomessa, ja tiedetään, että koko 2010-luvun ajan tätä eriytymiskehitystä on myöskin tapahtunut. Osalla lapsista ja nuorista

## Pöytäkirja PTK 154/2021 vp

menee hyvin, mutta huonosti pärjäävien osuus kasvaa. Siksi koulutuksen laatuun ja tasa-arvoon on panostettava voimakkaasti. Muussa tapauksessa seurauksena on yhä suurempi oppimistulosten eriytyminen.

Tämän hallituskauden aikana koulutukseen suunnataan voimavaroja kaikille asteille. Koko yhteiskunnan osaamistason nostaminen on vaativa tavoite, ja sen edellytys on muun muassa, että onnistumme vahvistamaan lasten ja nuorten saamaa tukea.

Tärkeä osa hallituksemme työtä koulutuksen laadun ja tasa-arvon eteen on yli 300 miljoonan euron Oikeus oppia -ohjelma, jolla vahvistamme varhaiskasvatusta ja perusopetusta. Oikeus oppia -ohjelmaan on ensi vuoden budjetissa varattu yhteensä 155 miljoonaa euroa. Tämän ohjelman avulla toteutamme muun muassa kaksivuotisen esiopetuksen pilotointihanketta ja kehitämme kolmiportaisen tuen mallia. Lisäksi käynnistämme pilotin esi- ja alkuopetuksen kehittämiseksi. Perusopetuksen saralla Oikeus oppia -ohjelma mahdollistaa muun muassa työtä oppimistulosten eriytymisen ehkäisemiseksi. Vahvistamme oppimisen tukea ja koulutuksen laatua sekä tuemme joustavia ja yksilöllisiä siirtymiä varhaisina vuosina.

Hallitusohjelman mukaisesti varhaiskasvatukseen luodaan kolmiportaisen tuen rakenne ensi vuoden elokuusta lähtien. Siis jokaisen lapsen oikeudesta saada tarvittaessa tukea yksilölliseen kehitykseensä, hyvinvointiinsa ja oppimiseensa säädetään laissa, mikä on merkittävä ja kauan kaivattu parannus nykytilaan. Ensi vuonna voimaan tulevaan kolmiportaisen tuen toteuttamiseen käytetään 15 miljoonaa euroa vuodesta 2022 alkaen.

Nyky-yhteiskunnassa ei käytännössä pärjää ilman toisen asteen tutkintoa, ja jotta voimme varmistaa, että jokainen nuori kykenisi sen suorittamaan, on tukea vahvistettava kaikilla asteilla. Hallituskaudemme aikana lasten ja nuorten saama tuki vahvistuu sekä perusopetuksessa että toisella asteella. Oppilas- ja opiskelijahuollon palveluille on luotu sitovat mitoitukset, mihin on varattu vuoden 2022 osalta 20 miljoonaa ja vuodesta 2023 eteenpäin 29 miljoonaa. Mitoitukset tulevat voimaan asteittain niin, että kuraattorien osalta mitoitus tulee voimaan tammikuussa ensi vuonna ja psykologien osalta elokuussa 2023.

Oppivelvollisuuden laajentaminen tuli voimaan tänä syksynä, ja ensi elokuussa uudistuksen piiriin tulee seuraava ikäluokka. Tämän historiallisen uudistuksen merkitys on, että jokaista nuorta nyt tuetaan siirtymään toiselle asteelle ja suorittamaan toisen asteen tutkinto, ja niiden lukujen ja tietojen perusteella, mitä me jo nyt olemme saaneet oppivelvollisuus uudistuksen toimeenpanosta, näyttää, että näin tosiaan myöskin on toimittu ja tämä uudistus on myös lähtenyt tulemaan voimaan toivotulla tavalla. Jatkossa oppivelvollista nuorta ei jätetä yksin, vaan hänen tuestaan ja opiskelupaikan löytämisestä on vastuussa joko oppilaitos tai kunta.

Oppivelvollisuus uudistus on yksi tämän hallituksen suurimmista tasa-arvo- ja työllisyystoimista. Oppivelvollisuuden laajentamisen lisämäärärahat vuoden 22 talousarvioesityksessä ovat yhteensä 65 miljoonaa euroa, josta lukiokoulutukseen kohdentuu 29 miljoonaa ja ammatilliseen koulutukseen 14,4 miljoonaa euroa.

Ensi vuoden budjetissa ammatilliseen koulutukseen on suunnattu 70 miljoonaa euroa opetuksen ja ohjauksen resurssien vahvistamiseksi. Viime hallituskaudella toteutetut isot koulutusleikkaukset osuivat ammatilliseen koulutukseen erittäin kipeästi, ja opetuksen vahvistamiselle on ollut huutava tarve. Vuosien 19—22 aikana on ammatillisen koulutuksen rahoitusta vahvistettu yhteensä 250 miljoonalla eurolla. Tätä lisärahoitusta voidaan käyttää uusien opettajien ja ohjaajien palkkaamiseen, nykyisten tuntiopettajien opetustuntimäärän lisäämiseen ja opetuksen tukihenkilöstön palkkaamiseen.

## Pöytäkirja PTK 154/2021 vp

Varaamme uusien lähihoitajien kouluttamiseen 43 miljoonaa euroa ensi vuonna hoitajamitoitukseen vastaamiseksi, ja tältäkin osin tämä yhteenlaskettu summa, mikä on suunnattu erityisesti lähihoitajakoulutuksen volyymin kasvattamiseen, on ollut yli 130 miljoonaa euroa.

Haluamme tukea nuorten kouluttautumista ja työllistymistä myös oppisopimuksen keinoin. Käynnistämme kolmivuotisen kokeilun, jossa kohdennamme alle 20-vuotiaiden vaila toisen asteen tutkintoa olevien koulutuskorvauksiin yhteensä 15 miljoonaa euroa eli 5 miljoonaa euroa vuodessa ensi vuodesta alkaen. Tämän kokeilun tavoitteena on katsoa, olisiko tämä sellainen keino, jolla me saataisiin lisättyä oppisopimuskoulutuksen piirissä opiskelevien alle 20-vuotiaiden määrää ja sitä kautta myöskin lisättyä oppisopimuskoulutuksen houkuttelevuutta työnantajien silmissä.

Tänä päivänä yksikään ihminen ei pääse eläkeikään päivittämättä osaamistaan. Taito hankkia uusia taitoja läpi työuran on kyettävä takaamaan kaikille, ja erityistä huomiota pitää kiinnittää siihen, että osaamisen päivittäminen ei jää ainoastaan jo valmiiksi osaavien etuoikeudeksi.

Arvoisa puhemies! Koulutuksen merkitys hyvinvoinnille, työllisyydelle ja tasa-arvolle on valtava, ja myös työllisyysasteen vahvistaminen edellyttää, että koulutukseen panostetaan voimakkaasti myös tulevana vuosina.

Sen lisäksi, koska kollegani Antti Kurvinen valitettavasti on estynyt sairaustapauksen vuoksi, esittelen hyvin lyhyesti myöskin kollega Kurvisen puolen tästä OKM:n pääluokasta.

Arvoisa puhemies! Ensi vuonna eduskunnan myöntämin varoin nostetaan suomalaisten osaamista ja vahvistetaan myös tutkimusta. Taiteen ja kulttuurin rahoituksella tuetaan luovaa työtä ja tuotantoa sekä niiden tasa-arvoista saatavuutta. Liikuntaan ja nuoriin suunnatulla rahoituksella edistetään liikunnallista elämäntapaa, hyvinvointia ja terveyttä. Opintotuen tuloarvoja nostamme neljänneksellä. Rahapelitoiminnan aleneman osalta valtio tulee hätiin ja tukee Veikkauksen edunsaajia heidän tärkeässä työssään. Tulevien vuosien osalta olemme kaikki vielä vaikeiden pohdintojen edessä. Viime viikolla parlamentaarinen tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan työryhmä esitti, että tki-rahoituksen nostamiseksi säädetään rahoituslaki sekä laaditaan lakisääteinen kehyskautta pidempi tk-rahoituksen suunnitelma.

Haluan myöskin kollega Kurvisen puolesta kiittää eduskuntapuolueita sitoutumisesta tieteen ja tutkimuksen rahoituksen parantamiseen. Yhdessä meidän on myös pidettävä mukana koko Suomi, sen laaja korkeakoulu- ja tutkimuskenttä sekä yritykset pienistä suuriin.

Valtiovarainvaliokunta piti mietinnössään tärkeänä korkea-asteen koulutuksen saaneiden osuuden lisäämistä ja korkeakoulutuksen alueellisen riittävyyden varmistamista. Näihin tarpeisiin pyritään vastaamaan osin myös vuoden 22 talousarvioon liittyen pian päätettävillä korkeakoulujen aloituspaikkalisäyksillä. Alueellisia työvoimatarpeita tukevat osaltaan pian päätökseen tulevat koulutusvastuumuutokset.

Valtiovarainvaliokunta on lisännyt noin 4,5 miljoonaa euroa taiteen ja kulttuurin edistämiseen, millä mahdollistetaan muun muassa kuntien yhteisen e-kirjastohankkeen, Luku-lahja lapselle -toiminnan ja Taidetestaajat-toiminnan jatkuminen. Lisäksi rahoitusta on kohdennettu muun muassa taide- ja kulttuuritapahtumien järjestämiseen.

Arvoisa puhemies! Lopuksi vielä kiitokset valtiovarainvaliokunnalle näistä lisäyksistä, jotka ovat erittäin tärkeitä kulttuurin ja taiteen toimijoille. Valtion ensi vuoden talousarvio antaa hyvät työkalut edistää niitä tavoitteita, jotka eduskunta on yhdessä asettanut.

## Pöytäkirja PTK 154/2021 vp

**Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne:** Kiitoksia. — Ennen kuin mennään debattiin, korjaan äskeistä ilmoitustani, eli kello 14.50 päättyy tälle asialle nyt varattu aika.

Mennään debattiin. Ne edustajat, jotka haluavat osallistua keskusteluun, nousee seiso-  
maan ja painakaa V-painiketta. — Edustaja Risikko, olkaa hyvä.

**13.05 Paula Risikko kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa ministeri, kiitoksia tästä esittelystä. Kiitoksia myöskin jaoston puheenjohtajalle. Toivotan opetus- ja kulttuuriministereille, molemmille, oikein paljon hyvää joulua koko sivistysvaliokunnan puolesta!

Mutta itse asiaan. Oppivelvollisuuden laajentaminen tuli tänä vuonna voimaan, ja kyse-  
hän on siis perustuslain mukaisesta oppivelvollisuuskoulutuksesta. Perustuslain mukaan  
sellaisen koulutuksen pitää olla maksutonta. Nyt kuitenkin osa oppilaista maksaa, osa ei.  
Oletteko pohtineet opetus- ja kulttuuriministeriössä, että tämä korjattaisiin, koska siitä on  
myöskin tullut ihan näyttöä, että se ei ole järkevää?

Sitten kaiken kaikkiaan tästä oppivelvollisuuskoulutukseen varatusta rahasta on nyt tul-  
lut jonkin verran palautetta syksyn aikana, että se ei riitä. Ja erityisesti lukiokoulutus on  
hankaluuksissa. Ammatillisessa koulutuksessa jotenkin selvitään, mutta lukiokoulutukses-  
sa on hankaluuksia — jossa on jo muutenkin sitä rahoitusvajetta 100 miljoonan edestä.  
Oletteko pohtineet, että toisitte siitä lisätalousarviolla korjauksen? — Kiitos.

**Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne:** Edustaja Eloranta, olkaa hyvä.

**13.06 Eeva-Johanna Eloranta sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Perustaito-  
jen vahvistaminen on aivan välttämätön edellytys osaamistavoitteidemme saavuttamises-  
sa, ja kuitenkin esimerkiksi heikkojen lukijoiden osuus on Pisa-tuloksissa tuplaantunut  
2000-luvulla sinne 14 prosenttiin. Kaksi vuotta sitten valtiovarainvaliokunta laittoi joulu-  
lahjarahan turvin alulle lukutaitostrategian ja vuosi sitten sille jatkoksi pysyvän lukutaito-  
ohjelman. Budjetin pohjassa lukutaitorahaa ei kuitenkaan vielä ole, mutta tänäkin vuonna  
valtiovarainvaliokunta esittää sille jakamatonta varaa yhteensä 1,8 miljoonaa euroa. Esi-  
tänkin ministeri Anderssonille toivomuksen, että lukutaito saisi jatkossa pysyvän rahoituk-  
sen sinne kehykseen, ja kysynkin ministeriltä, olisikohan tämä mahdollista.

Ja sitten terveiset sinne ministeri Kurviselle: Äänikirjojen ja e-kirjojen suosio on kasva-  
nut, ja niitä lainataan myös kirjastoista, mutta niistä ei makseta kirjailijalle sitä lainauskor-  
vausta. Valtiovarainvaliokunta esittää lausumaa lainauskorvauksen ulottamisesta e-kirjoi-  
hin ja e-äänikirjoihin, ja tämä vaatisi tuekseen pienen lakimuutoksen, pari lisättävää sanaa  
lakitekstiin. Toivottavasti hallitus tuo tämän lakimuutoksen pian eduskuntaan — siitä to-  
siaan ministeri Kurviselle terveiset.

**Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne:** Kiitoksia. — Edustaja Juuso, olkaa hyvä.

**13.07 Kaisa Juuso ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oppivelvollisuuden uu-  
distus on nyt lähtenyt käyntiin, ja siitä on jo alkanut tulemaan palautetta. Yksi palaute on  
se, että edelleenkin oppilaat eivät ole ihan samanarvoisessa asemassa, koska oppimateri-  
aaleista suurin osa on siirtynyt digitaalisiksi, mutta sitten on olemassa oppilaita, joiden  
vanhemmat ovat varakkaampia ja joilla on sitten mahdollisuus ostaa kirjat omille nuoril-  
leen, eliikkä osalla on kirjat joka tapauksessa vanhempien maksamana ja sitten se toinen osa  
saa tyytyä näihin digitaalisiin oppimateriaaleihin.

## Pöytäkirja PTK 154/2021 vp

Toinen kysymykseni koskee tätä hallitusohjelman tavoitetta siitä, että vuonna 2030 olisi 50 prosenttia nuorista korkeakoulutettuja. Nyt jos katsomme tilastoja, niin tilastojen mukaan tällä hetkellä miehistä 40 prosenttia on korkeakoulutettuja ja naisista 60 prosenttia, eli tässä on 20 prosentin gäppi. Kysyisin: millä tavalla huomioitte jatkossa sen, että nimenomaan pojat tarvitsevat sitä tukea, jotta saataisiin tasapainoa siihen, että näihin korkeakouluihin hakeutuisi [Puhemies: Kiitoksia!] suurin piirtein yhtä paljon molempia sukupuolia?

**Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne:** Edustaja Kemppi, olkaa hyvä.

**13.08 Hilkka Kemppi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Koulutus ei ole eliitin etuoikeus vaan kaikkien oikeus. Ei ole tärkeämpää tavoitetta hyvän elämän kannalta kuin se, että koulutuksen ovet ja etäyhteydet avautuvat kaikille sitä haluaville ja tarvitseville. Myös elinkeinoelämä tarvitsee osaajia. Tästä kiitos hallitukselle. Nyt on toteutettu koulutuspolitiikan suunnanmuutos ja korkeakouluihin on lisätty 10 000 aloituspaikkaa ympäri Suomen.

Korkeakoulujen keskittämisestä on siirrytty kohti elinkeinoelämän osaamistarpeisiin vastaavaa koulutuspolitiikkaa. Näitä tarpeita on kuitenkin edelleen, ja esimerkki siitä löytyy omasta maakunnastani. Tarvitsemme edelleen kiperästi 60 aloituspaikkaa sähköinsinöörien koulutukseen.

Haluan lämpimästi kiittää tulleista hyvistä panostuksista. Saimme muun muassa 300 000 euroa Kanta-Hämeeseen yrittäjyyskasvatuksen kehittämiseen. Yrittäjyyskasvatusta lisäämällä ja ammattikoulutusta vahvistamalla voimme vastata krooniseen osaajapulaa. Arvoisa ministeri Andersson, [Puhemies koputtaa] millaisiin toimiin hallitus ryhtyy ammatillisen koulutuksen arvostuksen nostamiseksi [Puhemies: Kiitoksia!] ja yrittäjyyskasvatuksen vahvistamiseksi?

**Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne:** Edustaja Koponen, Noora.

**13.10 Noora Koponen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me kaikki tässä salissa tiedämme, että kuluneet pari vuotta ovat olleet erityisen haastavia meidän lapsille ja nuorille. Opetus- ja varhaiskasvatushenkilöstö on tehnyt valtavan työn lastemme eteen viemällä oman osaamisensa ja työaikansa ääri rajoille, jotta yksikään lapsi ei häviäisi huomattomasti. Siksi on äärimmäisen tärkeää, että hallituksen toimilla vahvistetaan lasten ja nuorten hyvinvointia ja ennaltaehkäistään ongelmien kasautumista.

Haluan kiittää hallitusta siitä, että lasten ja nuorten hyvinvointiin panostetaan muun muassa säätämällä oppilashuoltomitoituksesta ensi vuodesta alkaen. 29 miljoonaa euroa on merkittävä panostus psykologien ja kuraattorien lisäämiseksi kouluihin.

Myös lapsen varhaisvuodet ovat valtavan tärkeitä kehityksen kannalta. Jos lapsi ei tuolloin saa tarvitsemaansa tukea, voivat seuraukset olla haastavat. Nyt hallitus panostaa myös varhaisiin vuosiin selkeyttämällä lapsen oikeutta saada tarvitsemaansa tukea varhaiskasvatuksessa.

Näillä sanoin on hyvä toivottaa hyvää joulua kaikille Suomen lapsille ja heitä opettaville ja heistä huolehtiville aikuisille.

## Pöytäkirja PTK 154/2021 vp

**Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne:** Kiitoksia. — Edustaja Honkasalo, olkaa hyvä.

**13.11 Veronika Honkasalo vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nämä valtiovarainvaliokunnan lisäykset ovat todella tervetulleita, ja oli erittäin hieno asia, ettei valtiovarainvaliokunta joutunut kompensoimaan rahapelituottojen alenemaa, vaan hallitus itse sen kompensoi. Tämä ongelma tietenkin on edessä vielä tulevaisuudessa, ja sen suhteen päätöksiä ei ole vielä tehty. Ja tähän koskee esimerkiksi koko kulttuuri- ja taidekenttää, mutta myös esimerkiksi tieteen ja tutkimuksen rahoitusta.

Viime aikoina on puhuttu paljon mielenterveyskriisistä, lasten ja nuorten mielenterveyden kriisistä. On erittäin hienoa, että hallitus on mittavasti lisännyt koulutukseen rahoitusta ja nimenomaan lisännyt rahoitusta sillä tavalla, että niitä turvallisia aikuisia olisi läsnä koulussa enemmän. Mutta me tarvitaan vielä syväluotaavampaa analyysia siitä, miksi meidän lapset ja nuoret tällä hetkellä näyttävät voivan niin huonosti. Siihen eivät välttämättä aina pelkät resurssilisäykset [Puhemies koputtaa] riitä.

**Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne:** Kiitoksia. — Edustaja Asell, olkaa hyvä.

**13.12 Marko Asell sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Väestömme ikääntyy, ja huoltosuhde muuttuu epäedulliseksi. Tarvitsemme yhä enemmän työtekevää väestöä, joka pitää pystyssä tätä yhteiskuntaamme. Tällöin olisi myös hyödyllistä, että meillä olisi terveydeltään hyvinvoivia kansalaisia, jotta näistä arjen töistä ja askareista selvitäisiin. Valitettavasti juuri julkistetut koululaisten Move-mittaukset antavat melko tylyn kuvauksen tulevaisuudesta sen suhteen, miten hyvin meidän tulevaisuuden tekijät, eli lapset ja nuoret, voivat ja suoriutuvat. Uusien mittauksien mukaan jopa 40 prosentilla viidennen ja kahdeksannen luokan oppilaista voi olla jo nyt vaikeuksia pärjätä arjessa heikon fyysisen kunnon vuoksi.

Fyysinen kunto on sidoksissa usein myös psyykkiseen hyvinvointiin, ja kun tiedämme, että kolmasosa sairaseläkkeistä johtuu mielenterveydellisistä syistä, ja kun sen lisäksi tiedämme tämänhetkisen tilanteen nuorten henkisestä hyvinvoinnista, niin meillä on todelliset haasteet käsissämme. Liikunnan merkitystä tulee nostaa isommin esille, puhutaan koko kansakunnan voinnista ja suorituskyvystä kaikilla sektoreilla. On hyvä, että hallituksella on toimia myös liikunnan lisäämiseksi. Pystymmekö vastaamaan [Puhemies koputtaa] tähän haasteeseen riittävän hyvin?

**Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne:** Kiitoksia. — Edustaja Koponen Ari, olkaa hyvä.

**13.13 Ari Koponen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Raha ei tosiaan ole ratkaisu kaikkeen. Lasten ja nuorten mielen ongelmat ja jaksaminen ovat kovasti pinnalla täällä eduskunnassa, ja hyvä niin. Ongelma on kasvanut jo nyt valtavaksi niin taloudellisesti kuin inhimillisesti.

Kenttää kuunnellessa tulee esiin, miten esimerkiksi koulujen vaatimukset itseohjautuvuudesta tuntuvat olevan monelle liian kovat, aivan kuten inklusion toimimattomuus. Kun edes toisen asteen opiskelijat eivät kykene vaadittuun itseohjautuvuuteen, niin miten sitä nuoremmat?

## Pöytäkirja PTK 154/2021 vp

Toisena ongelmana voi mainita koulutusjärjestelmän uudistukset, jotka ovat osaltaan lisänneet paineita lasten ja nuorten elämään. Yhtenä esimerkkinä esiin voi nostaa lukiolaisia koskevan todistusvalintauudistuksen, jonka seurauksena ylioppilastodistuksen merkitys on kasvanut huomattavasti korkeakouluihin hakemisessa. Ministeri Andersson, tullaanko näitä uudistuksia arvioimaan kriittisesti ja etsimään ratkaisuja niihin? Ja mitä opettajien jaksamisen eteen tehdään?

**Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne:** Kiitoksia. — Edustaja Vikman, olkaa hyvä.

**13.14 Sofia Vikman kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen puheet ja teot ovat ristiriidassa. Hallitus puhuu koulutuksen kunnianpalautuksesta, vaikka tosiasiassa kyse on määräaikaista hankerahoista. Hallitus puhuu tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnan merkityksestä mutta kaavailee todellisuudessa leikkauksia. [Veronika Honkasalon välihuuto] Koulutuksen ja kasvatuksen hankeralli jatkuu. Hallitus leikkaa kautensa loppuun mennessä 100 miljoonaa euroa tieteestä ja tutkimuksesta. [Välihuutoja vasemmalta]

Opintotuen osalta ehdotimme täysistunnossa tulorajojen korotusta pysyvästi 50 prosentilla. Hallituspuolueet äänestivät tämän kokoomuksen vaihtoehtobudjettiin sisältyvän ehdotuksen kumoon, ja opintotuen tulorajojen korjaus jäi puolitiehen, vaikka se olisi ollut sekä opiskelijan että valtiontalouden etu.

Lopuksi: Tein syksyllä talousarvioaloitteen, jotta merkittäviä parannuksia vanhempien lukutottumuksissa lapsille aikaansaanut Lukulahja-hanke jatkuisi, [Puhemies koputtaa] ja on erittäin hyvä, että nämä rahat nyt saatiin [Puhemies: Kiitoksia!] ja tältä osin talousarvioaloitteeni toteutui.

**Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne:** Edustaja Kivisaari, olkaa hyvä.

**13.16 Pasi Kivisaari kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me kaikki olemme täällä hyvin tietoisia siitä, miten haastavia aikoja niin kasvatus- kuin opetuskentällä on eletty kahden viimeisen pandemiavuoden aikana aina varhaiskasvatuksesta korkeakouluihin. Tiedämme opetushenkilöstön kuormittavuuden ja jaksamisen haasteet mutta myös lasten ja nuorten oppimisvajeeseen, hyvinvointiin ja mielenterveyteen liittyvät ongelmat.

Vaikka esitän todella suuren kiitokseni lukuisista toimista, mitä teidän johdollanne, ministeri Andersson, on tehty, kysyisin silti: Miten me menemme tämän suon yli? Mikä olisi viestinne lapsille, nuorille, perheille ja koulujen henkilöstölle, jotka lähtevät joulunviettoon? Huolehtiiko ensi vuoden budjetti tarpeeksi heistä?

**Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne:** Kiitoksia. — Edustaja Hopsu, olkaa hyvä.

**13.17 Inka Hopsu vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kouluterveyskysely, opettajien kertoma, nuorten jengiytyminen — kaikki kertovat nuorten pahoinvoinnin kasvusta. Kiitos myös minulta oppilashuolto- ja opiskelijahuoltomitoituksista, joilla tähän hitusen vastataan. Samoin Harrastamisen Suomen malli on osa vastausta. Resursseja tarvitaan myös nuorisotyöhön ja kouluille tuotavaan nuorisotyöhön, etenkin kun koulupsykologien vakansseihin ei löydetä täyttäjiä ja auttavia aikuisia matalalla kynnyksellä uupuu.

## Pöytäkirja PTK 154/2021 vp

Arvoisa puhemies! Kulttuuriala on ollut koko koronakriisin suurin kärsijä. Hallitusohjelmassa linjataan kompensatiosta Veikkauksen vähenevien määrärahojen osalta ja ylipäätään tavoitteista kulttuurin rahoituksen kasvulle. Näistä tavoitteista on pidettävä kiinni.

Lämmin tuki myös edustaja Elorannan puheenvuorolle koskien näitä lainauskorvauksia. — Kiitos.

**Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne:** Edustaja Semi, olkaa hyvä.

13.18 **Matti Semi vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomessa on Me-säätiön arvion mukaan yli 60 000 syrjäytynyttä nuorta. Nuorisotyöttömyys on yli 17 prosenttia, mikä on maailman mittakaavassa huomattavan suuri luku. Nuorten syrjäytymisen alkujuurit syntyvät usein jo varhaiskasvatuksen aikana pahentuen sitten nuorisoiikään tullessa. Toisen asteen koulutuksen keskeyttäminen on se piirre, mikä tapahtuu — toisen asteen koulutusta ei enää suoriteta — ja vaikeudet lisääntyvät sitä kautta. On hyvä, että nyt on sattunut rahaa varhaiskasvatukseen, perusopetukseen, toisen asteen koulutukseen ja oppivelvollisuuden laajentamiseen, mikä on erittäin hyvä asia. Kiitos tästä ministerille. Mutta sitten se jatkotyö: Kuinka tätä seurataan sitten, että voidaan paneutua ja lähteä auttamaan [Puhemies koputtaa] näitä hädässä olevia ja opiskelun ulkopuolelle jääviä ihmisiä? Miten tämä seuranta [Puhemies: Kiitoksia!] tulee tapahtumaan?

**Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne:** Edustaja Gustafsson, olkaa hyvä.

13.19 **Jukka Gustafsson sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun katsoo asioita vähän pidemmällä perspektiivillä, niin täytyy olla iloinen, lähes onnellinen siitä, että hallitus on kyennyt toteuttamaan alkutaipaleellaan näitä merkittäviä uudistuksia, mitkä liittyvät varhaiskasvatukseen maksuihin, oppivelvollisuuden laajentamiseen, yliopistojen aloituspaikkojen lisäämiseen, ammatillisen koulutuksen opettajamäärän palauttamiseen entiselle tasolle ja niin edelleen.

Mutta minulla on iso huoli. Tänään — ne, jotka kerkesivät lukea Helsingin Sanomia — oli monta sivua lasten ja nuorten henkisestä pahoinvoinnista. Hallitus on tehnyt siinäkin nyt hyviä päätöksiä, jotka liittyvät opiskelijahuollon vahvistamiseen. Mutta sanoisin kyllä näin, että nyt pitää kyllä laittaa viisaat päät yhteen: Mitä vielä voimme tehdä lyhyellä ja pidemmällä [Puhemies koputtaa] aikavälillä lasten ja nuorten [Puhemies: Kiitoksia!] henkisen pahoinvoinnin vähentämiseksi?

**Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne:** Kiitos. — Edustaja Tynkkynen, olkaa hyvä.

13.20 **Sebastian Tynkkynen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomessa sen kun jatketaan sekä nuorten että valtion resurssien hukkaamista. Pakkoruotsista pidetään kynsin hampain kiinni, vaikka se tietää valtavia menoja valtiolle ja tarpeettomia hankaluuksia monelle nuorelle. Sen sijaan, että kannustaisimme nuoria valitsemaan itselleen tarpeellisimman kielen, pakotetaan heidän kouraansa ruotsin kielen oppikirja. Tämän seurauksena monen koulutielle heitetään tarpeettomia esteitä, joiden vaikutukset voivat ulottua kauas. Kun koulutyöhön viritetään tällaisia monen kohdalla varmasti laukeavia ansoja jo varhaisessa vaiheessa, ei pitkälle tähtäävä kouluttautuminen vaikuta houkuttelevalta vaihtoehdolta. Pelkkä oppivelvollisuuden täyttäminenkin voi tuntua rämpimiseltä. Kieli-

## Pöytäkirja PTK 154/2021 vp

taidosta ei toki ole kenellekään haittaa, mutta siitä on, jos sen pakkosyöttö johtaa opiskelumotivaation romahtamiseen. Ministeri Andersson, miksi te aloitate selvityksen pakko-ruotsin palauttamiseksi yo-kirjoituksiin?

**Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne:** Kiitoksia. — Edustaja Sarkomaa, olkaa hyvä.

13.21 **Sari Sarkomaa kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitos jaoston puheenjohtajalle, ministerille puheenvuoroista. Hallituksen tutkimus- ja koulutuspoliittiset tavoitteet ovat erinomaisia, mutta teot eivät kaikki ole. Erityinen huoli on tieteestä ja tutkimuksesta. Tämä hallitus leikkaa tämän kautensa loppuun mennessä tieteestä 100 miljoonaa euroa. Jo uhka siitä karkottaa osajia Suomesta, se karkottaa investointeja Suomesta.

Erityinen toive oli, kun hallitukseen tuli tiedeministeri, että nyt tapahtuu jotain erinomaista. Nyt tapahtuikin leikkauksia. Uskon, että ministeri Kurvinen on tehnyt parhaansa, mutta jostain syystä hän ei hallituksesta ole saanut tukea. Onneksi tuli parlamentaarinen työryhmä, jossa yhdessä sovittiin parlamentaarisesti, että tki-panostuksia nostetaan 4 prosenttiin sillä tavalla, että se tehdään kehyksien sisällä 200 miljoonaa euroa vuodessa. Tämä on sama esitys, mikä on itse asiassa kokoomuksen vaihtoehtobudjetissa. Te voisitte ottaa sen, ministeri, käyttöön. Kysynkin nyt, miksi hallitus ei itse tehnyt näitä toimia, kun itse kannattaa näitä [Puhemies koputtaa] ja oppositio kannattaa, ja kysyn, lupaatteko te, [Puhemies: Kiitoksia, aika!] että vuoden 2023 budjetissa toteutuu parlamentaarisen työryhmän tahto? [Jukka Gustafsson: Eikö kehyksissä tarvitsekaan pysyä?]

**Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne:** Edustaja Kinnunen, olkaa hyvä.

13.23 **Mikko Kinnunen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministeri Anderssonille ja Kurviselle merkittävästä työstä koulutuksen ja sivistyksen eteen ja kiitos valtiovarainvaliokunnalle panostuksista esimerkiksi Nuori Yrittäjyys -koulutukseen ja Yrityskylä-toiminnan laajentamiseen. Koko Suomessa on tällä hetkellä pulaa osaavista työntekijöistä, ja on tärkeää, että oppisopimuskoulutusta kehitetään yhtenä polkuna ammattiin, alan vaihtamiseen ja työhön. Oppisopimus on yksi tärkeä, joustava opinpolku suomalaisessa koulutusjärjestelmässä.

Opetus- ja kulttuuriministeriö ilmoitti eilen nostavansa koulutuskorvausta kolmeksi vuodeksi nuorten oppisopimuskoulutuksessa. Tämä on todella tärkeä päätös. Nyt yrityksillä on mahdollisuus saada tuntuvasti enemmän rahaa siitä, että he työllistävät nuoren, joka oppii parhaiten tekemällä. Käytännön tekijät, kisällit löytävät luontevan reitin tehdä työtä ja oppia mestarin rinnalla ja valmistua ammattiin. [Puhemies koputtaa] Kysyn ministeriltä: Voisiko kokeilusta tehdä mahdollisimman pian pysyvän?

**Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne:** Kiitoksia. — Edustaja Hyrkkö, olkaa hyvä.

13.24 **Saara Hyrkkö vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Parlamentaarinen tki-työryhmä sai tosiaan työnsä maanantaina valmiiksi ja löysi, voi jopa sanoa, historiallisen sovun tutkimus- ja innovaatiorahoituksen kasvattamisesta, ja tällä viikolla sitten Teknologiateollisuus vastasi ja kertoi 57 yrityksen sitoumuksesta 10 miljardin tki-investointei-

## Pöytäkirja PTK 154/2021 vp

hin. Odotan mielenkiinnolla ja innostuksella myöskin muiden toimialojen vastineita tähän, koska yhdessä meidän tietysti täytyy tämä tavoite saavuttaa.

Jotta tki-tavoitteet voidaan saavuttaa, meidän on pystyttävä pitämään huolta myöskin osaamisesta ja osaavan työvoiman saatavuudesta sekä koulutuksen ja tutkimuksen laadusta. On syytä huolehtia, että me ei yhdellä kädellä kaiveta kuoppaa ja sitten toisella yritetä sitä täyttää. Tämä liittyy tietysti paitsi tieteen ja koulutuksen rahoitukseen myöskin esimerkiksi kansainvälisten osaajien integraatioon, ihmisten työkykyyn ylipäättään.

Mitä tulee korkeakoulutuksen saavutettavuuteen, niin Uudenmaan nuoret odottavat ministerin huomiota ja päätöksiä myöskin siitä, että täällä nuorten ei tarvitsisi lähteä niin kauas kouluttautumaan, vaan aloituspaikkoja olisi tarpeeksi.

**Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne:** Kiitoksia. — Edustaja Lohikoski, olkaa hyvä.

**13.25 Pia Lohikoski vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sivistys- ja tiedejaostossa totesimme jo kuluvan vuoden talousarviota koskien, että lukutaitostrategian valmistuttua on tärkeää saada käyntiin pysyvä valtakunnallinen lukutaito-ohjelma. Pidämme välttämättömänä, että lukutaito-ohjelman toimeenpanon vaatimat resurssit otetaan huomioon määrärahakehelyksessä. Lisäsimme nyt lukutaito-ohjelman toimeenpanoon 1,5 miljoonaa euroa ja 300 000 euroa Lukulahja lapselle -ohjelman jatkamiseen.

Talouden kasvun ja kansalaisten hyvinvoinnin kannalta on myös tärkeää vähentää niin sanottua hyvinvointivelkaa ja oppimisvajetta. Näiden purkamiseen on jo osoitettu lisäresursseja, mutta pandemian jatkuessa niiden riittävyttä on vielä arvioitava erityisesti lasten ja nuorten koulutukselle sekä kulttuurille.

Valiokunta korostaa tutkimusrahoituksen pitkäjänteisyyttä. Suomen Akatemian myöntövaltuus vastaa onneksi ensi vuonnakin kuluvan vuoden tasoa. Tki-ryhmässä parlamentaarisesti painotimme, että tki-rahoituksen kasvattamiselle asetettu neljän prosentin tavoite bkt:stä [Puhemies koputtaa] on mahdollista toteuttaa vain jos lähtötilanne vuoden 2023 jälkeen ei ole liian alhainen.

**Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne:** Kiitoksia, aika! — Edustaja Viitanen, olkaa hyvä.

**13.26 Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kirjastot ovat suomalaisen demokratian peruskiviä. Olen hirvittävän iloinen siitä, että sivistys- ja tiedejaostossa saimme jälleen kerran lisärahoitettua tätä kirjastojen digitalisaatioon liittyvää hanketta.

Siihen aivan olennaisella tasolla liittyy kysymys lainauskorvauksista ja niiden ulottamisesta e-kirja-aineistoihin. Olimme jo jaostossa valmistautuneet tätä rahallisesti tukemaan, kun kävi sitten ilmi, että emmepä sitä nyt voi tehdä, sillä se vaatii toden totta sen lakimuutoksen, ja siksi kirjassimme vahvan lausuman ministerille terveisenä, että pian tämä lakimuutos plus siihen tarvittava resurssi — joka on kohtuullisen kokoinen, ei liian iso ollenkaan vaan päinvastoin ihan sopiva, joten ministeriö voi hyvillä mielin sitten tehdä tämän lakimuutoksen, mitä koko valiokunta edellyttää. Lisäksi edellytämme, että hyvään, [Puhemies: Kiitoksia, aika!] tuttuun tapaan saamme nämä pohjoismaiselle tasolle. Siitä tarvitaan ratkaisu.

**Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne:** Edustaja Ranne, olkaa hyvä.

## Pöytäkirja PTK 154/2021 vp

**13.27 Lulu Ranne ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Hallituksella on todella hyvä tavoitteet, mutta valitettavasti te esitätte ratkaisuiksi paljon pientä kivaa. Lasten ja nuorten ja myöskin opetus- ja varhaiskasvatushenkilökunnan ongelmat siellä luokkatiloissa, siellä kouluissa ja siellä päiväkodeissa ovat niin suuria, että näillä silpuilla ja hankkeilla niitä ei ratkaista. Mitoitukset eivät auta, kun resursseja ei ole. Oppilashuolto ja kouluterveydenhuolto ovat kriisissä. Ammattilaisia ei siis ole.

Teillä on myöskin käynnissä tällainen ideologinen Sitra-hanke, jossa muun muassa määritellään sivistys-sana uudelleen. Sen sijaan teillä pitäisi olla täysin uudenlainen lapsiperhe- ja koulutuspoliittinen ohjelma ja linjaus, jossa keskitytään niiden lasten ja nuorten ongelmiin ja autetaan perheitä.

Nyt te olette lähteneet tällaiselle ideologiselle linjaukselle, pidennätte oppivelvollisuutta, jaatte silppua ja hanketta. Milloin sinne kouluihin saadaan työrauha?

**Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne:** Kiitoksia. — Edustaja Vestman, olkaa hyvä.

**13.29 Heikki Vestman kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Opintotuen tulorajat luovat keinotekoisia köyhyyttä. Teimme jo kaksi vuotta sitten lakialoitteen tulorajojen korottamisesta 50 prosentilla pysyvästi. Tutkimuksen mukaan tämä lisäisi sekä opiskelijoiden toimeentuloa että työllisyyttä ja julkisyhteisöjen nettotuloja.

Hallitus antoi marraskuussa viimein esityksen tulorajojen korottamisesta mutta vain 25 prosentilla ja vain vuoden määräajaksi. Eduskunnan käsittelyssä kaikki asiantuntijatahot, myös Kela, puolsivat pysyvää korotusta. Hallituspuolueet vastustivat. Ministeri Kurvinen perusteli järjenvastaista ratkaisua täällä salissa: ”Meillä opetus- ja kulttuuriministeriössä on valmius tehdä tästä pysyvä heti, jos sellainen sopimus syntyy.” Ministeri, mihin sopimukseen ministeri Kurvinen viittasi? Vastustitteko te tulorajojen pysyvää korotusta? [Puhemies: Kiitoksia!] Eivätkö opiskelijat enää vuonna 2023 tarvitse parempaa toimeentuloa?

**Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne:** Kiitoksia. — Edustaja Aittakumpu, olkaa hyvä.

**13.30 Pekka Aittakumpu kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lukemisen hyödyt ovat kiistattomat. Hieno joululahja Suomen lapsille on se, että valtiovarainvaliokunta päätti myöntää lukutaito-ohjelmaan puolitoista miljoonaa euroa lisärahaa. Erityisesti poikien lukemisen vähäisyydestä ollaan huolissaan — syystäkin. Sekä pojat että tytöt tarvitsevat rohkaisua lukuharrastukseen. Monissa kodeissa ja kouluissa ympäri Suomen tehdään hyvää työtä lukuharrastuksen edistämiseksi. Äskен kävin kolmasluokkalaisten poikani kanssa kirjastossa, kun opettaja oli kehottanut hankkimaan pulpettikirjan.

Nykyään kirjoja paitsi luetaan myös kuunnellaan paljon. Monet kirjat ovat saatavilla e-kirjanakin eli sähköisessä muodossa. Lainauskorvauksilla on suuri merkitys maamme kirjailijoille ja kääntäjille. Kiitän valtiovarainvaliokuntaa, jonka lausuman mukaan e-kirjat ja e-äänikirjat tulee saada pian lainauskorvauksen piiriin. Haluaisin kysyä ministeriltä: Osaatteko sanoa, miltä tilanne nyt näyttää? Onko valmistelua? Saadaanhan e-kirjat lainauskorvauksen piiriin mahdollisimman pian?

**Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne:** Kiitoksia. — Otetaan tähän väliin ministerille 3 minuuttia, vastauspuheenvuoro.

## Pöytäkirja PTK 154/2021 vp

**13.31 Opetusministeri Li Andersson:** Arvoisa puhemies! Kiitoksia edustajille monista erinomaisista kysymyksistä ja huomioista.

Minä aloitan edustaja Tynkkysen kysymyksellä siitä, miksi on aloitettu tämä selvitys pakollisen ruotsin kokeen palauttamisesta ylioppilastutkintoon, ja syy on oikeastaan se, että hallitusohjelmassa on kirjaus, jossa ikään kuin ilmaistaan hallituksen tahtotila, että näin pitäisi olla. En itse arvioi, että tullaan ryhtymään mihinkään lainsäädännöllisiin toimiin tämän asian eteen tällä hallituskaudella, mutta on ihan hyvä, että asiaa selvitetään, niin että sitten kaikilla on tieto siitä, mitä se tarkoittaisi, ja jos joku joskus haluaa sitä tehdä, niin millä aikataululla se sitten pitäisi tehdä. Itse en pidä sitä kannatettavana tässä tilanteessa siitä syystä, että juuri viime hallituskaudella tehtiin muutoksia, joilla lisättiin ylioppilastutkinnon vaativuutta, kun siinä nyt pitää suorittaa viisi pakollista koetta.

Tämä kytkeytyy oikeastaan laajempaan kysymykseen lasten ja nuorten hyvinvoinnista ja pärjäämisestä ja myöskin todistusvalinnasta, minkä edustaja Koponen tässä nosti esille. Kun me tehdään koulutuspoliittisia ratkaisuja ja linjauksia tässä salissa ja tässä talossa, niin meidän on pakko myöskin arvioida sitä, miten se vaikuttaa nuorten kokemaan paineeseen, minkä tyyppisiä seurauksia niillä koulutuspoliittisilla valinnoilla tulee olemaan lasten ja nuorten hyvinvoinnin näkökulmasta.

Tästä syystä tullaan myöskin nyt ensi vuoden aikana järjestämään korkeakoulujen kanssa tähän todistusvalintaan liittyen pyöreän pöydän keskustelu, missä käydään läpi sitä, tarvitaanko tähän pisteytystyökaluun mahdollisesti muutoksia ja miten korkeakouluissa siihen suhtaudutaan, koska ne siitä viime kädessä päättävät. Mutta tässäkin suhteessa, kun muutoksia tehdään, pitää muistaa, että silloin, kun nuoret aloittavat opinnot lukiossa, heillä pitää olla tieto siitä, millä kriteereillä tämä sisäänotto korkeakouluihin tehdään. Eli me emme voi vain muuttaa näitä isoja opiskelijavalintaan liittyviä ratkaisuja eri vuosina diametraalisesti eri suuntiin, vaan tässäkin pitää edetä harkiten ja muistaa myöskin nuorten oikeusturva ja se, miten nämä tehtävät muutokset vaikuttavat nuorten opiskeluvaihtoehtoihin.

Me emme tee vain määräaikaista resurssien parannuksia tällä hallituskaudella, vaan koulutuksen rahoitusta parannetaan kaikilla koulutusasteilla tämän hallituskauden aikana niin pysyvillä merkittävillä lisäyksillä kuin sitten määräaikaistavilla merkittävillä lisäyksillä.

Se, miten Sitran sivistystyöhanke liittyvät minun toimialaani tai työhöni, jäi täysin epäselväksi tässä keskustelussa.

Oppivelvollisuuden osalta eduskunta on edellyttänyt hallitukselta erittäin laajaa seurantaa. Tullaan seuraamaan, miten tämä kustannuspuoli toteutuu. Tullaan totta kai seuraamaan myöskin, miten oppivelvollisuuden tavoitteet toteutuvat, ja on itse asiassa jo julkaistu tämä erittäin kattava toimeenpanosuunnitelma. [Puhemies koputtaa] Ministeriön virkamiesten mukaan se on historiallisen laaja, eli mitään uudistusta ei olla koskaan aikaisemmin näin tarkasti ja laajasti seurattu kuin mitä oppivelvollisuuden osalta tullaan tekemään.

**Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne:** Kiitoksia. — Edustaja Myllykoski.

**13.35 Jari Myllykoski vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On oikeastaan musiikkia korville kuulla se näin erilaisena oppijana, mitenkä nyt satsataan, mitä hallitus on tehnyt päätöksiä. Pidän tätä tehostettua tukea erittäin hyvänä asiana. Se tuo mahdollisuuksia meille kädellisille oppijoille paljon enemmän kuin voisi uskoakaan. Samalla tämä oppisopimuskoulutuksen alle 20-vuotiaille oleva kolmevuotinen kokeilu on aivan

## Pöytäkirja PTK 154/2021 vp

loistava juttu. Tietysti itse toivoisin, että jo suoraan peruskoulusta voisi olla vielä enemmän mahdollisuuksia mennä oppisopimuskoulutuksen kautta työelämään.

Mutta yksi asia, mikä on ratkaisematta, on se, että kuinka mahdollistamme oppisopimuskoulutuksessa ja koulutussopimuksen käytössä työssä oppimisen mahdollisuudet. Pk-sektorin yrityksissä, missä on 15 työntekijää, ei ole kerta kaikkiaan resursseja, eli nyt meidän pitäisi löytää joku kanava, [Puhemies koputtaa] että meillä on tuki, joka mahdollistaa työssäoppimisen.

**Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne:** Kiitoksia. — Edustaja Mattila, olkaa hyvä.

**13.36 Hanna-Leena Mattila kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Koulutustaisena kansanedustajana on ollut ilo olla mukana tässä hallituksessa. On ollut ilo myös seurata tiede- ja kulttuuriministerin uutta linjausta Suomen korkeakoulupolitiikasta. Tämän hallituksen tiede- ja kulttuuriministerien johdolla on esimerkiksi lisätty 10 000 aloituspaikkaa korkeakouluihin ja myönnetty uusia koulutusvastuita ympäri Suomen. Tätä alueiden tasapuolista kehittämistä edistävää hajautettua ja saavutettavaa koulutusta on kuitenkin vastustettu, ja perusteluksi on esitetty opetuksen tason heikkeneminen. Kysyisinkin paikalla olevalta opetusministeriltä: Mitä te sanoisitte näille maakuntien yliopistokeskuksissa opiskeleville nuorille? Saavatko he heikompa opetusta kuin yliopistopaikkakuntien yliopistoissa? Onko huoli opetuksen heikosta tasosta turha vai aiheellinen?

**Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne:** Kiitoksia. — Edustaja Kiuru, Pauli, olkaa hyvä.

**13.37 Pauli Kiuru kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Aloitan aforismilla: ”Älä kysy, mitä maksaa koulutus. Kysy, mitä maksaa kouluttamattomuus.” Eli voimia ministerille tärkeään työhön. Tulevaisuutemme kannalta tärkeä asia.

Oppivelvollisuusiän noston yhteydessä luvattiin useammankin ministerin suulla, että kaikki kulut korvataan kunnille ja koulutuksenjärjestäjille. Nyt kuitenkin on 2. joulukuuta, pari viikkoa sitten, tullut opetus- ja kulttuuriministeriöltä lisäsuoritepäätös ammatillisen koulutuksen järjestäjille, joka tarjosi kyllä kylmää kyytiä ja ikävän pettymyksen monelle koulutuksenjärjestäjälle, jotka olivat ottaneet opiskelijoita sisään tämän vuoden aikana siinä uskossa, että kulut korvataan täysimääräisesti. Nyt tämä lisäsuoritepäätös antaa sen viestin, että ei korvata, ja päätökseen ei voi hakea muutosta. Asiasta on kirjallinen kysymys sisällä, ja tiedustelen: Miten tämä asia nyt sitten ratkaistaan? Pitääkö lupaus?

**Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne:** Kiitoksia. — Edustaja Satonen, olkaa hyvä.

**13.38 Arto Satonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Palaan ihan siihen, mistä tämä keskustelu alkoi. Oppimistulokset ovat heikentyneet matematiikan osalta. Kuulimme juuri, että ne ovat heikentyneet kaksikymmentä vuotta peräjälkeen. Jos tämä kehitys jatkuu — tai ei se ole mikään kehitys, vaan romahdus — niin ei Suomea tulla enää katsomaan minään oppimisen mallimaana. Voi olla, että mennään esimerkiksi Viroon katsomaan oppimisen mallimaata. En väitä, että se on tämän hallituksen vika, eikä varmaan edelliseenkään vika, mutta kysyn, mitä tässä pitäisi tehdä.

## Pöytäkirja PTK 154/2021 vp

Kun opettajilta on kysytty, mitä pitäisi tehdä, niin he ovat tuoneet esille esimerkiksi koulujen työrauhan palauttamisen, kännyköiden kieltämisen oppitunneilla, opettajien paremman mahdollisuuden keskittyä opettamiseen kaikenlaisen hankehumpan sijasta ja myös sen asian, että inkluusio ei ole onnistunut silloin, jos sitä ei ole riittävästi resursoitu. Kysynkin opetusministeriltä: oletteko valmiita kuuntelemaan opettajien viestiä, ja aiotteko tehdä jotain, että tämä matematiikan [Puhemies koputtaa] heikko osaaminen kääntyy paremmaksi?

**Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne:** Kiitoksia. — Edustaja Ronkainen, olkaa hyvä.

**13.39 Jari Ronkainen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vieraiden kielten asema tulee esille useilla politiikan sektoreilla. Niin koulutuksen, kaupan kuin kulttuurinkin saralla puhutaan kansainvälistymisestä, ja erityisesti maahanmuutto tuntuu olevan hallituksen tähtärjärjestyksessä korkealla. Minä haluaisin kuitenkin kiinnittää huomiota suomen kielen asemaan. Suomen kielen osaamistaso lapsilla, yhdessä matematiikan kanssa, on kaventunut, mistä kertoo niin Pisa kuin muutkin tutkimukset. Suomi on ollut aiemmin koulutuksen mallimaa ja korkea osaamistaso on ollut keskeistä menestykselle. Suomen kieli on ollut tässä avainasemassa.

Arvoisa ministeri, haluaisin kysyä teiltä: miten te aiotte puolustaa ja edistää suomen kielen asemaa, ja onko talousarviossa varattu tähän rahoitusta?

**Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne:** Kiitoksia. — Edustaja al-Tae.

**13.40 Hussein al-Tae sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvoisa ministeri, tänä päivänä digisyrjäytyminen on todellinen ongelma. Yhä useampi suomalainen kokee, ettei pysty käyttämään erilaisia älykännyköitä ja älylaitteita. Samanaikaisesti palvelumme siirtyvät nopeammin ja nopeammin kohti älylaitteita. Meidän täytyy nyt ottaa tästä koppia, pitää huolta siitä, että ikäihmiset ja muut, jotka saattavat tämän asian kanssa kamppailla, pystyvät maksamaan laskunsa netin yli, pystyvät asioimaan, tunnistautumaan verkossa ja hoitamaan omia asioitaan. Tänä päivänä kirjastot voisivat toimia paikkoina, joissa tämän tyyppistä opetusta voitaisiin viedä eteenpäin. Oletteko tätä harkinneet, ja miten kirjastoverkkoa voitaisiin käyttää digisyrjäytymisen vähentämiseksi tässä maassa?

**Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne:** Kiitoksia. — Edustaja Puisto, olkaa hyvä.

**13.41 Sakari Puisto ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Osaamisen taso on tietysti kriittistä ja siinä keskeisenä osana matemaattisten aineiden ja tieteiden osaaminen, niin kuin nyt on puhuttu. Monissa Länsi-Euroopan maissa havahduttiin jo parikymmentä vuotta sitten tilanteeseen, että näiden aineiden suosio oli laskenut ja oli vaikea esimerkiksi löytää opiskelijoita yliopistoihin. Sitten ilmio on rantautunut Suomeen, vaikka vuosituhatien vaihteessa siitä ei ollut vielä mitään merkkiäkään.

Minä ajattelen, että tämä ei voi olla pelkästään määrärahakysymys — Viro on esimerkiksi mennyt meidän ohi Pisa-tuloksissa — vaan tässä on kyse myös henkimaailman asioista. Oletteko te itse asiassa ministeriössä miettineet tätä? Tiede ja teknologiahan tietysti antavat vastauksia moniin aikojen suuriin haasteisiin, ja siihen liittyy paljon kiinnostusta.

## Pöytäkirja PTK 154/2021 vp

tavuutta, mutta toisaalta kovat tieteethän ovat monessakin mielessä tavallaan ajan hengen vastaisia, koska ne vievät aikaa, työ on vaikeata, laboratoriolaitteet voivat hajota, se on objektiivista ja analyttistä. Siinä ei heti saa sellaista näkyvyyttä, kun taas someajassa korostuvat tällainen välittömyys [Puhemies koputtaa] ja erilaiset voimakkaat identiteettioliittiset näkemykset.

**Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne:** Kiitoksia. — Edustaja Kiviranta, olkaa hyvä.

13.42 **Esko Kiviranta kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On tärkeää, että Veikkauksen edunsaajat saivat rahoituksensa ensi vuodeksi, mutta sen jälkeen tilanne on täysin avoin. Veikkauksen voittovarot eivät juuri tule kasvamaan, korkeintaan ehkä hie- man meidän hyväksymämme uuden liiketoiminnan ansioista, mutta se on suurin piirtein samalla tasolla jatkossakin. Olisi tärkeää saada mahdollisimman nopeasti se pysyvä ratkai- su, niin että edunsaajat, monet järjestötkin, voisivat suunnitella tulevaisuuttaan. Ihan ky- syisin arvoisalta ministeriltä: mikä on arvio siihen, milloin tällainen pysyvä ratkaisu saa- daan aikaan tähän melkoisen merkittävään yhteiskunnalliseen ongelmaan?

**Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne:** Kiitoksia. — Edustaja Koponen, Noora, ol- kaa hyvä.

13.43 **Noora Koponen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Opiskelijat ovat pitkään olleet heikossa asemassa yhteiskunnassamme opiskeluiden ja työn yhdistämisen mahdollistamisen osalta. Tarpeettoman usein opiskelija jää heikossa taloudellisessa tilan- teessa heikoille siksi, että järjestelmämme ei tue työn ja opintojen yhdistämistä. Opintotu- en tulojen korotusta on edellä mainituista syistä odotettu pitkään. Budjetissa esitetään opintotuen tuloja korotettavaksi ensi vuodelle, jotta töiden ja opintojen yhteensovitta- minen olisi opiskelijoille tapa turvata toimeentuloaan ja toisaalta hankkia työkokemusta.

Ajattelen, että opiskelijoihin kohdistuvia rajoitteita ja leikkureita on tärkeää vähentää ja päinvastoin vahvistaa opiskelijoiden saamaa tukea opiskeluun ja hyvinvointiin etenkin tä- män rankan koronavuoden jälkeen. Tähän tulee olemaan entistä paremmat mahdollisuu- det, sillä tulojen korotus maksaa arvioiden mukaan itsensä takaisin lisääntyneiden ve- rotulojen kautta. Tiedämme myös, että korkeakoulutuspaikkoja lisäämällä voisimme vas- tata työvoimapulasta kärsivien alojen tarpeisiin. Kysynkin ministeriltä: [Puhemies koput- taan] miten hallitus aikoo edistää tätä asiaa?

**Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne:** Kiitoksia. — Edustaja Vikman, olkaa hyvä.

13.44 **Sofia Vikman kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Maanantaina 13.12. julkaistiin parlamentaarisen tki-työryhmän raportti. Se sisältää elementtejä, joita kokoo- mus tukee: erillinen tki-rahoituslaki, laaja ja pysyvä t&k-verokannustin, lakisääteinen pit- kän aikavälin tutkimus- ja kehittämisrahoituksen suunnitelma. Nyt kysymys kuuluukin: Aikooko hallitus laittaa toimeksi? Joko on käynnistetty valmistelu t&k-verokannustimes- ta? Millä aikataululla ministeri aikoo tuoda esityksen tki-rahoituslaista?

**Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne:** Kiitoksia. — Edustaja Kemppi, olkaa hyvä.

## Pöytäkirja PTK 154/2021 vp

13.45 **Hilkka Kemppi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kulttuurin merkitys on kiistaton. Kulttuurialan toimijoita on tuettu koronaviruksen yli jakamalla valtiontukea. Kuitenkin tärkeintä on se, miten me saamme heille pysyvää toimeentulon rakennetta. Työllä pitää voida tulla toimeen, ja siinä meillä on vielä tekemistä.

Kiitos esittävien taiteiden valtionosuusuudistuksesta. Siinä tehtiin historiallinen lisäys muun muassa esittävien taiteiden valtionrahoitukseen. Se oli ilman muuta oikea suunta.

Kiitos myös näyttelypalkkiomallista. Taiteen tekijöiden toimeentulo paranee sen myötä, ja tässä on kyse mielestäni myös isosta järjestelmätason uudistuksesta, uudenlaisesta toimeentulon palikasta, joka toivottavasti tulee vain kasvamaan tulevina vuosina. Näyttelypalkkio on kuvataiteilijoille maksettavaa korvausta muun muassa museonäyttelytyön eteen tehdystä työstä: suunnittelu, ripustus, taiteilijatapaamiset. Me kaikki tiedämme, että nämä ovat työtä, mitä tällä hetkellä on tehty ilmaiseksi.

Miten hallitus aikoo [Puhemies koputtaa] jatkaa näistä hyvistä teoista?

**Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne:** Kiitoksia. — Edustaja Tynkkynen, olkaa hyvä.

13.46 **Sebastian Tynkkynen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Laajamittaisen maahanmuuton puolustajat ovat esittäneet väitettä siitä, että suomalainen koulujärjestelmä integroi maahanmuuttajataustaiset lapset yhteiskuntaamme. Ratkaisu on kuitenkin kääntynyt ongelmaksi. Meillä on jo peruskouluja, joissa suomen kieltä ei juurikaan kuule. Maahanmuuttajataustainen väestö kerääntyy tietyille alueille, minkä myötä vieraskieliset oppilaat muodostavat alueen kouluissa enemmistön. Suomea ei opi kotona, eikä sitä opi myöskään koulussa. Esimerkiksi Turun Varissuon alakoulussa lähes 90 prosentilla äidinkieli on jokin muu kuin suomi tai ruotsi. Valtaosa heistä on vielä syntynyt Suomessa. Tilanne on karmea yhteiskunnallisesti, mutta myös sen jäljelle jäävän 10 prosentin osalta. Pian meillä on kouluja, joissa edes 10 prosenttia ei puhu suomea. Se on karmea tulevaisuudenkuva. Arvoisa ministeri, miten puututte koulujen segregoitumiseen?

**Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne:** Kiitoksia. — Edustaja Hopsu, olkaa hyvä.

13.48 **Inka Hopsu vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Tynkkyselle pitää sanoa, että suomen kielen oppiminen on todellakin merkittävää. Vaikka valmiiksi ei suomea osattaisi, sen oppimiseen kannattaa panostaa. Tähän otti myös valiokunta kantaa, että kotoutumiskoulutuksen ja suomen kielen opetuksen resursseja kannattaa ja pitää lisätä.

Lisäksi haluaisin kiittää jaostoa meidän pitkstä ja monipolvisesta listasta, johon edustaja Kivirannallakin kului tovi. Sieltä etenkin Luonnontieteellisen museon toiminnan jatkon turvaaminen sekä täällä jo usein mainittu lukutaito-ohjelman puolentoista miljoonan euron lisäys olivat erittäin tervetulleita.

Opetuksen ja koulutuksen rahoituksen investointiluonne olisi myös hyvä paremmin ymmärtää ja käydä siitä tiivistä vuoropuhelua valtiovarainministeriön kanssa. Valtiovarainvaliokunta oli yksimielinen siitä, että lapsibudjetoitua pitäisi pystyä paremmin seuraamaan, [Puhemies koputtaa] ja myös tätä vuoropuhelua kannattaa sinne VM:n suuntaan jatkaa.

**Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne:** Kiitoksia. — Edustaja Sarkomaa, olkaa hyvä.

## Pöytäkirja PTK 154/2021 vp

**13.49 Sari Sarkomaa kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kolmen nuoren äitinä olen hyvin huolestunut siitä velkataakasta, jonka hallitus lykkää lapsillemme. On tärkeää, että me panostamme koulutukseen kestävästi. Kun te olette taitava poliitikko, ministeri Andersson, miten te olette mennyt tekemään sellaisen, että keskeiset panostukset varhaiskasvatukseen, perusopetukseen, ammatilliseen koulutukseen loppuvat kuin seinään ensi vuoden lopussa? Kokoomuksen vaihtoehtobudjetissa otetaan vähemmän velkaa, mutta nämä panostukset vakinaistetaan. Olette sanonut hiljattain, että aiotte vakinaistaa nämä pätkärahat. Miten te aiotte sen tehdä? Se olisi hyvä kuulla.

Edustaja Viitanen, suuresti arvostamani poliitikko, puhuitte aivan asiaa kirjastoista. Ne ovat meidän ylpeys. Mutta meidän pitää myöskin huolehtia, että kirjailijat ja kääntäjät saavat palkkansa. Siksi kannatamme lämpimästi kokoomuksessa sitä, että nostetaan nuo korvaukset pohjoismaiselle tasolle ja, arvoisa herra puhemies, myöskin huolehditaan e-kirjat eli siitä, että tämä on teknologiariippumatonta, niin että myöskin sitä kautta tekijät saavat palkkansa. [Puhemies koputtaa] Se oli tärkeä puheenvuoro, ja toivottavasti hallitus sen myös toteuttaa.

**Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne:** Edustaja Kivisaari, olkaa hyvä.

**13.50 Pasi Kivisaari kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Kurvisen ja hallituskauden edeltäjien ja koko hallituksen johdolla on todella tehty suunnanmuutos Suomen korkeakoulupolitiikassa. Olemme lisänneet 10 000 aloituspaikkaa korkeakouluihin ja myöntäneet uusia koulutusvastuita ympäri Suomen. Konkreettinen esimerkki suunnanmuutoksesta on myös parin viikon takainen päätös, jolloin julkistettiin kolmen miljoonan lisärahoitus yliopistokeskuksille, ja myös Seinäjoen osalta tästä kiitän.

Hallitus siis edistää ryhdikkäällä tavalla saavutettavaa koulutusta. Se on opiskelemaan hakeutuvan nuoren, koko Suomen elinvoiman ja kaikkialla maassa osaavaa työvoimaa vaativan työelämän ja yritysten hieno mahdollisuus ja etu. Kysyisinkin: onko tämänkaltaisia [Puhemies koputtaa] koko Suomen elinvoimaa edistäviä päätöksiä vielä tulossa lisää?

**Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne:** Kiitoksia. — Edustaja Honkasalo, olkaa hyvä.

**13.51 Veronika Honkasalo vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on monta vuotta kuultu kokoomuksen spinnausta siitä, että koulutuksen määrärahat olisivat vain määräaikaaisia, kun näin ei todellakaan ole. En ihan ymmärrä logiikkaa siinä: jos kritisoitte, että ne ovat määräaikaaisia, niin kai te sitoudutte siihen, että koulutuksen rahoituksen taso säilyy tai sitä nostetaan, jos te itse olette sitten kenties hallitusvastuussa? Samoin on jatkuvaa kritiikkiä siitä, että tieteen perusrahoitusta leikataan, kun mitään tällaisia päätöksiä ei tehdä.

Ihmettelen myös kokoomuksen kritiikkiä tularajojen nostosta, kun samaan aikaan omassa vaihtoehtobudjetissanne ehdotatte, että korkeakouluopiskelijoiden asumistukea leikat-taisiin. [Sari Sarkomaa: Ei pidä paikkaansa!] Itse asiassa suurin ongelma meillä on opinto-tuen taso. Sitä pitäisi nostaa! Se on myös keskeisten opiskelijajärjestöjen viesti. Pitää huo-mioida se, että kaikki opiskelijat eivät voi tehdä työtä opintojen ohella ja opiskeluaika [Pu-hemies: Kiitoksia!] on tarkoitettu opiskeluun.

## Pöytäkirja PTK 154/2021 vp

**Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne:** Myönnän vielä kaksi vastauspuheenvuoroa. — Edustaja Eloranta, olkaa hyvä.

**13.52 Eeva-Johanna Eloranta sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Osaamistason nostaminen on aivan välttämätön edellytys koko Suomen tulevaisuudelle. Varsin monet — noin 15, jopa 20 prosenttia lapsista, nuorista ja aikuisista — kokevat erilaisia oppimisvaikeuksia. Näitä ovat esimerkiksi lukivaikeudet ja neuropsykologiset ongelmat, ADHD, ADD ja niin edelleen.

Meillä on kuitenkin paljon ongelmia oppimisvaikeuksien varhaisessa tunnistamisessa. Liian usein käy niin, ettei oppimisvaikeuksia tunnisteta, ja samalla oikea-aikainen ja vaikuttava tuki niihin jää saamatta. Tämä tietenkin vaikuttaa yksilön oppimiseen ja laajassa mittakaavassa osaamistasoomme jopa kansallisesti. Sekä sivistysvaliokunta että valtiovarainvaliokunta ovat todenneet tarpeen kansallisesta toimenpideohjelmasta oppimisvaikeuksien tunnistamiseen ja tukeen liittyen. Voisimmeko saada tämän liikkeelle jo ensi vuonna?

Ministeri Kurviselle lähettäisin kysymyksen taiteilijoiden sosiaaliturvaan liittyen. Voisimmeko aloittaa taiteilijapalkkaa koskevan kokeilun siten, että taiteilija-apurahasta, johon liittyy paljon toimeentuloon vaikuttavia epäkohtia, voitaisiin siirtyä taiteilijapalkkaan? Tähän kiinnitimme muun muassa [Puhemies koputtaa] valtiovarainvaliokunnan mietinnössä huomion.

**Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne:** Kiitoksia. — Ja vielä edustaja Risikko, olkaa hyvä.

**13.53 Paula Risikko kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos mahdollisuudesta käyttää puheenvuoro tähän loppuun. Täällä on ollut ihan hyviä kysymyksiä mielestäni, ja minä itse juuri näitä e-kirjojen lainauspalkkioita ja näitä olisin kannustamassa, että niitä vietäisiin eteenpäin. Ja haluan muistuttaa siitä, että sivistysvaliokunnassa me ollaan tehty juuri tämä koulutuspoliittisen selonteon mietintö ja siellä on toistakymmentä erilaista lausumaa, ja toivon, että ne otetaan todella vakavasti ja niistä tulisi meille vaikka sitten tuonne sivistysvaliokuntaan vaikka tietoakin siitä, miten ne lähtevät nyt menemään, ja toivon, että se toimenpidesuunnitelma ja toimeenpanosuunnitelma, joka sivistyspoliittisesta tai koulutuspoliittisesta selonteosta tehdään, varmasti tehtäisiin sitten myöskin laajasti tuon koulutus- ja opetuskentän kanssa.

Kiinnitän huomiota perustaitoihin, myöskin siihen erilaisten oppijoiden oppimiseen, mitä edustaja Elorantakin täällä toi esille ansiokkaasti, ja sitten kiinnittäisin huomiota myös näihin lasten ja nuorten mielenterveysongelmiin. Kyllä olisin kiitollinen, jos opetus- ja kulttuuriministeriö alkaisi yhdessä vaikka [Puhemies koputtaa] sivistysvaliokunnan kanssa miettiä, mitä voidaan tehdä. — Kiitos.

**Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne:** Kiitoksia. — Ja ministeri, 3 minuuttia, olkaa hyvä.

**13.55 Opetusministeri Li Andersson:** Arvoisa puhemies! Taas kerran erinomaisia ja erittäin laajoja kysymyksiä myöskin, mutta ajattelin, että aloitan kaikkein olennaisimmas-

## Pöytäkirja PTK 154/2021 vp

ta, mikä oli itse asiassa edustaja Satosen kysymys tässä: mitä pitäisi tehdä, jos katsotaan tätä pitkän aikavälin trendiä Suomessa.

Ensimmäinen asia, minkä itse nostaisin esille, on se, että kyllä meidän pitäisi pystyä, kaikkien puolueiden, jotka ovat edustettuna tässä talossa, sitoutumaan siihen, että tämä koulutuksen rahoituskehitys olisi plusmerkkinen Suomessa tulevaisuudessa. Sitä opetusalan ammattilaiset ennen kaikkea toivovat, että he voivat luottaa siihen, että resurssitaso tulee parantumaan — vaikka me emme voi sitoutua johonkin tiettyyn lukuun, niin kuitenkin siihen, että se suunta olisi parempaan päin. OECD julkaisi tämän syksyn alussa tietoja siitä, miten koulutusresurssit ovat kehittyneet eri OECD-maissa, ja Suomi oli yksi harvoista, joissa ne olivat laskeneet vuodesta 2012 vuoteen 2018. Eli vuonna 2018 käytettiin vähemmän rahaa per oppilas kuin vuonna 2012.

Oppimisen tuen järjestelmän kuntoon laittaminen on äärimmäisen tärkeä asia. Meillä on tällä hetkellä asiantuntijatyö käynnissä ministeriössä siitä, miten tätä järjestelmää pitäisi niin lainsäädännöllisesti kuin rahoituksellisesti uudistaa.

Lukutaito on mainittu monissa puheenvuoroissa. Se tulee kaikissa oppimistulos selvityksissä esille. Se on juurikin sitä suomen kielen taidon kehittämistä, siihen panostamista, että me edistämme lukutaitoa ihan varhaiskasvatuksesta lähtien.

Ja sitten myöskin tähän eriytymiskehitykseen puuttuminen, mitä edustaja Tynkkynen tässä nosti esille, eli se, että me voidaan tukea meidän vieraskielisiä oppijoita nykyistä paremmin tässä maassa ja että myöskin kuntatasolla tehdään toimenpiteitä, joilla estetään kaupunginosien välistä segregaatiota ja sitä myötä myöskin sellaista segregaatiota, joka näkyy koulupuolella. Kaikkein tehokkainta on se, että kaupunkisuunnittelussa, vuokra-asuntotuotannossa huolehditaan siitä, että ei synny tällaisia erillisiä köyhien ja rikkaiden asuinalueita, mutta kun se tilanne jo on päässyt syntymään, niin koulutuspolitiikan saralla voidaan esimerkiksi oppilaaksiottoalueen rakenteita ja rajoja muuttamalla pyrkiä puuttumaan segregaatioon, voidaan tasa-arvorahoituksen osalta pyrkiä puuttumaan segregaatioon, ja myöskin esimerkiksi katsomalla, missä kouluissa tarjotaan painotettua opetusta, voidaan pyrkiä lisäämään myöskin lähiökoulujen houkuttelevuutta entistä useammille oppilaille.

Paljon muitakin hyviä puheenvuoroja, huomioita on tässä noussut esille, joihin ei mitenkään ole mahdollista vastata tämän aikaraamin puitteissa, mutta ajattelin, että tähän isoon kuvaan ehkä on hyvä myöskin tässä lopuksi päättää.

Ja haluan myöskin omalta osaltani debatin päätteeksi toivottaa kaikille oikein hyvää joulua. Jään tänne toki myös edelleen seuraamaan keskustelua.

**Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne:** Kiitoksia. — Ja sitten mennään puhujalistan. — Edustaja Kinnunen, olkaa hyvä.

**13.58 Mikko Kinnunen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Sivistys ja koulutus ovat kansakuntamme menestyksen ja hyvinvoinnin kivijalka. Suomi nousi hyvinvointivaltioksi tasa-arvoisen koulutusjärjestelmän avulla. Peruskoulun luojat ymmärsivät, että näin pienellä maalla ei ole varaa alikouluttaa tai menettää yhtään kansalaistaan. Yhtä merkittävä uudistus oli laajentaa oppivelvollisuus täysi-ikäisyyteen saakka. Koulutuksen arvo on kaikki kaikessa myös jatkossa. Koulutuspoliittisen selontekomme mukaan tulevaisuudessa vaajaassa 70 prosentissa uusista työpaikoista tarvitaan korkea-asteen osaamista. Tavoitteemme on, että 25—34-vuotiaista vähintään 50 prosentilla on korkea koulutus. Sitran arvion

## Pöytäkirja PTK 154/2021 vp

mukaan tavoite voisi olla vielä korkeampi. Samalla on syytä muistaa, että tarvitsemme myös käytännön tekijöitä ja taitajia. Emme saa unohtaa arjen huippuosaajia, rakentajia, putkimiehiä ja -naisia, lähihoitajia, ammattilaisten osaamisen kehittämistä ja koulutusta. Oleellista on, että jokainen löytää vahvuutensa ja paikkansa yhteiskunnassa.

Arvoisa puhemies! Tiede- ja kulttuuriministeri Kurvinen ilmoitti eilen nostavansa koulutuskorvausta nuorten oppisopimuskoulutuksessa. Muutos koskee alle 20-vuotiaita, joilla ei ole tutkintoa lukiosta tai ammatillisesta koulutuksesta. Tämä on todella tärkeä päätös. Suomessa on tällä hetkellä pulaa osaavista työntekijöistä. Nyt yrityksillä on mahdollisuus saada tuntuvasti enemmän rahaa siitä, että he työllistävät nuoren oppisopimusopiskelijan, joka oppii parhaiten nimenomaan tekemällä. On tärkeää, että oppisopimuskoulutusta kehitetään yhtenä polkuna ammattiin, alan vaihtamiseen ja työhön. Toivoisin, että tästä kolmi-vuotisesta kokeilusta saadaan myönteisiä kokemuksia ja siitä tehdään pysyvä.

Arvoisa puhemies! Aiempina vuosina korkeakoulutusta on voimakkaasti keskitetty. Nyt korkeakoulutusta hajautetaan koko Suomeen, se on keskustan linja. Tämä hallitus on keskustalaisten tiede- ja kulttuuriministerien johdolla lisännyt 10 000 aloituspaikkaa korkeakouluihin ja myöntänyt uusia koulutusvastuita eri puolille Suomea, ja lisää on tulossa. Osaajia tarvitaan koko maassa, nuoret tarvitsevat mahdollisuuksia. Suomi tarvitsee elinvoimaa Mikkelistä Kokkolaan, Kuusamosta Kittilään.

Arvoisa puhemies! Tällä kaudella on toteutettu tärkeä oppivelvollisuuden laajentaminen. Ensimmäinen ikäluokka aloitti siinä elokuussa. Ensi syksynä alkaa tutkintoon valmistava koulutus. Kokonaisuutena tämä uudistus on suuri taloudellinen apu perheille. Valmistuminen ei jää kiinni parturin saksista tai lukiokirjoista. Koulupudokkaat poimitaan kyytiin ja pidetään mukana. Näin ehkäistään syrjäytymistä. Hallituksen tekemät rakenteelliset uudistukset kertovat rohkeudesta investoida tulevaisuuteen. Suuret kiitokset ministeri Anderssonille, että olette oikaisemassa ja toteuttamassa myös kansanopistojen materiaalmaksujen maksamisen osana oppivelvollisuuskoulutuksen maksuttomuutta.

Koronan jälkihoidossa tarvitaan erilaisia oppimisen polkuja, tarvitaan oppimisen tuen vahvistamista kaikilla kouluasteilla. Tarvitaan sekä perustaitojen että tulevaisuusvalmiuksien oppimista. Suomi tarvitsee koko elämän pituista oppimista ja osaamisen jatkuvaa päivittämistä. Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden tuore palvelukeskus tarvitaan nyt kokoamaan ennakkointitietoa ja koordinoimaan alueellisia verkostoja täsmä- ja muuntokoulutusten toteuttamiseksi. Keskus voisi osaltaan tukea myös tulevaisuusvalmiuksien ja yrittäjyyteen liittyvien valmiuksien kehittämisessä. Moni harkitsee yrittäjäksi ryhtymistä. Jatkuva oppiminen pitää yrityksemme kehityksen [Puhemies koputtaa] ja kasvun aalloissa mukana.

**Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne:** Kiitoksia. — Edustaja Myllykoski, olkaa hyvä.

**14.03 Jari Myllykoski vas:** Arvoisa herra puhemies! Niin kauan siinä sitten menikin aikaa, kunnes edustaja Myllykoski tiesi olevansa keskustalainen, mutta mikäs siinä sitten on, meitä on Satakunnassa ilmeisesti aika paljonkin tietämättään keskustalaisia, kun tämä kouluverkon ja yliopistoverkon kehittämistyö on ollut meidän jokaisen satakuntalaisen kansanedustajan sydämen asia siellä, puoluekannasta riippumatta.

Alkuunsa täytyy kyllä sanoa, että on hienoa, että ministeri Kurvinen teki siitä totta sillä tavoin, että se on signaali suomalaiselle korkeakoulujärjestelmälle ja yliopistokeskuksille, että elintilaa tarvitaan, koska se jos joku mahdollistaa elinkeinoelämän ja koulutuksen ni-

## Pöytäkirja PTK 154/2021 vp

voutumista paremmin yhteen. Jos me Satakunnassa podetaan sitä, että meille nyt tuli yksi maisteritutkintolinja niin kuin teollisuudenalalle... Kun meillä on vahva metallien jalostus, kemianteollisuus, erittäin korkea elintarviketeollisuus ja telakkateollisuutta mutta meillä ei valmistu yhtään diplomi-insinööriä, niin me olemme ikään kuin yliopistojen autonomian alainen renki, ja se napanuora pitäisi pystyä katkaisemaan sillä tavoin, että korkeakoulut joutuisivat huomaamaan tai ymmärtäisivät sen, että kyllä sitä pitää olla niillä paikkakunnilla, missä on nimenomaan se virkeä, vahva elinkeinoelämä, jonne tarvitaan osaajia, sillä se on samalla sitten myös veto- ja pitovoima, kun se työpaikka ja työllistyminen on siinä omassa maakunnassa.

Korona on kurittanut opetuksen ja kulttuurin ministeriön niin sanotusti hallinnon alla eläviä kansalaisia, lapsia, nuoria ja kulttuurin alalta elantonsa hankkivia toimijoita. On iloa ollut huomata, että hallituksessa ministeri Andersson on ponnekkaasti ottanut kantaa ja koko hallituksessa yhteistuumin on edistetty juuri sitä, että huomioidaan jo tässä vaiheessa, että koronan jälkeiseen aikaan on syytä varautua, eikä vasta sitten kun ollaan huomattu, että maito on kaatunut jo moneen kertaan, vaan niin että nyt jo ollaan oltu kiinni siinä hetkessä, että meidän on kannettava huolta siitä. Kyllä nämä viimeaikaiset uutiset, erityisesti tuonne esiopetukseen, peruskouluun ja toisen asteen koulutukseen tulevat satsaukset, totta kai olisivat ilman koronaakin olleet erittäin tärkeitä, koska se nuorten jaksaminen ja selviäminen opinnoista näyttäytyy enemmän ja enemmän haasteellisena. Hyvä huomio oli omassa puheenvuorossaan ministerillä, että pitää seurata koko ajan tilannetta, kun tehdään opintopoliittista päätöksentekoa, mikä liittyy nimenomaan niihin ihmisiin. Se ei saa olla heilurimaista, vaan tilannetta seurataan koko ajan ja tehdään harkitusti ja vakaasti niitä päätöksiä, niin että mahdollistetaan poliittisen päätöksenteon seuranta ja sitä kautta mahdolliset korjaavat liikkeet.

Edelleen, mitä tuossa debatisinkin toin esille, meillä tämä oppisopimuskoulutus on tällä kertaa paras mahdollinen työllistymiseen johtava koulutusmuoto, mutta ei saa silti hukkaa siihen harhaan, sillä monesti isot yritykset rekrytoivat työntekijöitä oppisopimuskoulutuksen kautta. He tulevat toisesta työpaikasta houkuttelevampaan, isoon, isommalle työnantajalle, koska siellä on työehtosopimuksia parempia etuisuuksia ja niin edelleen ja ansiotaso on suurempi. Eli kun he ovat jo tulossa töihin, niin totta kai he myös sitten oppisopimuskoulutuksen kautta työllistyvät varhemmin. Se on hyvä oivaltaa.

Tähän kauniiksi lopuksi, arvoisa puhemies, tässä vaiheessa jo teillekin hyvää joulua, ja varsinkin huilatkaa viikonloppuna levollisesti. Samoin kaikille tässä keskustelussa mukana olleille ja ministerille jouluisat terveiset kotiin!

**Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne:** Kiitoksia samoin. — Edustaja Kivisaari, olkaa hyvä.

**14.09 Pasi Kivisaari kesk:** Arvoisa puhemies! Tämä hallinnonala on taustojeni ja arvopohjani kautta, voisiko sanoa, lempilapseni, johon kovin mielelläni kohdistan huomiota. Opetus- ja kulttuuriministeriön tehtävät ovat todella suoraan elämässä kiinni.

Molemmat ministerit ovat tehneet kovin hyvää työtä. On selvää, että ajat ovat olleet haasteelliset. Oikeastaan sekin kuvaus on turhan lattea. Menneet kaksi vuotta ovat olleet niin kasvatus-, opetus-, koulutus-, kulttuuri- kuin liikuntakentällä pandemiasta johtuen oikeastaan karmeaa aikaa. En tarkoita meitä päätöksentekijöitä vaan niitä ja sitä tekijöiden kenttää, jotka päivästä toiseen ovat aamulla nousseet ylös tekemään hyvinvointitekoja.

## Pöytäkirja PTK 154/2021 vp

Täällä debatin aikana on noussut hyviä esimerkkejä siitä, missä olemme onnistuneet. Niiden taustalla ei ole puoluepoliittista hyrinää vaan tosiasioita tapahtuneista. Samaan sävelmään mahtuu toki myös se tosiasia, että monet huolet ovat edelleen akuutteja ja tulevaisuudessa on myös umpisumuisia näkymiä.

Puhemies! En tässä yhteydessä lähde luetteloimaan hallituksen suurtekoja, joita on kiistatta olemassa, vaan keskityn siihen maailmaan, mitä tulevan budjetinkin osalta on huomioitava. Meidän on uskottava siihen, että kansallinen sivistysperusta ladataan täyteen loistoon jo varhaiskasvatus- ja perusopetuksen aikana. Siellä on tilaisuus, siellä on nykyhetki, siellä on tulevaisuus. Vaikka meillä olisi kuinka kauniit puheet tai suurenmoiset opetus-suunnitelmat, silti lapsen ja nuoren kohtaaminen, hiljainen pysähtyminen, aikuisen riittävä aika, kysymys ”mitä sulle kuuluu” ovat edelleen ylivoimaisia keinoja luoda sivistysperustaa, ihmisen kasvua ja tervettä itsetuntoa. Kyse on siis siitä, onko meillä mahdollisuutta, onko meillä tahtoa, onko meillä osaamista luoda opettajille ja kaikille alan ammattilaisille aikaa kohdata pieni ihminen. Tällä hetkellä sitä aikaa ei tarpeeksi ole. Kaikki nämä liittyvät myös keskusteluun ryhmäkoosta, tuntimääristä, jaksamisesta, johtamisesta, inkluusiosista, perustaidoista, työrauhasta ja siitäkin, meneekö aika papereihin vai ihmiseen.

Puhemies! On niinkin, että ihmisen elämässä jokainen hetki on arvokas. Sama kasvun tarina jatkuu niin toisella asteella, korkea-asteella kuin koko jatkuvan oppimisen maailmassa. Me emme siis pysähdy perusopetukseen vaan jatkamme elämää. Meillä ei siis ole olemassa rajaa, jolloin voimme todeta, että enää ei ole väliä. Siksi jokainen elämänvaihe, jokainen ensi vuoden budjettiin lyöty suurteko, vaikkapa korkeakoulujen aloitusmäärien lisäykset pitkin valtakuntaa, yliopistokeskustukset tai kuraattori- ja psykologimitoitukset, varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen laatu- ja tasa-arvotyö, ammatillisen koulutuksen opettajien ja ohjaajien palkkaamiset, Harrastamisen Suomen malli, lukutaitotyö, opintotuen tulorajojen nosto, varhaiskasvatuksen opettajien riittävyys ja vaikka mitä, ovat elintärkeitä.

Puhemies! Sivistys ei ole pelkkää kasvatusta ja opetusta. Se on myös kulttuuria, tiedettä taidetta, tutkimusta ja luovuutta. Ensi vuoden budjettiin osoitetut näyttelypalkkiot, yksityisen kopioinnin hyvitykset ja luovia aloja tukevat rahastot antavat mahdollisuuden henkiin vaurastumiseen.

Lopuksi: Meidän on tehtävä kaikkemme, että tämä kansakunta liikkuu. Se pitää tehdä ilman syylistämistä mutta voimakkaasti kannustaen. Älylaitteiden myötä uskon meidän jokaisen tämän tunnistavan: meillä muhii valitettava liikkumattomuuden pommi, joka vetää hiukan ryhtiämme kumaraan, eikä sydämemme vahvistu. Se ei ole hyvä asia.

Puhemies! Sydämen pitää olla vahva.

**Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne:** Kiitoksia. — Edustaja Hopsu poissa, edustaja Laukkanen poissa. — Edustaja Ranne, olkaa hyvä.

**14.14 Lulu Ranne ps:** Arvoisa puhemies! Hallitus puhuu työllisyysasteesta ja on huolissaan työvoiman määrästä tulevaisuudessa. Ratkaisuksi hallitus haaveilee laajamittaista työperäistä maahanmuuttoa. Oman kansan edellytyksiä työllistyä laiminlyödään, koska hallitus haluaa olla kaikista globaalisti vastuullisin ikinä, ja siinä maailmassa oma kansa ensin -ajattelu on vahingollista. Hallitus unohtaa, että rapautuvana kansantaloutena Suomi ei voi olla kokoaan suurempi ratkaisijana globaaleissa ongelmissa.

## Pöytäkirja PTK 154/2021 vp

Suomen kansan vahvuus on ollut bildung, sivistys. Kansakunta on kehittynyt, yksilöiden tiedollinen, yhteiskunnallinen ja sydämen sivistys on kasvanut, ja perheen pöytään on riittänyt itse ansaittua syötävää. Kaikkea tätä ollaan nyt murentamassa.

Sivistyksen on tietysti oltava elävä käsite, eikä kukaan kiistä globaalin vastuullisuuden tarvetta. Poliittisesti motivoitunut oppineisto esittää kuitenkin ajatuksia, että koulutuksen tehtävä ei ole tyydyttää työelämän osaamisvaatimuksia vaan tuottaa poliittisesti uudelleenmääriteltä, globaalia vastuullisuutta painottavaa sivistystä. Tällaiset ajatukset aiheuttavat tarpeetonta ja vahingollista vastakkainasettelua. Koulutukseen käytäntöön vietyä ne aiheuttavat pahentavaa uusavuttomuutta.

Uusavuttomuutta syntyy, koska globaali vastuunkanto ei auta tyydyttämään yksilön tarvehierarkiaa. Sivistykseen on aina sisällytettävä myös pyrkimys ihmisen vastuuseen ja kykyyn huolehtia itsestään ja lähimmäisistään globaalin vastuunkantamisen ohella. Jokainen auttaja tietää, että toisten auttamisen tärkein edellytys on oma hyvinvointi. Tämä pätee niin yksilön kuin yhteiskunnankin tasolla.

Niin sanottuja populistisia kansallismielisiä liikkeitä syytetään sivistyksen halveksimisesta ja helppojen ratkaisujen tarjoamisesta monimutkaisiin ongelmiin. Arjessa ihmisten elämänlaatu ja onnellisuus kiinnittyvät kuitenkin hyvin yksinkertaisiin ja läheisiin asioihin. Vastaväitteinä voikin todeta, että poliittisesti uudelleenmääriteltä sivistys haluaa peittää yksilön yksinkertaiset murheet syyllisyydellä monimutkaisista, globaaleista ilmiöistä, joiden ratkaisuun yksilöllä on vähän tai ei mitään keinoja.

Sivistystyö ei saisi enää olla kansan valistamista ylhäältä alaspäin, mutta juuri siihen kollektiivinen vihervasemmistolainen ideologia pyrkii — oikeanlainen ajattelu annetaan ylhäältä, ja suut kiinni.

Työelämän osaamisvaatimukset ovat yksilöiden osaamisvaatimuksia. Yksilö ja perhe ovat ne yhteiskunnan yksiköt, jotka ovat ensisijaisessa vastuussa jokapäiväisestä toimeentulostaan. Yhteiskunnan tehtävänä on auttaa yksilöitä saavuttamaan parhaansa kunkin kykyjen mukaan niin, että he voivat huolehtia itsestään ja lähimmäisistään. Turvaverkkona yhteiskunta on vakuutus, jossa useat jakavat ja maksavat harvojen riskin. Vakuutus ei voi olla jotain, jossa enemmistö ulosmittaa vähemmistön maksamat edut.

Arvoisa puhemies! Jos Suomessa pitäisi valita vain yksi politiikan alue, johon keskittymällä vaikutetaan eniten tulevaisuuden Suomen ja sen yksilöiden hyvinvointiin, työvoiman määrään ja osaamiseen, se olisi nimenomaan lapsiperheiden asema sekä lasten ja nuorten kasvatus- ja koulutuspolku kehdestä työelämään. Valitettavasti tämä osa väestöstä voi yhä huonommin eikä se saa politiikassa tarvitsemaansa painoarvoa kauniista puheista huolimatta.

2000-lukua leimaavat lasten ja nuorten osaamisen hälyttävä lasku, oppilaiden ja koulujen eriytyminen, mielenterveysongelmien räjähdysmäinen kasvu sekä syrjäytyminen työelämästä. Nuorisotyön kenttätyöläisen sanoin: ”Ensin me aikuiset annoimme nuorille ilmastoahdistuksen, ja nyt tuli korona. En yhtään ihmettele, että nuoret ovat ahdistuneita. Elämän tarkoituksen löytäminen voi olla vaikeaa.”

Tämä hallitus ja tämä talousarvio kylvävät rahaa joka ilmansuuntaan ihan hyvällä tarkoituksella ja nysväävät oppivelvollisuuden jatkamisen kanssa. Uuden Sitra-vetoisen poliittisen sivistysmääritelmän sijaan tarvitsemme kokonaan uuden lapsiperhe- ja koulutuspolitiikan, joka keskittyy auttamaan nuoria löytämään itse [Puhemies koputtaa] ja toteuttamaan elämän tarkoituksensa.

## Pöytäkirja PTK 154/2021 vp

**Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne:** Kiitoksia. — Edustaja Vikman, olkaa hyvä.

**14.20 Sofia Vikman kok:** Arvoisa puhemies! Kokoomuksen vaihtoehtobudjetti sisältää merkittävät sivistyspanostukset. Panostamme kaikkiin koulutusasteisiin aina varhaiskasvatuksesta korkeakoulutukseen. Priorisoimalla menoja pystymme tekemään merkittävät panostukset juuri sivistykseen ja osaamiseen.

Vahvistamme varhaiskasvatuksen laatua ja nostaisimme osallistumisastetta kohti pohjoismaista tasoa. Tämä edellyttää myös varhaiskasvatuksen ammattilaisten koulutusmäärien merkittävää nostoa. Muutamme 80 miljoonan euron määräaikaisen laadun ja tasa-arvon vahvistamisen rahoituksen pysyväksi omassa vaihtoehdossamme. Alennamme varhaiskasvatuksen asiakasmaksuja 30 miljoonalla eurolla. Nostamme yliopistokoulutettujen varhaiskasvatuksen opettajien määrää 15 miljoonan euron panostuksella. Vakiinnutamme kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun pysyväksi toimintamalliksi.

Arvoisa puhemies! Me kokoomuksessa haluamme, että opettajat voivat keskittyä perustyöhönsä. Siksi teemme nimenomaan pysyviä panostuksia perusopetuksen kehittämiseen hallituksen hankerallin sijaan. Muuttaisimme 60 miljoonan euron määräaikaisen tasa-arvorahoituksen pysyväksi määrärahaksi. Uudistamme kolmiportaista tukea, jotta oppilaat saavat riittävän ja yksilöllisen tuen. Uudistamme oppilas- ja opiskelijahuoltoa, jotta jokainen saa tarvitsemansa tuen ajoissa. Emme siirrä koulukuraattoreita ja psykologeja kouluista rehtoreiden ulottumattomiin hyvinvointialueille.

Puolustamme lukioita. Tällä hetkellä lukiokoulutuksen rahoitus ei turvaa riittävällä tavalla laadukkaan opetuksen järjestämistä. Korjaamme lukiokoulutuksen rahoitusvajetta 50 miljoonalla eurolla. Käynnistämme lukiokoulutuksen rahoitusjärjestelmän uudistuksen, jotta rahoitus vastaisi paremmin todellisia kustannuksia.

Lisäksi kokoomuksen vaihtoehdossa vahvistetaan ammatillista koulutusta. Ammatillisen koulutuksen osaamisperusteisuutta ei saa murentaa oppivelvollisuuden laajentamisen varjolla. Hallituksen määräaikaiset hankerallit eivät tuo pysyvää parannusta ammatillisen koulutuksen tilanteeseen. Kokoomuksen vaihtoehdossa teemme ammatillisen koulutuksen 70 miljoonan euron opettaja- ja ohjaajaresurssin määräaikaisesta rahoituksesta pysyvän.

Arvoisa puhemies! Emme ole vielä saaneet selitystä sille, miksi ihmeessä kokoomuksen ehdottama opintotuen tulorajojen nostaminen pysyvästi 50 prosentilla ei hallitukselle kelvannut, vaan hallitus toteutti määräaikaisen, vain vuoden mittaisen korotuksen ja 25 prosentilla. Kokoomuksen ehdotus 50 prosentin pysyvästä opintotuen tulorajojen nostosta olisi ollut sekä opiskelijan että valtiontalouden näkökulmasta vaikutuksiltaan positiivinen. Nyt matalat tulorajat ovat ahkeruuden ja kannustavuuden jarru ja aiheuttavat keino-kekoista opiskelijaköyhyyttä. Arvoisa hallitus, miksi kokoomuksen ehdotus tulorajojen reippaasta ja pysyvästä korottamisesta ei teille kelvannut?

Omassa vaihtoehdossaan kokoomus myös nostaisi tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnan rahoitusta 200 miljoonalla eurolla. Hallitushan olisi voinut vahvistaa tki-rahoitusta jo ensi vuoden talousarviossaan priorisoimalla menoja. Kautensa loppuun mennessä hallitus on nykyisen suunnitelmansa mukaan leikkaamassa pysyvää tieteen rahoitusta yhteensä yli 100 miljoonaa euroa. Kokoomuksella on tähänkin parempi oma vaihtoehto ollut esittää.

## Pöytäkirja PTK 154/2021 vp

**Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne:** Kiitoksia. — Edustaja Kettunen poissa, edustaja Kalli poissa, edustaja Kiuru, Pauli poissa, edustaja al-Tae poissa. — Edustaja Viitanen, olkaa hyvä.

**14.25 Pia Viitanen sd:** Arvoisa puhemies! Oikeastaan ajattelin tässä puheenvuorossani keskittyä enemmän kulttuurin puolelle, mutta todettakoon tässä vaiheessa kiitokset ministerille ja kiitos hyvästä yhteistyöstä. Lämmin kiitos siitä, että puhutte aina ja hallitus välittää koulujen tasa-arvosta. Mielestäni se on aivan upea asia, että kaikin puolin torjutaan sitä, että koulut olisivat eriarvoisia. Ne ovat lasten työpaikkoja, ja siellä pitää olla kaikilla hyvä olla. Tämä on tärkeää myös siksi, että puhuitte äsken esimerkiksi eriytymisestä. Itselleni tämä lähiöiden kehittäminen kokonaisvaltaisesti on aina sydänasia, ja yhtenä kulmakivenä tähän on nimenomaan koulutuksellinen tasa-arvo ja hyvät koulut kaikkialla.

Puhemies! Tästä kulttuuripuolesta sen verran, että olen erittäin tyytyväinen sivistys- ja tiedejaostossa tekemiimme lisäyksiin ja painopisteisiin. Sanoisinko, että lukeminen ja luovuus kannattavat aina, jos voisi tällaista sanontaa käyttää, nimittäin näihin me panostamme. Lukemisen iso projekti saa jatkoa erilaisin toimin, ja tietenkin olen iloinen siihen liittyvistä rahoituksista. Tietenkin erityisesti minun sydäntäni lähellä on Tampereella sijaitseva Lastenkirjainstituutti, joka toteuttaa tämmöistä valtakunnallista Lukemo-hanketta. Olen itsekin käynyt siellä vierailulla ja tutustunut asiaan, ja se on hyvin tärkeää.

Kaiken kaikkiaan pidän myös hyvänä sitä, että kulttuuriin ylipäättään, yleisesti me satsumme ja suuntaamme omaa painotustamme sinne päin. Olen iloinen siitä, että me tarjoamme esimerkiksi lapsille myös mahdollisuuden kulkea käsi kädessä kulttuurin kanssa tukemalla tätä Taidetestaajat-toimintaa, joka tarjoaa kaikille kasiluokkalaisille mahdollisuuden päästä taide-elämyksen pariin. Kaikilla lapsilla se ei tapahdu automaattisesti, ja siksi on tärkeää, että koulun kautta myös esimerkiksi tämänkaltaista mahdollisuutta lapsille annetaan. Uskon vakaasti siihen, että elämä on helpompaa ja koko yhteiskunta hyötyy siitä, että rohkaisemme ihmisiä, kaiken ikäisiä ja myös lapsia ja nuoria, luovuuteen.

Puhemies! Otin jo debatissa esille tämän kirjastoasian, en toista sitä, mutta kulttuurin puolella olen tyytyväinen myös siitä, että me ylipäättään panostamme ja mainitsemme monene kertaan tässä sellaisen asian kuin taiteilijoiden toimeentulon eri kysymysten muodossa. Me muun muassa teemme lisäyksiä kuvataiteen ostamiseen, mikä tukee asiaa, ja myös kaiken kaikkiaan [Puhemies koputtaa] puhumme muun muassa mahdollisuudesta taitelijapalkkaan.

Meillä on hyvä mietintö, siellä on paljon näitä asioita sisällä.

**Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne:** Kiitoksia. — Tässä vaiheessa annan ministerille viimeisen puheenvuoron tähän istuntoon. — Olkaa hyvä, 3 minuuttia.

**14.28 Opetusministeri Li Andersson:** Arvoisa puhemies! Haluan vielä kerran kiittää kaikkia edustajia erinomaisesta keskustelusta ja monista hyvistä kysymyksistä. Tänäkin on käynyt ilmi, kuinka vahvasti kuitenkin sivistys, koulutus, kulttuuri ja taide todellakin on meidän kaikkien yhteinen asia, ja että monet niistä huolista, joita tämän keskustelun aikana on noussut esille liittyen oppimistuloksiin tai lasten ja nuorten hyvinvointiin, ovat myöskin ongelmia ja teemoja, jotka vahvasti meitä kaikkia yhdistävät.

Haluan vielä kerran todeta, kun se kerta toisensa jälkeen myöskin tässä keskustelussa tulee ilmi: Tämä hallitus käyttää siis sekä pysyviä että määräaikaista määrärahoja koulutuk-

## Pöytäkirja PTK 154/2021 vp

sen rahoituksen vahvistamiseksi. Syy on se, että ne resurssitarpeet ovat merkittäviä kaikilla koulutuksen eri asteilla johtuen siitä, että tässä oli niin pitkä kehitys ja niin pitkä vaihe Suomessa, jolloin koulutuksen rahoitustason suunta oli laskeva. Aika paljon täällä käytetään hankehumppa-ilmaisua, ja on totta kai äärimmäisen tärkeätä, että me ennen kaikkea huolehditään siitä, että perusrahoituksen taso kehittyy suotuisalla tavalla, mutta kyllä näillä valtionavustuksilla on myöskin paikkansa tässä kokonaisuudessa, koska silloin kun me myönnetään valtionavustuksia, kuten on tehty esimerkiksi koronakriisin yhteydessä, silloin me pystymme määrittämään tarkasti, että niitä pitää käyttää juuri esimerkiksi oppimisen tukeen tai opettajien palkkaamiseen lisää. Eli käyttäen tätä välinettä me pystymme kaikkein parhaiten varmistumaan siitä, että ne rahat, mitkä on tarkoitettu koulutukseen ja lasten ja nuorten tukeen, myöskin käytetään tähän tarkoitukseen.

Monet edustajat nostivat esille koronapandemian ja ne vaikutukset, mitä sillä on ollut, ja ne ovat aivan oikeita huomioita. Vaikka meillä ei ole ollut peruskoulun puolella nyt valtakunnallista suositusta etäopetuksesta, niin nämä toistuvat tilanteet, joissa voi olla karanteenipäätöksiä ja voi olla, että joku oppilas ei ole saanut virallista päätöstä ja joutuu olemaan omaehtoisessa karanteenissa, rikkovat sitä koulupäivän arkea, ne rikkovat niitä rutiineja siellä oppilaitosten ja koulujen arjessa. Eli kyllä tämä pandemia näkyy erittäin vahvasti kouluissa, muissa oppilaitoksissa ja myöskin päiväkodeissa edelleen ja tulee näkymään myöskin kauan tämän jälkeen, valitettavasti. Siksi on niin tärkeätä, että me myöskin valtion tasolla varaudutaan siihen, että me käytetään lisäresursseja oppimisvajeeseen vastaamiseen ja tähän hyvinvointivajeeseen vastaamiseen. Tulen opetusministerinä esittämään, että tätä koronarahoitusta jatkettaisiin vielä lukuvuodelle 22—23, koska tämä pandemia ei ole vielä lasten ja nuorten osalta ohi.

Poikien tilanteesta haluan ihan lopuksi vielä sanoa, että monet niistä toimista, mitä tämän hallituskauden aikana tehdään, ovat sellaisia, jotka tulevat hyödyttämään erityisesti poikia. Oppivelvollisuuden laajennus, ammatillisen koulutuksen resurssien vahvistaminen ja oppimisen tuen järjestelmän uudistaminen ovat tärkeitä siksi, koska pojat valitettavasti tällä hetkellä ovat yliedustettuna esimerkiksi oppimisen tuen tarvisijoiden piirissä tai koulupudokkaiden keskuudessa. Siksi on tärkeätä myöskin nähdä, mitkä toimenpiteet ovat juuri ne, jotka itse asiassa hyödyttävät erityisesti poikia ja joilla me halutaan tukea poikien pärjäämistä. — Kiitos.

**Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne:** Hyvä, kiitoksia. — Edustaja Hyrkkö poissa. — Edustaja Kinnunen, olkaa hyvä.

**14.32 Mikko Kinnunen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Lämmin kiitos ministeri Andersonille ja Kurviselle ansiokkaasta työstä sivistyksen, koulutuksen, kulttuurin ja nuorison hyväksi. Olette välittäneet oppilaista pienimmästä suurimpaan.

Korona on lisännyt yksinäisyyttä ja mielenterveyden ongelmia. Yksinäisyys tuntuu siltä, että jos katoaisi maailmasta, kukaan ei huomaisi. Yksinäisenä tuntee itsensä näkymättömäksi ja tarpeettomaksi. Pandemia on lisännyt yksinäisyyden kokemusta. Eniten sitä on tullut koululaisten, vanhusten sekä toimintarajoitteisten ja vammaisten keskuuteen. Yhteydenpito ystäviin, läheisiin ja sukulaisiin on vähentynyt. Yksinäisyys on lisääntynyt myös perheissä. Tämä kaikki heijastuu myös päivähoitoon, varhaiskasvatukseen ja kouluun. Kottien ja koulujen tilanteet kietoutuvat tiiviisti yhteen.

## Pöytäkirja PTK 154/2021 vp

Viime maanantaina julkaistujen tutkimustulosten mukaan joka kolmas korkeakoulu-opiskelija kärsii ahdistuksen ja masennuksen oireista. Moni opiskelija opiskelee korkeakoulussa toista vuotta niin, ettei ole päässyt lähiopetukseen, vuorovaikutukseen, kasvokkain toimimiseen. Opiskelijat eivät ole voineet kiinnittyä opiskelijayhteisöön, ja yksinäisyys on pahentunut.

Ministeri Kurvinen päätti alkuvuodesta uusista avustuksista korkeakouluopiskelijoiden opintojen ja hyvinvoinnin edistämiseen koronan aikana. Tämä on tärkeä päätös, sillä korona-aika on vaikuttanut monin tavoin korkeakouluissa opiskelevien elämään. Monet korkeakoulut ovat jatkaneet tänä syksynä koko ajan etäopetuksessa. On myös toisenlaisia esimerkkejä. Esimerkiksi Seinäjoen ammattikorkeakoulu on toiminut koko ajan lähiopetuksessa. Esimerkiksi Vaasassa yliopisto-opiskelijat ovat etänä mutta ammattikorkeakoulun opiskelijat lähiopetuksessa. Olisi syytä löytää yhtenäinen linja.

Arvoisa puhemies! Käsi on sitä varten, että tartumme siihen ja pidämme kiinni. Suu on sitä varten, että hymyilemme ja sanomme, että on ollut ikävä. Silmät ovat sitä varten, että tavoitamme toiset ja kolmannet, välitämme iloa ja toivoa. Tehdään Suomesta välittämisen valtakunta, jossa kukaan ei jää koulussa yksin. Meitä kaikkia tarvitaan auttamaan toisia. Pidetään yhtä ja välitetään. Toivotan herra puhemiehelle ja rouva ministerille rauhaa joulua ja välittämisen vuotta 2022!

**Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne:** Kiitoksia kovasti. — Edustaja Kivisaari, olkaa hyvä.

**14.35 Pasi Kivisaari kesk:** Arvoisa puhemies! Edustaja Kinnusen hienon, todella hienon, puheenvuoron päätteeksi ehkä vielä pari sellaista positiivista nostoa, jotka liittyvät ensi vuoden budjetointiin opetus- ja kulttuuriministeriön osalta.

Toinen näistä on täälläkin sivuttu Harrastamisen Suomen malli, johon tulee siis pysyvää, nimenomaan pysyvää, rahoitusta. Se on erinomainen esimerkki siitä tahdosta ja arvomaailman lähtökohdasta, mitä hallitus katsoo mahdollisuuksiksi lapsille ja nuorille toteuttaa omaa luovuuttaan, toteuttaa omaa liikunnallisuuttaan ja toteuttaa omia intohimojaan. Nämä harrastukset, joista varmaan meillä kaikilla täällä salissa olevilla on omasta lapsuudesta ja nuoruudesta esimerkkejä, ovat kuitenkin niitä asioita, jotka kantavat elämänmittaisella polulla hyvin pitkälle. Niistä tulee muistoja, niistä tulee taitoja, niistä tulee ystäviä. Näiden merkitys jokaisen elämässä on todella suuri.

Toinen asia on tämä opintotuen tulojen nosto, joka siis ensi vuoden osalta tapahtuu 25 prosentilla. Myöskin se on osaltaan yksi vastaus meille kaikille tuttuun työvoimapuolaan, jota esimerkiksi palvelualoilla on kautta Suomen. Opiskelijat ovat myöskin hyvä mahdollisuus vahvistaa osatyömarkkinoita — ja totta kai nuorille tärkeää työelämäkokemusta, niin sanottuja CV-merkintöjä, jotka mahdollistavat sitten myöhemmin myöskin työn saannin paremmin. Tämä on siis huomattava parannus, jolla on opiskelijoiden yksimielinen tuki.

Täällä kaikki kuulumme kokoomuksen kipuilun tämän asian suhteen. Heidän kantavana kärkenään, kritiikkinään on se, että miksei siitä saman tien luoda pysyvää. Kuten ministeri Kurvinenkin on esittänyt, halutaan ensin tarkastella opintotuen korottamisen vaikutusta opintoaikoihin, mikä on järkevä toimenpide — myös havainnoida — ensi vuoden osalta. Kenelläkään meillä ei ole varmaan tarkoitus se, että opiskelijat ikään kuin alkavat [Puhemies koputtaa] venyttämään omia opintojaan ja opintoaikojaan. [Puhemies: Aika!]

## Pöytäkirja PTK 154/2021 vp

Haluan suuresti myös kiittää molempia ministereitä ja puhemiestä ja toivottaa hyvää lähestyvää joulua.

**Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne:** Kiitoksia samoin! — Edustaja Holopainen, Mari, olkaa hyvä.

**14.38 Mari Holopainen vihr:** Arvoisa puhemies! Todella tärkeän hallinnonalan kohdalla ollaan nyt tekemisissä, ja olen iloinen, kuten tässä aikaisempi edustaja hyvin kuvasi, siitä suunnanmuutoksesta ja asenteesta, joka nyt on nähtävissä. Suhtaudumme vakavuudella tähän erittäin tärkeään hallinnonalaan ja sen merkitykseen koko Suomelle, sen merkitykseen ihmisille, sen merkitykseen myös taloudelle, koska osaamisen kautta me rakennetaan myös sitä pohjaa, johon meidän elinkeinoelämä tulevaisuudessa pohjautuu.

Tässä ovat kyseessä myös kulttuurin määrärahat — erittäin vaikeat korona-ajat niin kulttuurin kuin lasten osalta — ja meidän pitää tunnistaa tulevaisuudessa yhä paremmin se, että myös kulttuuri on ihan samanarvoinen osa meidän taloutta kuin vaikka jotkut muut kohteet, joihin taas sitten olemme ehkä suhtautuneet enemmän sellaisena taloudellisena tekijänä. Meillä on äärimmäisen hyvät mahdollisuudet nostaa kulttuurialojen osuutta Suomen talouskasvusta myös edelleen.

Tästä hyviä esimerkkejä on nähty elokuvateollisuudesta. Silloin täytyy huolehtia siitä, että käsikirjoittajilla ja elokuvantekijöillä on mahdollisuudet toteuttaa sitä työtään — esimerkiksi.

Yksi keskeinen asia on toki muotoilu, ja siitä onkin ollut Suomessa erilaisia projekteja, mutta en näe sitä vielä kuitenkaan yhtä keskeisenä osana tätä meidän talouspoliittista keskustelua kuin esimerkiksi teollisuus on. Tämä on nyt todella tärkeä tunnistaa, että on kyse ihan yhtä lailla tärkeistä toimialoista. Naapurimaassa Ruotsissa tosiaankin jo esimerkiksi musiikkiteollisuuden osalta on hyvin varhain huomattu se, miten merkittävää se on.

Vaikka me ollaan tehty nyt hyviä panostuksia, niin on tärkeätä huolehtia niiden jatkuvuudesta. Tämä harrastustakuu on aivan erinomainen uudistus tällä kaudella. Siitä me voidaan olla ylpeitä. Lisäksi nyt sitten on erilaisia kohdennuksia tehty lasten ja nuorten hyvinvointiin, mutta toivon, että nämä jatkuvat.

Tiederahoituksen osalta on nyt saatu hyvä parlamentaarinen sopu aikaiseksi, ja sen pitää näkyä myös täällä euroissa sitten jatkossa, koska se panostus myös moninkertaisesti tuo meille takaisin.

Erityisesti on kiinnitettävä huomiota henkilöstön jaksamiseen. Tästä on nyt hälyttäviä esimerkkejä varhaiskasvatuksessa, ja se vaatii meiltä panostusta ja näiden naisvaltaisten alojen huomiointia ihan yhtä lailla kuin kaikkia muitakin.

**Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne:** Kiitoksia. — Edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

**14.41 Tuomas Kettunen kesk:** Kunnioitettu herra puhemies! Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonala on, niin kuin tässä aikaisemmassakin puheenvuorossa tuotiin esille, yksi tärkeimmistä hallinnonaloista.

Mutta, puhemies, halusin ottaa tämän puheenvuoron siitä syystä, kun tässä salissa varsinkin tuolta oikealta laidalta tuotiin esille tätä opintotuen tulorajojen korottamista, että tämä tulorajojen nostaminen olisi kuulemma jäänyt johonkin puolitiehen. No, nythän tämä tulorajojen nostaminen neljänneksellä on huomattava parannus opintotuen tulorajoihin.

## Pöytäkirja PTK 154/2021 vp

Opiskelijat saavat tehdä enemmän työtä opintojen ohessa menettämättä opintotukea. Ja tämmöistä esitystä täältä oikealta laidalta varsinkin kokoomuksen suunnalta ei ole tullut viime vaalikausien aikana. Heillä, aikaisemmilla hallituksilla, olisi ollut mahdollisuus tähän tarttua, tehdä tämä tärkeä uudistus. Nythän tämä tietenkin on kokeilu vuodeksi eteenpäin, mutta niin kuin tiede- ja kulttuuriministerikin on todennut, niin jos vain löytyy tahtoa tälle asialle enemmän, tämä 25 prosentin korotus voitaisiin ottaa ihan pysyväksi malliksi.

Mutta ennen kaikkea minä muistutan siitä, että vihdoinkin ja viimein tämä korotus on tehty. Tämä hallitus siihen pystyi. Tärkeä asia, tämä muutos. Päätoimisen, yhdeksän kuukautta vuodessa opintotuen piirissä olevan opiskelijan mahdollisuus lisätuloihin ensi vuonna: 3 000 euroa — puhemies, hyvät edustajat, 3 000 euroa — ja tähän nousee sitä kautta nykyisestä 12 500 euron tuloarajasta sinne 15 630 euroon. Tämä on merkittävä parannus. Tämä luo mahdollisuuden opiskelijoille siihen, että nyt voidaan tehdä vähän paremmalla mielellä töitä. Ja kyllä opiskelijat ja opiskelijajärjestötkin ovat olleet tästä uudistuksesta iloisia. Ja nyt opiskelijoitten asema, työnteon mahdollisuudet kohenevat keskustalaisen tiede- ja kulttuuriministerin ja tämän hallituksen toimesta, ja siitä me voimme olla näin joulun alla iloisia, että ensi vuonna opiskelijat voivat tyytyväisin mielin tehdä vähän enemmän tulotasonsa nostamiseksi.

**Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne:** Kiitoksia. — Ja edustaja Myllykoski, olkaa hyvä.

**14.44 Jari Myllykoski vas:** Arvoisa herra puhemies! Yhden toiveen unohdin välittää ministeri Anderssonille, pyytää häneltä, ja se on se, että nyt yhdessä vielä tällä vaalikaudella opetusministeriön, TEMin ja sosiaali- ja terveysministeriön kanssa ratkaistaisiin se korkeakouluopiskelijoiden osalta oleva loukku, missä työtön jo tutkinnon suorittanut lähtee kouluttautumaan toiseen tutkintoon parantaakseen työmarkkina-asemaansa. Se ei nyt tällä hetkellä ole mahdollista, ja tämä vaatisi kolmen ministeriön yhdessä tuumin olevan asian, koska me juuri halutaan, että korkeakoulun läpäisseitten määrä vielä entisestään nousisi. Ja kyllähän me halutaan työmarkkina-asemaa parantaa kaikkien osalta.

Arvoisa puhemies! En nyt juuri halua valmiiksi ruveta muistelemaan vanhoja, mutta edustaja Vikmanin puheenvuoron sisällön — se oli tämmöinen koulutuslupaus kakkonen — tarkkaan kyllä käyn tulostamassa, laitan sen ilmoitustaululle ja lupaan seurata intensiivisesti, käykö sille samalla lailla kuin edellisen hallituksen koulutuslupaukselle.

**Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne:** Kiitoksia. — Ja vielä edustaja Holopainen mahtuu tähän jaksoon. — Olkaa hyvä.

**14.46 Mari Holopainen vihr:** Kiitoksia, arvoisa puhemies! Tässä vielä jatkan poikkeuksellisesta tilanteesta ja hyvistä saavutuksista tällä hallituskaudella.

Tiedetään, että lasten ja nuorten hyvinvointi on kärsinyt vakavasti tämän epidemian aikana, ja nyt toivoisin, että kun nykyisten tietojen valossa aika pitkään joudumme vielä elämään jonkinasteisen epidemian kanssa, kenties vuosia — voi olla, että tilanne helpottuu ajoittain ja sitten taas heikkenee — ehkä saataisiin tämä meidän koronarajoitusten kokonaisuus toimivaksi, vaikuttavaksi ja aidosti sellaiseksi, että se huomioi tämän hallituksen lapset ensin -periaatteen. Nyt on kantautunut tietoja siitä, että meillä joissain kouluissa,

## Pöytäkirja PTK 154/2021 vp

päiväkodeissa on peruttu jopa ulkotapahtumia, joulujuhlia, joista kuitenkin tiedetään, että ulkotiloissa tarttuvuus on huomattavasti heikompi kuin sisätiloissa. Samaan aikaan meillä on tilanne, että meillä — nykyisen lainsäädännön mukaisesti aivan oikein toimivat, eli vastuu on tässä salissa — voidaan järjestää salibandyottelu, jossa on tuhansia ihmisiä, satoja ihmisiä aivan vierekkäin puhumassa, huutamassa ilman kasvosuojaimia. Varmasti on niin, että epidemian etenemisen kannalta nämä rajoitukset eivät ole tällöin ihan kaikilta osin toimivia, vaikuttavia eivätkä myöskään lasten oikeuksia huomioivia.

Sen lisäksi meidän pitäisi aina mahdollistaa lasten koulunkäynti mahdollisimman pitkään, ja on syytä pohtia, miksi joissain maissa on käytössä erilaiset testausmenetelmät, pikatestit hyvin säännöllisestikin koululaisille. Sen lisäksi on juuri tullut tutkimustietoa siitä — ja on toki ollut aiemminkin saatavilla, mutta nyt myös uudempaa tietoa — että tuuletaminen auttaa huomattavasti tämän viruksen leviämisen estämisessä. Joten meillä on paljon keinoja, joita me voitaisiin vielä ottaa käyttöön, ja kiitos kouluille jaksamisesta. Kiitos opettajille, jotka ovat venyneet etäkoulun osalta ensin ja nyt varsinaisissa poikkeusoloissa. Voi olla, että joudutaan jossain vaiheessa etäkouluun laajemminkin, jos oikein huonosti käy, mutta lapset ensin -periaatteen täytyy toteutua. Ei voi olla niin, että meillä ovat vaikka massatapahtumat auki ja koulut kiinni. Se ei ole oikea priorisointi. Meidän täytyy laatia suunnitelma, jossa me huolehditään siitä, että ensisijaiset toiminnot tässä yhteiskunnassa pidetään aina mahdollisimman pitkään auki, ja kyllä minä lasken koulun sellaiseksi, lasten oikeuden koulunkäyntiin.

Lisäksi vielä kiitän siitä, että nyt on saatu liikkeelle hallituksen toimesta D-viisumin jatko-osa, jossa me huolehditään siitä, että opiskelijat, tutkijat perheineen pääsevät hyvin helposti Suomeen. Tavoitteena on jopa kolminkertaistaa [Puhemies koputtaa] kansainvälisten opiskelijoiden määrä Suomessa — erittäin tärkeä talouspoliittinen teko myöskin.

**Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne:** Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään, ja sitä jatketaan myöhemmin tässä täysistunnossa.

Asian käsittely keskeytettiin kello 14.49.

---

Asian käsittelyä jatkettiin kello 14.50.

**Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne:** Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytettyä yleiskeskustelua pääluokasta 29. — Keskustelu jatkuu. Edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

**14.50 Tuomas Kettunen kesk:** Kunnioitettu herra puhemies! Halusin vielä ottaa puheenvuoron ja kiittää siitä, että tämä hallitus on taiteen ja kulttuurin suuntaankin kohdennanut rahoitusta. Valtiovarainvaliokunnan mietintöönkin on kirjattu näin: ”Lisärahoitus on esittävän taiteen kentälle tässä tilanteessa erittäin tärkeää työllistämisen, toiminnan jatkuvuuden ja kehittämisen kannalta. OKM on hyväksynyt valtionosuusrahoituksen piiriin aiemmin mukana olleiden lisäksi 12 uutta teatterin, tanssin ja sirkuksen toimijaa. Myös vapaan kentän avustukset nyt nousevat.” Tämä on minun mielestäni todella hyvä uusi edistys ja linjaus. Kulttuuri on tärkeää varsinkin tässä ajassa, ja kun koronan myötä moni kulttuuri-

## Pöytäkirja PTK 154/2021 vp

ala on ollut ahdingossa, olen siitä tyytyväinen, että nyt pikkuhiljaa nostetaan näitä asioita esille.

Sitten myös liikunnan puolelle on tullut hyviä lisäyksiä. Liikunta on myös tärkeä toimiala, ja sitä tulee edelleenkin kehittää.

No vielä kulttuurin puolelta haluan yhden noston ottaa. Nimittäin nytten eduskunta lisäsi tämän kuluvaan vuoteen aikana talousarvioon e-kirjaston kehittämiseen miljoona euroa, jolla kuntien yhteisen e-kirjaston kehittäminen nyt on käynnistynyt. Tämä on hyvä edistysaskel kirjaston toimialalle ja ennen kaikkea siihen, että kirjastoverkostoa tätäkin myöten kehitetään. Kirjastot ovat tärkeitä. Meillä kunnissa ne ovat suoraan sanottuna olohuoneita, missä kuntalaiset pääsevät sitten lukemaan kirjoja, lukemaan aikakauslehtiä ja eritoten sivistämään sitten sitä kautta itseään.

Haluan, puhemies, kiittää tästä valtiovarainvaliokunnan mietinnöstä tämän hallinnon-alan osalta mutta myös kaikkien hallinnonalojen osalta ja näin ollen kiittää ja toivottaa myös hyvää joulua.

**Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne:** Kiitoksia, hyvää joulua! — Edustaja Ovaska, olkaa hyvä.

**14.52 Jouni Ovaska kesk:** Arvoisa herra puhemies! Minulla on vain yksi viesti vuodelle 2022. Peruskouluissa ja perusopetuksen puolella on ollut paljon erilaisia kärkihankkeita, ja jotenkin toivon, että nyt ensi vuonna vihdoinkin ymmärretään se, että sen meidän peruskoulun pitää olla jatkuva kärkihanke. Eli panostetaan siihen, mitä siellä tapahtuu, siihen perustyöhön, perusosaamiseen, oppimiseen ja yhdessäoloon. Olkoon se viesti myöskin tämän valtiovarainvaliokunnan mietinnön pohjalta, eli perusasiat kunniaan.

**Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne:** Kiitoksia. — Edustaja Kiljunen, Kimmo, olkaa hyvä.

**14.53 Kimmo Kiljunen sd:** Arvoisa puhemies! Nyt haen kyllä siltaa. Jos se sillanrakennus onnistuu ja puhemies sen sallii, niin minuutin sillanrakennus.

Tässä opetus- ja kulttuuriministeriön keskustelussa puhuttiin kirjastoista, puhuttiin koulutus-, peruspalveluista. Ne ovat tärkeitä, isoja asioita. Minä juoksin tuolta hyvin kaukaa ollakseni edellisessä asiakohdassa, joka käsitteli ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa, ennen kaikkea ulkopolitiikkaa, ja sillä osa-alueella, niin kuin tälläkin osa-alueella, mistä me nyt puhumme, liian usein asetetaan vastakkain maailman tilanne, maailman köyhät, ja Suomen köyhät. Siihen asiaan halusin vain sanoa sen ajatuksen, että se, joka on solidaarinen Suomessa, on solidaarinen globaalisti. Ja se, että me ratkaisemme globaalitasollakin yhteisiä ongelmia, auttaa meitä suomalaisia.

Ja sitten tulee valtion varojen käytöstä se iso asia, jonka halusin sanoa. Se tulee siitä, miksi me aina puhuessamme esimerkiksi globaaliköyhyyden ongelmista otamme sen, että se on suomalaisilta köyhiltä pois. Se ei ole, se itse asiassa ei ole. Meillä on monia menoeriä, vaikka opetus- ja kulttuuriministeriön toimiala, tai vaikkapa puolustusmenot, ja halusin lopettaa joulun alla tämän puheenvuoroni siihen, että nobelistit, 50 nobelistia, ovat vedonneet koko maailmaan siinä, että asevarusteluun varustetut voimavarat pudotettaisiin ihan aidosti — 2 prosenttia vuodessa. Varustelumenot ovat vuodesta 2000 kaksinkertaistuneet. Ja tässä jos missä meillä on tilaa kaikilla saada globaaliköyhyyden ongelmiin ratkaisua, il-

## Pöytäkirja PTK 154/2021 vp

mastonmuutosongelmiin ratkaisua, vaikka sivistystason nostamiseen, joka on tässä pääluokassa, eli meillä on voimavaroja, jos me niin tahdomme.

Hyvää joulua!

**Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne:** Hyvää joulua! Kiitoksia puheenvuorosta.

Yleiskeskustelu päättyi.

Pääluokan käsittely keskeytettiin.

### 4.5. Pääluokka 36 Valtionvelan korot

Eduskunta hyväksyi pääluokan 36 mietinnön mukaisena.

### 5. Puhemiesneuvoston ehdotus eduskunnan päätökseksi eduskunnan kanslian ohjesäännön muuttamisesta ja eduskunnan työjärjestyksen 15 §:n kumoamisesta

Puhemiesneuvoston ehdotus PNE 3/2021 vp

Valiokunnan mietintö PeVM 15/2021 vp

*Ensimmäinen käsittely*

Eduskunta hyväksyi puhemiesneuvoston ehdotukseen PNE 3/2021 vp sisältyvien 1.-2. päätösehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Päätösehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

### 6. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on maanantaina 20.12.2021 klo 14.00. Täysistunto lopetettiin klo 14.55.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Maija-Leena Paavola